80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

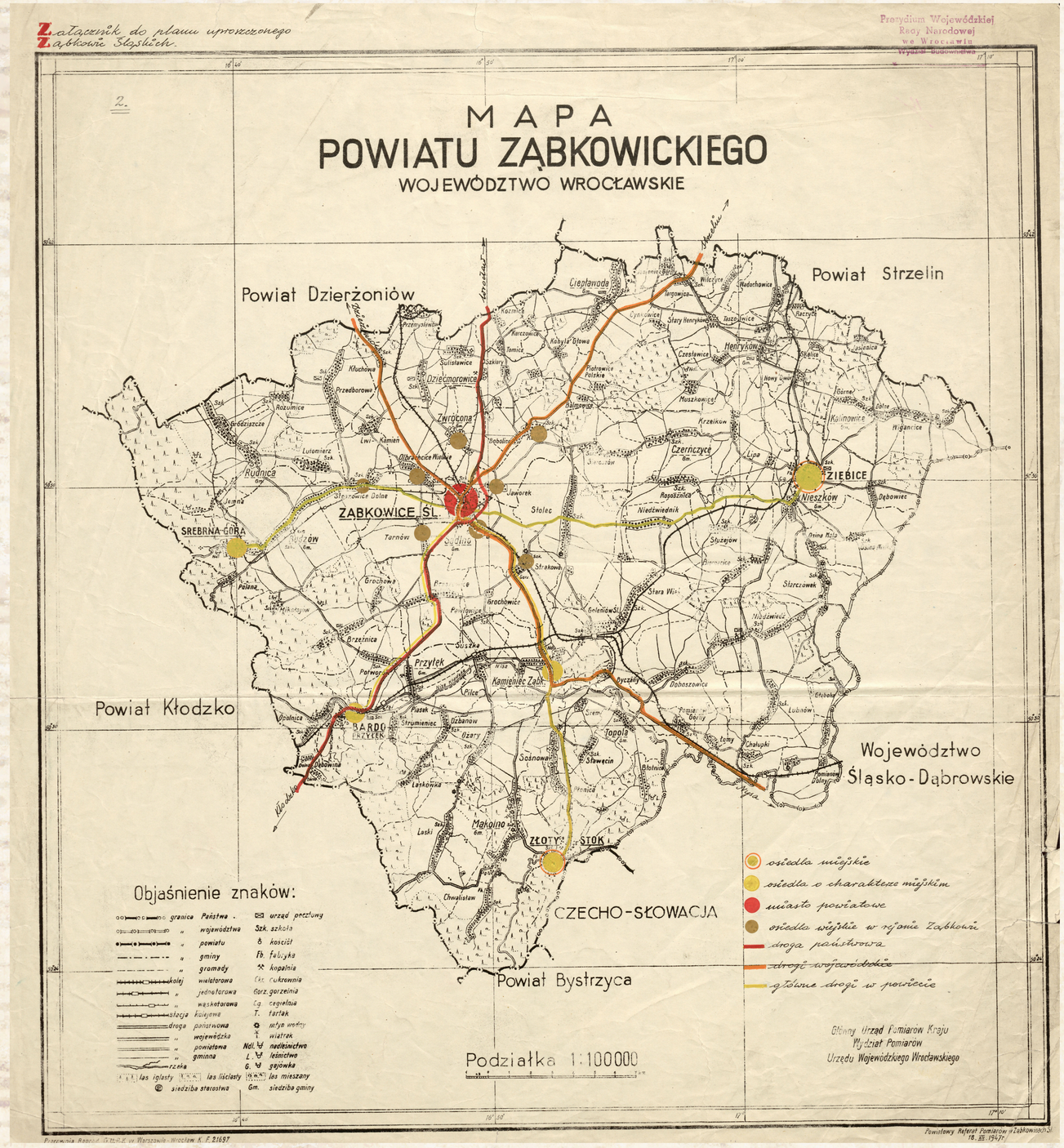

Mapa powiatu ząbkowickiego, 18.12.1947
(Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Zbiór map topograficznych, sygn. XX/106).

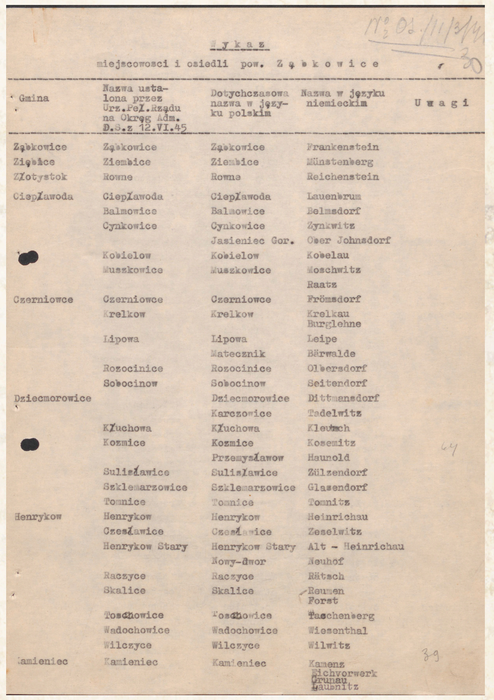

Wykaz

miejscowosci i osiedli pow. Ząbkowice

Gmina	Nazwa ustalona przez Upr.Pol.Zarządu na Okręg Adm. D.O.z 12.VI.45	Dotychczasowa nazwa w języku polskim	Nazwa w języku niemieckim	Uwagi
Ząbkowice	Ząbkowice	Ząbkowice	Frankenstein	
Ziębice	Ziembice	Ziembice	Münstenberg	
ZŁotystok	Rowne	Rowne	Reichenstein	
Ciepławoda	Ciepławoda	Ciepławoda	Lauenbrum	
	Balnowice	Balnowice	Belmsdorf	
	Cynkowice	Cynkowice	Zynkwitz	
		Jasieniec Gor.	Ober Johnsdorf	
[redacted]	Kowielow	Kowielow	Koselau	
	Muszkowice	Muszkowice	Moschwitz	
			Raatz	
Czerniowce	Czerniowce	Czerniowce	Frömsdorf	
	Krelkow	Krelkow	Krelkau Burglehne	
	Lipowa	Lipowa	Leipe	
		Matecznik	Bärwalde	
	Rozocinice	Rozocinice	Olbersdorf	
	Sokocinow	Sokocinow	Seitendorf	
Dziecmorowice		Dziecmorowice	Dittmansdorf	
		Karczowice	Tadelwitz	
	Kłuchowa	Kłuchowa	Kleutsch	
[redacted]	Kozmice	Kozmice	Kosemitz	
		Przemysławow	Hannold	
	Sulisławice	Sulisławice	Zülzendorf	
	Szklemarzowice	Szklemarzowice	Glasendorf	
	Tomnice	Tomnice	Tomnitz	
Henrykow	Henrykow	Henrykow	Heinrichau	
	Czesławice	Czesławice	Zeselwitz	
	Henrykow Stary	Henrykow Stary	Alt - Heinrichau	
		Nowy-Dwor	Neuhof	
	Raczyce	Raczyce	Rätsch	
	Skalice	Skalice	Reunen Forst	
	Tosdhowice	Tosdhowice	Taschenberg	
	Wadochowice	Wadochowice	Wiesenthal	
	Wilczyce	Wilczyce	Wilwitz	
Kamieniec	Kamieniec	Kamieniec	Kamens Eichorwerk Grunau Mühnitz	

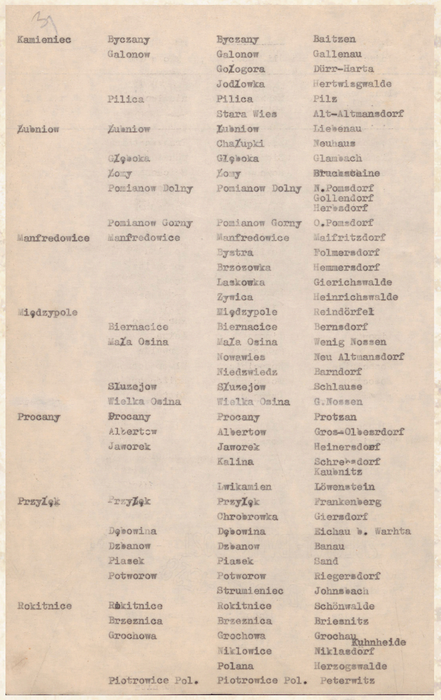

Kamieniec	Byczany	Byczany	Baitzen
	Galonow	Galonow	Gallenau
		Gołogora	Dürr-Harta
		Jodłowka	Hertwigswalde
	Pilica	Pilica	Pilz
		Stara Wieś	Alt-Altmansdorf
Łubniow	Łubniow	Łubniow	Liebenau
		Chałupki	Neuhaus
	Głęboka	Głęboka	Glausach
	Łomy	Łomy	Bruckstaine
	Pomianow Dolny	Pomianow Dolny	N.Pomsdorf Gollendorf Hersdorf
	Pomianow Gorny	Pomianow Gorny	O.Pomsdorf
Manfredowice	Manfredowice	Manfredowice	Maifritzdorf
		Rystra	Polmersdorf
		Brzozowka	Hermersdorf
		Laskowka	Giericharwalde
		Zywica	Heinrichswalde
Międzypole		Międzypole	Reindörfeł
	Biernacice	Biernacice	Bernsdorf
	Mała Osina	Mała Osina	Wenig Nossen
		Nowawieś	Neu Altmansdorf
		Niedzwiedz	Bernsdorf
	Słuzejow	Słuzejow	Schlause
	Wielka Osina	Wielka Osina	G.Nossen
Procany	Procany	Procany	Protzan
	Albertow	Albertow	Gros-Olbersdorf
	Jaworek	Jaworek	Heinersdorf
		Kalina	Schreibersdorf Kanbnitz
		Lwikamien	Löwenstein
Przyłęk	Przyłęk	Przyłęk	Frankenberg
		Chrosrowka	Gierdorf
	Dębowina	Dębowina	Eichau b. Warhta
	Dzbanow	Dzbanow	Banau
	Piasek	Piasek	Sand
	Potworow	Potworow	Riegersdorf
		Strumieniec	Johnsbach
Rokitnice	Rokitnice	Rokitnice	Schönwalde
	Brzeznica	Brzeznica	Briesnitz
	Grochowa	Grochowa	Grochau Buhnheide
		Miklowice	Niklasdorf
		Polana	Herzogswalde
	Piotrowice Pol.	Piotrowice Pol.	Peterwitz

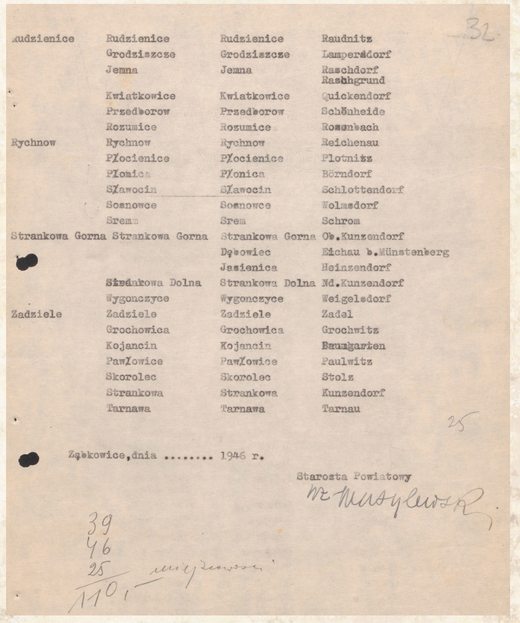

Rudzienice	Rudzienice	Rudzienice	Raudnitz
	Grodziszcze	Grodziszcze	Lampersdorf
	Jemna	Jemna	Raschdorf Raschgrund
	Kwiatkowice	Kwiatkowice	Quickendorf
	Przedborow	Przedborow	Schönheide
	Rozumice	Rozumice	Rosenbach
Rychnow	Rychnow	Rychnow	Reichenau
	Płocienice	Płocienice	Plotnitz
	Płonica	Płonica	Börndorf
	Sławocin	Sławocin	Schlottendorf
	Sosnowce	Sosnowce	Wolasdorf
	Srem	Srem	Schrom
Strankowa Gorna	Strankowa Gorna	Strankowa Gorna	Ob.Kunzendorf
[redacted]		Dębowiec	Eichau b.Münstenberg
		Jasienica	Heinzendorf
	Strankowa Dolna	Strankowa Dolna	Nd.Kunzendorf
	Wygonczyce	Wygonczyce	Weigelsdorf
Zadziele	Zadziele	Zadziele	Zadel
	Grochowica	Grochowica	Grochwitz
	Kojancin	Kojancin	Bauzgarten
	Pawłowice	Pawłowice	Paulwitz
	Skorolec	Skorolec	Stolz
	Strankowa	Strankowa	Kunzendorf
	Tarnawa	Tarnawa	Tarnau

Ząbkowice, dnia ..... 1946 r.

Starosta Powiatowy

Wykaz miejscowości powiatu ząbkowickiego
(Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 3a).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

W marcu 1945 roku Rada Ministrów podjęła decyzję o podziale Ziem Zachodnich i Północnych na cztery okręgi administracyjne i mianowaniu pełnomocników Tymczasowego Rządu Rzeczpospolitej Polskiej. Pełnomocnikiem na Dolny Śląsk został wicewojewoda kielecki Stanisław Piaskowski. Tworzeniem polskiej administracji cywilnej w poszczególnych powiatach mieli zająć się pełnomocnicy obwodowi. Początkowo Dolny Śląsk został podzielony na 47 obwodów powiatowych, w skład których wchodziło 12 obwodów miejskich, w których również działali pełnomocnicy. Miasto Ząbkowice (Frankenstein) w myśl powyższych postanowień zostało „stolicą" Obwodu nr 23 Obszaru Administracyjnego Dolny Śląsk. W maju 1945 roku nominację na Pełnomocnika Rządu otrzymał Tadeusz Mącznik. Grupa polskich urzędników, odpowiedzialnych za organizację polskiej administracji przyjechała do Ząbkowic 19 maja 1945 roku. Dwa dni później dotarli tu również pracownicy Grupy Operacyjnej Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów i Ministerstwa Przemysłu (GO KERM) z pełnomocnikiem ds. gospodarki kpt Mieczysławem Lewickim. Głównym zadaniem w/w urzędników była inwentaryzacja oraz zabezpieczenie znajdujących się na podległym obszarze zakładów przemysłowych a następnie po przejęciu od radzieckich władz administracyjnych, przekazanie ich właściwym dyrekcjom oraz zjednoczeniom branżowym.

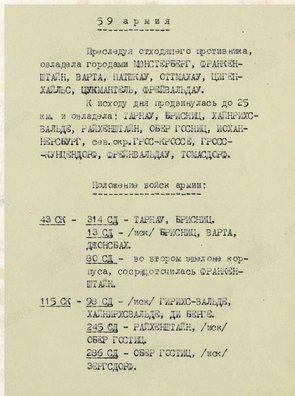

59 армия

Преследуя отходящего противника, овладела городами МИНСТЕРБЕРГ, ФРАНКЕНШТАЙН, ВАРТА, НАТЕКАУ, ОТТМАХАУ, ЦИРКЕНХАЙЛЕ, ЦИКМАНТЕЛЬ, ФРЕЙВАЛЬДАУ.

К исходу дня продвинулась до 25 км и овладела: ГАРНАУ, БРИЗНИЦ, ХАЙНРИСВАЛЬДЕ, РАЙХЕНШТАЙН, ОБЕР ГОСТИЦ, ЛОХАРБЕРСКИТ, ОБЕР ОТГ-ЕГОСДОРФ, ГРОСС-ЧИЦЕНДОРФ, ФРЕЙВАЛЬДАУ, ГОЛЬДЕНФ.

Половины войск армии:

48 СД - 314 СД - ГАРНАУ, БРИЗНИЦ
13 СД - /нск/ БРИЗНИЦ, ВАРТА, ДЕЗЕНБАХ.
80 СД - во втором эшелоне корпуса, сосредоточилась ФРАНКЕНШТАЙН.

115 СД - 28 СД - /нск/ ГАРНЗО-ВАЛЬДЕ, ХАЙНРИСВАЛЬДЕ, ДО БЕЛЬЕ.
245 СД - РАЙХЕНШТАЙН, /нск/ ОБЕР ГОСТИЦ
296 СД - ОБЕР ГОСТИЦ, /нск/ ЗЕРГОДОРФ.

Fragment sprawozdania dotyczącego zajęcia Ząbkowic przez jednostki wchodzące w skład 59 Armii generała Korownikowa (źródło https://pamyat-naroda.ru/).

Grupa oficerów Armii Czerwonej na ząbkowickim rynku, czerwiec 1945. W środku generał-pułkownik Andriej Grieczko dowódca 1 Armii Gwardii. (źródło https://pamyat-naroda.ru/).

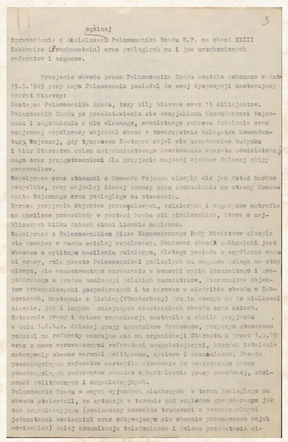

Pierwsze sprawozdanie sytuacyjne Pełnomocnika na XXVIII Obwód Administracyjny Dolnego Śląska Tadeusza Mącznika, czerwiec 1945 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn.7).

POWIAT ZĄBKOWICKI 1945 - 1948

Dla zapewnienia bezpieczeństwa, wraz z pełnomocnikiem obwodu do miasta przybyła również 15-sto osobowa grupa milicjantów z Krakowa, dowodzona przez starszego sierżanta Jana Kasprzyka, który objął stanowisko komendanta powiatowego Milicji Obywatelskiej. Początkowo siedziba komendy powiatowej mieściła się przy ulicy Kłodzkiej. W listopadzie 1945 roku utworzono również posterunek miejski, który ulokowano w budynku dawnego gimnazjum przy placu Zgody (ob. Plac Marii Skłodowskiej-Curie)Poza funkcjonariuszami MO do Ząbkowic skierowano również czteroosobową grupę pracowników Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, którzy w budynku dawnego hotelu „Pod słoniem" przy ulicy Hindenburgstrasse (ob. 1-go maja 13), zorganizowała Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego, którego szefem został absolwent Centralnej Szkoły MBP w Łodzi Ryszard Szyjko.

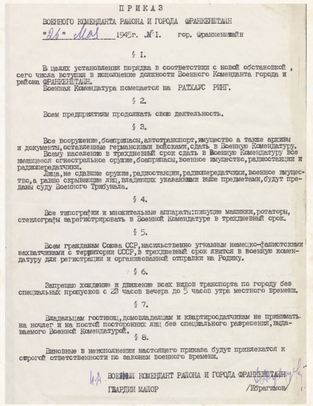

ПРИКАЗ
ВОЕННОГО КОМЕНДАНТА РАЙОНА И ГОРОДА ФРАНКЕНШТАЙН
"26" мая 1945г. №11. гор. Франкенштайн

§ 1.

В целях установления порядка в соответствии с новой обстановкой сего числа вступить в исполнение должности Военного Коменданта города и района ФРАНКЕНШТАЙН.
Военная Комендатура помещается на РАТХАУС РИНГ.

§ 2.

Всем предприятиям продолжать свою деятельность.

§ 3.

Все вооружение, боеприпасы, автотранспорт, имущество а также архивы и документы, оставленные германскими войсками, сдать в Военную Комендатуру.
Всему населению в трехдневный срок сдать в Военную Комендатуру все имеющиеся огнестрельное оружие, боеприпасы, военное имущество, радиостанции и радиопередатчики.
Лица, не сдавшие оружия, радиостанции, радиопередатчики, военное имущество, а равно скрывшие лиц, названных указанными выше предметами, будут преданы суду Военного Трибунала.

§ 4.

Все типографии и множительные аппараты/типизуще машинки, ротаторы, стенографы зарегистрировать в Военной Комендатуре в трехдневный срок.

§ 5.

Всем гражданам Союза ССР, насильственно угнанным немецко-фашистскими захватчиками с территории СССР, в трехдневный срок явиться в Военную Комендатуру для регистрации и организованной отправки на Родину.

§ 6.

Запрещено хождение и движение всех видов транспорта по городу без специальных пропусков с 20 часов вечера до 5 часов утра местного времени.

§ 7.

Владельцам гостиниц, домовладельцам и квартиросъемщикам не принимать на ночлег и на постой посторонних лиц без специального разрешения, выданного Военной Комендатурой.

§ 8.

Виновные в неисполнении настоящего приказа будут привлекаться к строгой ответственности по законам военного времени.

ВОЕННЫЙ КОМЕНДАНТ РАЙОНА И ГОРОДА ФРАНКЕНШТАЙН
ГВАРДИИ МАЙОР /Ибрагимов/

Rozkaz Komendanta wojennego miasta Ząbkowice majora gwardii Ibragimowa, 26 maj 1945 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 3a).

Major gwardii Ibragimow, pierwszy komendant wojskowy miasta Ząbkowice (źródło https://pamyat-naroda.ru/).

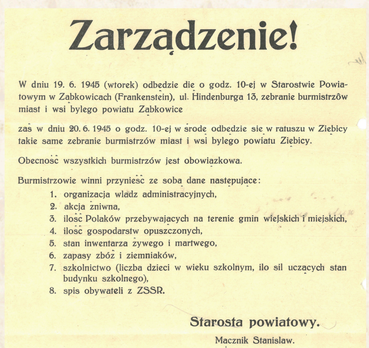

Zarządzenie!

W dniu 19. 6. 1945 (wtorek) odbędzie die o godz. 10-ej w Starostwie Powiatowym w Ząbkowicach (Frankenstein), ul. Hindenburga 13, zebranie burmistrzów miast i wsi byłego powiatu Ząbkowice

zas w dniu 20. 6. 1945 o godz. 10-ej w środę odbędzie sie w ratuszu w Ziębicy takie same zebranie burmistrzów miast i wsi byłego powiatu Ziębicy.

Obecność wszystkich burmistrzów jest obowiązkowa.

Burmistrzowie winni przynieść ze sobą dane następujące:

1. organizacja władz administracyjnych,
2. akcja żniwna,
3. ilość Polaków przebywających na terenie gmin wiejskich i miejskich,
4. ilość gospodarstw opuszczonych,
5. stan inwentarza żywego i martwego,
6. zapasy zbóż i ziemniaków,
7. szkolnictwo (liczba dzieci w wieku szkolnym, ilo sil uczących stan budynku szkolnego).
8. spis obywateli z ZSSR.

Starosta powiatowy.
Mącznik Stanisław.

Zarządzenie Pełnomocnika Rządu Tadeusza Mącznika dotyczące zwołania zebrania burmistrzów i wójtów, czerwiec 1945.

Od czerwca rozpoczęto proces tworzenia referatów, które stanowiły bazę dla funkcjonującego od września 1945 roku Starostwa Powiatowego. Były to; Referat Ogólno-Organizacyjny (kierownik Roman Agolzezi), Referat Aprowizacji i Handlu (kierownik Paweł Socha), Referat Osadnictwa (kierownik Władysław Ciepłego), Referat Kultury i Sztuki, (kierownik Konstanty Szpiganowicz), Referat Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia (kierownik Henryk Wiciński), Referat Drogowy (kierownik Artur Kurczyński). Poza tym zorganizowano jeszcze Referat Budownictwa nad którym kierownictwo powierzono Stefanowi Felbie. Akcję osadniczą nadzorował Powiatowy Inspektorat Państwowego Urzędu Repatriacyjnego, którego pierwszym kierownikiem został kpt. Kazimierz Hulla. Szczególnie dynamiczny napływ osadników, nastąpił w sierpniu 1945 roku kiedy to w rejonie wiejskim osiedlono 3 277 polskich rodzin. W przypadku miast liczba ta wynosiła 2 450 polskich obywateli. W Ząbkowicach w tym samym czasie osiedlono 1 218 Polaków.
Z wojennej tułaczki do swoich domów powróciło również 1 438 Niemców.

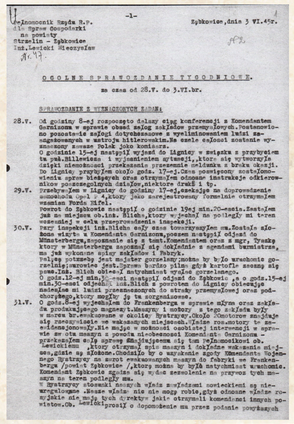

Sprawozdanie Pełnomocnika Grupy Operacyjnej Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów i Ministerstwa Przemysłu kapitana Mieczysława Lewickiego dotyczące zabezpieczenia zakładów przemysłowych znajdujących się na terenie powiatu (Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Grupy Operacyjnej Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów i Ministerstwa Przemysłu, sygn. 245).

Plenkiewicz Zdzisław Julian starosta powiatu ząbkowickiego od września do grudnia 1945 r.

Misiakowski Edward starosta powiatu ząbkowickiego od 8.02.1946 do 31.03.1947 roku.

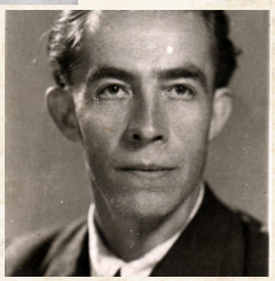

Kiszelka Stanisław Marian starosta powiatu ząbkowickiego w okresie 1.01.1947- 30.06.1948.

Krępa Tadeusz wicestarosta powiatu ząbkowickiego w okresie 1.08.1945- 15.11.1948.

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

Ogółem w sierpniu na terenie powiatu ząbkowickiego znalazło się dodatkowo 23 625 osób, co w konsekwencji doprowadziło do przeludnienia. Analizując proces osadnictwa w południowych powiatach Dolnego Śląska, w tym także ząbkowickim, należy podkreślić fakt, że duża grupa ludności, która tutaj przyjechała z zamiarem osiedlenia się, nie zawsze była przygotowana na warunki lokalowo-socjalne, z jakimi spotkała się bezpośrednio po przybyciu. Dlatego też wiele rodzin nie mogąc pogodzić się z trudnymi warunkami życia, decydowała się opuścić obszar Dolnego Śląska. Inni swój krótki pobyt wykorzystywali do maksimum, zakładając np. placówki handlowe, dające najlepszą możliwość szybkiego dorobienia się. Powszechne było również zwykłe szabrownictwo, szczególnie w okresie wysiedleń ludności niemieckiej. W Ząbkowicach, pełniących funkcję stolicy powiatu, w sierpniu 1946 roku powstała również Powiatowa Rada Narodowa (PRN).

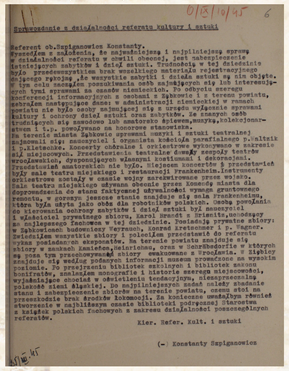

Sprawozdanie Referatu Kultury i Sztuki Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, syg.7).

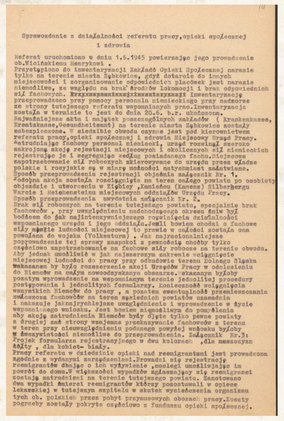

Sprawozdanie Referatu Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia, lipiec 1945 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn.7).

POWIAT ZĄBKOWICKI 1945 - 1948

Podczas pierwszego posiedzenia stanowisko przewodniczącego PRN powierzono Emilowi Iwańskiemu, wiceprzewodniczącym został Walenty Klonowski a członkami Prezydium - Mieczysław Lorek, Stanisław Górski oraz Teofil Tomczyk. W okresie istnienia, Powiatowa Rada Narodowa - jako organ państwowy - podejmowała decyzje dotyczące uchwalania budżetu dla funkcjonujących na terenie powiatu placówek kulturalno-oświatowych, odpowiadała ze regulacje czynszowe, zmiany administracyjne na terenie powiatu jak również realizowała pozostałe zadania wynikające z ustawy „O organizacji i zakresie działania Rad Narodowych" ustanowionej 11 września 1944 roku. Zawarty w niej zapis, dzięki odpowiednim konstrukcjom prawnym, stworzył możliwość dominującej roli czołowych ówczesnych partii politycznych w kwestii samorządu terytorialnego. Dodatkowo pełne swobody działania zapewniał też fakt, że członkowie Rad Narodowych nie pochodzili z demokratycznego wyboru.

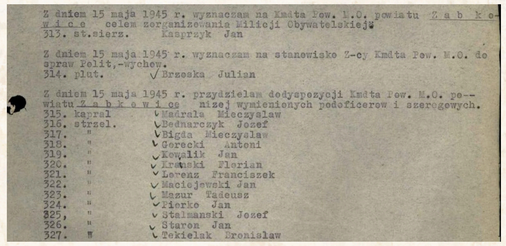

Rozkaz dotyczący wyznaczenia na stanowisko komendanta Milicji Obywatelskiej w Ząbkowicach starszego sierżanta Jana Kasprzyka. Funkcję zastępcy d.s. polityczno - wychowawczych powierzono plutonowemu Julianowi Brzósce. (IPN Oddział Wrocław).

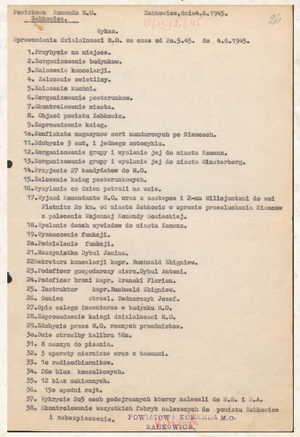

Sprawozdanie z działalności Milicji Obywatelskiej za okres od 20 maja do 4 czerwca 1945 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn.7).

Plut. Michał Hubert
Komendant Powiatowy MO
w Ząbkowicach Śląskich w okresie
10.07.1946-30.09.1946,
(IPN Oddział Wrocław).

Legitymacja służbowa ogniomistrza (podporucznika) Piotra Kurka Komendanta Powiatowego MO w Ząbkowicach Śląskich od 01.10.1946-X.1947 (IPN BUA Warszawa).

Józef Balicki
Oficer śledczy Powiatowego
Urzędu Bezpieczeństwa
Publicznego w Ząbkowicach
Śląskich
(VII 1945-X 1946).

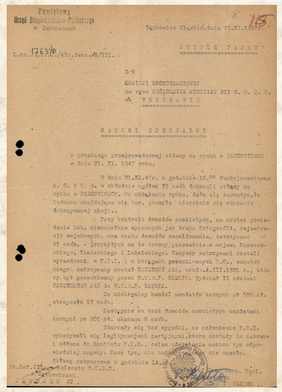

Raport szefa Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Ząbkowicach z przeprowadzonych działań na terenie Ząbkowic, 25.11.1947 (IPN Wrocław).

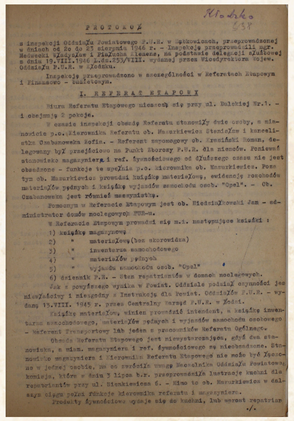

Sprawozdanie z inspekcji Oddziału Powiatowego Państwowego Urzędu Repatriacyjnego w Ząbkowicach Śląskich, sierpień 1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Państwowy Urząd Repatriacyjny - Oddział Wojewódzki we Wrocławiu i Oddziały Powiatowe).

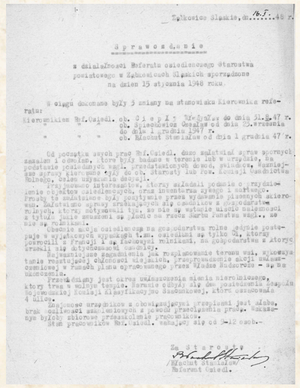

Sprawozdanie z działalności Referatu Osiedleńczego Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach, styczeń 1948. (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn.426).

Uroczyste wręczanie aktów nadania gospodarstw rolnych mieszkańcom wsi Zwrócona (Procany) W uroczystości uczestniczyli między innymi marszałek Sejmu Władysław Kowalski, Minister Bezpieczeństwa Publicznego, Stanisław Radkiewicz, generał dywizji Wojciech Bewziuk oraz członek KC PPR płk Zenon Kliszko, 9 III 1947, (Zbiory Muzeum Filumenistycznego w Bystrzycy Kłodzkiej).

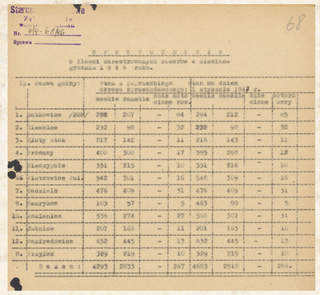

Sprawozdanie statystyczne obrazujące liczbę zarejestrowanych rowerów na terenie powiatu ząbkowickiego, grudzień 1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn.18).

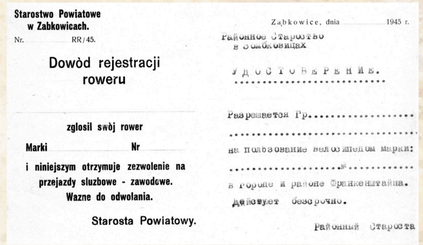

Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach.
Nr. RR/45.
Dowód rejestracji roweru
zgłosił swój rower
Marki Nr
i niniejszym otrzymuje zezwolenie na przejazdy służbowe - zawodowe.
Ważne do odwołania.
Starosta Powiatowy.

Dowód rejestracji roweru (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn.18).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

Tak jak za czasów niemieckich, po przejęciu tych ziem przez polską administrację, Bardo pozostawało miastem, jednym z kilku na terenie powiatu. Okoliczne wsie natomiast wchodziły w skład gminy zbiorowej w Przyłęku. W zachowanych materiałach archiwalnych z 1946 roku przedstawiona została charakterystyka miasta Barda. Zarząd Miejski w Warcie pismem z dnia 11 marca 1946 roku kierowanym do Ministerstwa Ziem Odzyskanych informował, że „Miasto Warta liczy obecnie około 3 tys. mieszkańców z tego około 500 Polaków. Charakter miasta: pątniczo - weekendowe z trzema dyżemi [dużymi] klasztorami. Z pątnictwa czerpało miasto w swojem [swoim] czasie niemałe dochody, obecnie ruch w mieście zamarł". Wraz z przejęciem Barda przez polską administrację rozpoczęła się polska działalność polityczna w mieście. Pierwszym burmistrzem miasta Warta został mianowany Stanisław Adamek. Natomiast wójtem gminy w Przyłęku został wójt Toporek. Zaledwie kilka miesięcy później, bo dnia 5 października 1945 roku, burmistrzem miasta Warta mianowano Teofila Tomczyka. W lipcu 1945 roku wójtem gminy w Przyłęku został Władysław Działak.

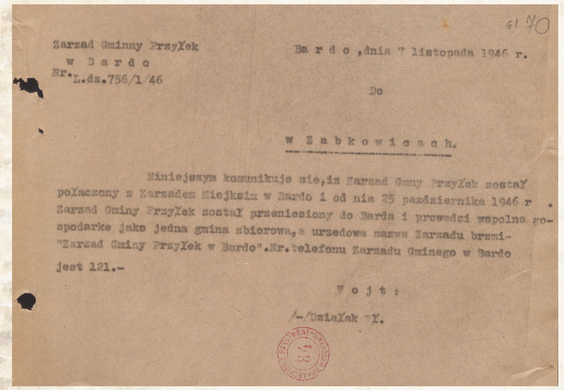

Zarząd Gminy Przyłek
w Bardo
Nr. L.dz.756/1/46

Bardo, dnia 7 listopada 1946 r.

Do

w Ząbkowicach.

Niniejszym komunikuje się, iż Zarząd Gminy Przyłek został połączony z Zarządem Miejskim w Bardo i od nia 25 października 1946 r. Zarząd Gminy Przyłek został przeniesiony do Barda i prowadzi wspólną gospodarkę jako jedna gmina zbiorowa, a urzędowa nazwa Zarządu brzmi- "Zarząd Gminy Przyłek w Bardo". Nr. telefonu Zarządu Gminnego w Bardo jest 121.-

Wójt:

/-/ Działak Y.

Pismo Wójta Władysława Działaka z dnia 7 listopada 1946 roku w sprawie połączenia Zarządu Gminy Przyłęk i Zarządu Miejskiego w Bardzie, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/9/0 Zarząd Miejski w Bardzie (Śląskim) powiat ząbkowicki, sygn. 9.

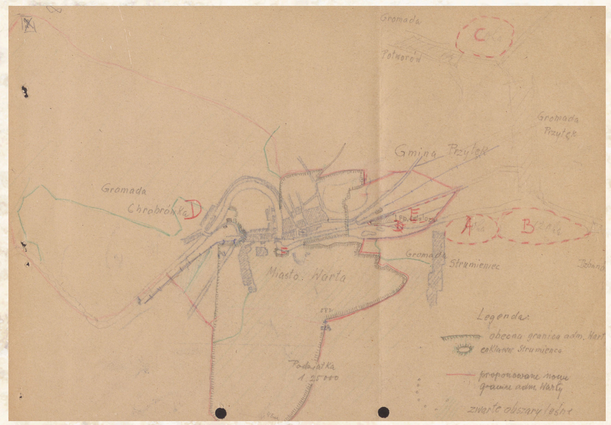

Plan miasta Warty i gminy Przyłęk z 1946 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/9/0 Zarząd Miejski w Bardzie (Śląskim) powiat ząbkowicki, sygn. 9.

BARDO

Na podstawie zachowanych dokumentów archiwalnych możemy dowiedzieć się, że jesienią 1945 roku obowiązki burmistrza Barda pełnił Wilhelm Urbańczyk. W dniu 3 listopada 1945 roku na podstawie zachowanego protokołu zdawczo - odbiorczego obowiązki burmistrza tymczasowo przejął Gwido Kawiński. Z dniem 26 czerwca 1946 roku w obowiązkach burmistrza miasta Warty Teofila Tomczyka zastępował Karol Dewoński.

W drugiej połowie 1946 roku dokonano znacznej reorganizacji powiatu ząbkowickiego. W związku z powyższą reorganizacją nastąpiły zmiany w Bardzie oraz w Przyłęku. Wójt gminy Przyłęk - Władysław Działak z dniem 3 października 1946 roku rozpoczął pełnienie funkcji burmistrza miasta Bardo. Urzędowanie protokolarnie przejął od urzędującego burmistrza Karola Dewońskiego.

WYKAZ
WSZYSTKICH ULIC MIASTA BARDO.

1) GŁOWNA	1) Hauptstrasse
2) MICKIEWICZA	2) Kahlertstrasse
3) JAGIELLONSKA	3) Flurstrasse
4) ALEJE KOSCIUSZKI	4) Kirsch-Allee
5) MĘKI PANSKIEJ	5) Rosenkranzberg
6) 1-go MAJA	6) Auf der Gucke
7) RYNEK	7) Ring
8) NOWORUDZKA	8) Neurodererstrasse
9) PLAC WOLNOSCI	9) Kirchplatz
10) KOLEJOWA	10) Haagstrasse
11) KRAKOWSKA	11) Brunneweg
12) SKALNA	12) Bergweg
13) GRUNWALDZKA	13) Kyffhäuserstrasse
14) POLNA	14) Am Hirsch

Powyższy wykaz zmian nazw ulic w języku niemieckiego na język polski zatwierdzam w myśl obowiązującego rozporządzenia Prezydenta Rządu Ministrów z dnia 7.1945 Nr.O.Ur.Rz.R/33/45.-

Ząbkowice, dnia 15 sierpnia 1945
Prezydent Miasta Ząbkowic
Stanisław Jarmuż

Zatwierdzony projekt zmian nazw ulic miasta Bardo z dnia 15 sierpnia 1945 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/9/0 Zarząd Miejski w Bardzie (Śląskim) powiat ząbkowicki, sygn. 1.

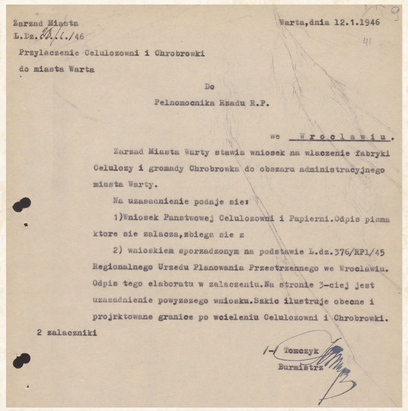

Zarząd Miasta
L.Dz. 29/II./46
Przyłączenie Celulozowni i Chrobrówki
do miasta Warta

Warta, dnia 12.1.1946

Do
Pełnomocnika Rządu R.P.
we Wrocławiu.

Zarząd Miasta Warty stawia wniosek na włączenie Fabryki Celulozy i gromady Chrobrówka do obszaru administracyjnego miasta Warty.

Na uzasadnienie podaje się:

1) Wniosek Państwowej Celulozowni i Papierni. Odpis pisma ktore się załącza, zbiega się z

2) wnioskiem sporządzonym na podstawie L.dz.376/RP1/45 Regionalnego Urzędu Planowania Przestrzennego we Wrocławiu. Odpis tego elaboratu w załączeniu. Na stronie 3-ciej jest uzasadnienie powyższego wniosku. Szkic ilustruje obecne i projektowane granice po wcieleniu Celulozowni i Chrobrówki.

2 załączniki

/-/ Tomczyk
Burmistrz

Pismo Burmistrza Warty Teofila Tomczyka z dnia 12 stycznia 1946 roku w sprawie przyłączenia Fabryki Celulozy i gromady Chrobrówka do obszaru administracyjnego miasta Warty, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/9/0 Zarząd Miejski w Bardzie (Śląskim) powiat ząbkowicki, sygn. 9.

W skład gminy Bardo Śląskie wchodziły następujące wioski gromadzkie: Laskówka, Ożary (Brzozówka), Dzbanów, Janowiec (Strumieniec), Brzeźnica, Opolnica (Chrobrówka), Dębowina, Potworów, Przyłęk.

Następnie jesienią 1946 roku Zarząd Gminy Przyłęk został połączony z Zarządem Miejskim w Bardzie. Od dnia 25 października 1946 roku Zarząd Gminy Przyłęk został przeniesiony do Barda i jak można przeczytać w dokumentach: „prowadzi wspólną gospodarkę jako jedna gmina zbiorowa, a urzędowa nazwa Zarządu brzmi Zarząd Gminy Przyłęk w Bardo". Od dnia 9 lipca 1948 roku wójtem gminy Bardo został Wacław Gruszczyński, który funkcję swą pełnił do listopada 1949 roku. Dnia 31 marca 1947 roku odbyło się posiedzenie organizacyjne Gminnej Rady Narodowej w Bardzie. Posiedzenie „zagaił" wójt gminy Władysław Działak, który zaproponował na przewodniczącego GRN Rajnolda Frybesa.

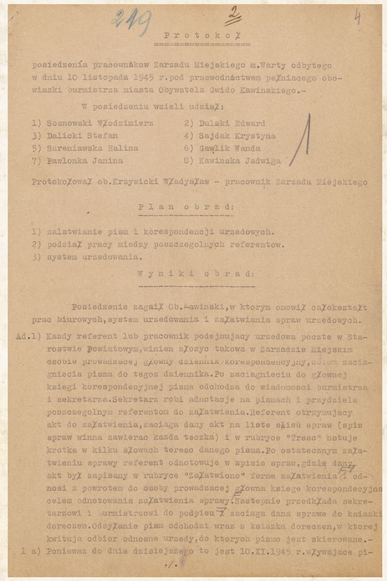

Protokoł

posiedzenia pracowników Zarządu Miejskiego m. Warty odbytego w dniu 10 listopada 1945 r. pod przewodnictwem pełniącego obowiązki burmistrza miasta Obywatela Gwido Kawińskiego.-

W posiedzeniu wzięli udział:

1) Sosnowski Włodzimierz
2) Dulski Edward
3) Dalicki Stefan
4) Sajdak Krystyna
5) Sareniawska Halina
6) Gawlik Wanda
7) Pawlonka Janina
8) Kawińska Jadwiga

Protokołował ob. Krzywicki Władysław - pracownik Zarządu Miejskiego

Plan obrad:

1) załatwianie pism i korespondencji urzędowych.
2) podział pracy między poszczególnych referentów.
3) system urzędowania.

Wyniki obrad:

Posiedzenie zagaił Ob. Kawiński, w którym omówił całokształt pracy biurowych, system urzędowania i załatwiania spraw urzędowych.

Ad. 1) Każdy referent lub pracownik podejmujący urzędowa posiedzenie w starostwie Powiatowym, winien złożyć takowe w Zarządzie Miejskim ostatnie przyuważamy, sprawy załatwiać korespondencyjnie, a nie zaciągnięcia pisma do tegoż dziennika. Po zaciągnięciu do głównej księgi korespondencyjnej pisma odchodzą do wiadomości burmistrza i sekretarza. Sekretarz robi adnotacje na pismach i przydziela poszczególnym referentom do załatwienia. Referent otrzymujący akt do załatwienia, zaciąga dany akt na liste ogółu spraw (spis spraw winna zawierać każda teczka) i w rubryce "Treść" notuje krotka w kilku słowach treść danego pisma. Po ostatecznym załatwieniu sprawy referent odnotowuje w spisie spraw, gdzie dany akt był zapisany w rubryce "Załatwiono" forme załatwienia. W odnosi z powrotem do dalej prowadzonej głównej księgi korespondencyjnej celem odnotowania załatwienia sprawy. Następnie przedkłada sekretarzowi i burmistrzowi do podpisu. Zaciąga dana sprawe do książki doręczeń. Odsyłanie pism odchodzi wraz z książki doręczeń, w której kwituje odbior odnośne urzędy, do których pismo jest skierowane.-

1 a) Poniewaz do dnia dzisiejszego to jest 10.XI.1945 r. wyższe pi-

Protokół posiedzenia pracowników Zarządu Miejskiego miasta Warty odbytego w dniu 10 listopada 1945 roku pod przewodnictwem pełniącego obowiązki burmistrza miasta obywatela Gwido Kawińskiego, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/9/0 Zarząd Miejski w Bardzie (Śląskim) powiat ząbkowicki, sygn. 6.

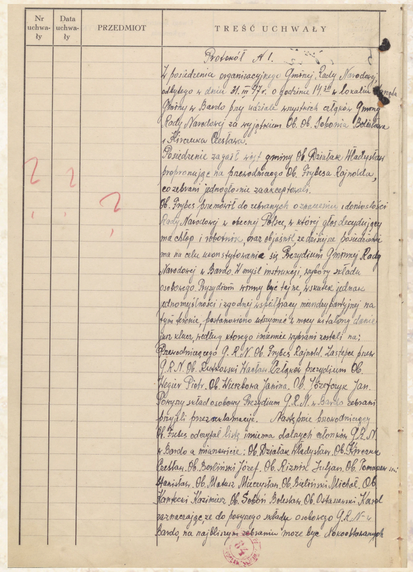

Nr uchwały	Data uchwały	PRZEDMIOT	TREŚĆ UCHWAŁY

Protokół numer 1 z posiedzenia organizacyjnego Gminnej Rady Narodowej w Bardzie odbytego w dniu 31 marca 1947 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/331/0 Akta gminy Bardo Śląskie powiat ząbkowicki, sygn. 2.

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

BARDO

Ciekawym materiałem źródłowym ukazującym stosunki ludnościowe w mieście Bardo jest zestawienie ludności z dnia 22 lipca 1945 roku. Według tego zestawienia w Bardzie zamieszkiwało zaledwie 25 osób narodowości polskiej, dla porównania w mieście zamieszkiwało 2 350 Niemców. Liczba ludności niemieckiej zwiększyła się w stosunku do 1939 roku, kiedy to w mieście zamieszkiwało 1305 osób. Ogólny stan ludności miasta Barda na dzień 10 lutego 1946 roku wynosił 2 801 mieszkańców w tym 507 Polaków, 2 189 Niemców i 5 osób innej narodowości. Po dużych wysiedleniach ludności niemieckiej, jakie nastąpiły w kwietniu i w sierpniu 1946 roku, w październiku 1946 roku w mieście Warta zamieszkiwało już tylko 59 Niemców, a w gminie Przyłęk 476. Powojenne dzieje Barda związane są również z działalnością fabryki papieru. Po II wojnie światowej fabryka została zajęta przez władze radzieckie, a z dniem 1 sierpnia 1945 roku włączono ją pod zarząd Głuchołaskich Zakładów Papierniczych.

Od tej pory bardzkie przedsiębiorstwo zaczęło funkcjonować pod nazwą Fabryka Celulozy i Papieru w Warcie (w Bardzie). Taki stan rzeczy utrzymywał się do dnia 18 lipca 1951 roku, kiedy to zakład w Bardzie został wyodrębniony z Głuchołaskich Zakładów Papierniczych. W wyniku tego utworzono Bardeckie Zakłady Celulozowo - Papiernicze w Bardzie. Bardo od wieków słynęło z sanktuarium maryjnego z cudowną figurką Matki Bożej Bardzkiej Strażniczki Wiary Świętej. Pod koniec listopada 1945 roku w bardzkiej świątyni odprawiono pierwsze nabożeństwo w języku polskim. W bardzkim klasztorze, w tym czasie przebywali zakonnicy narodowości niemieckiej. W 1946 roku przybyli polscy ojcowie na czele z ojcem Ludwikiem Frąsiem.

Oni też kontynuowali dzieło swoich niemieckich poprzedników, a więc opiekowali się bardzką świątynią, dbali o pielgrzymów i rozwój ruchu pielgrzymkowego. Ponadto mieli pod swoją opieką parafię w Bardzie i ludność do niej należącą. Wielką troską ojców redemptorystów było staranie o koronację bardzkiej figurki maryjnej. Z tego czasu zachowały się ciekawe materiały archiwalne dotyczące prób przejęcia kościoła i dóbr parafialnych parafii ewangelickiej w Chrobrówce (Opolnicy) przez parafię katolicką z Barda. Przybyła po wojnie ludność angażowała się w wiele aktywności na różnych polach. Założono polską szkołę, jak również organizacje mające na celu krzewienie polskości, utożsamianie się ludności z nową sytuacją i nową miejscowością. Już od pierwszych miesięcy po wojnie w Bardzie funkcjonowała ochotnicza straż pożarna, na czele której stanął Wacław Kopeć. Podobnie jednostki OSP funkcjonały w innych miejscowościach gminy Bardo: w Laskówce, w Przyłęku, w Chrobrówce (Opolnicy).

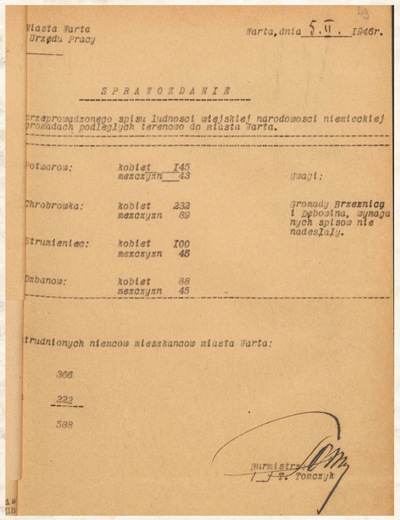

Sprawozdanie z przeprowadzonego spisu ludności wiejskiej narodowości niemieckiej w gromadach podległych terenowo do miasta Warty z dnia 5 lutego 1946 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/9/0 Zarząd Miejski w Bardzie (Śląskim) powiat ząbkowicki, sygn. 8.

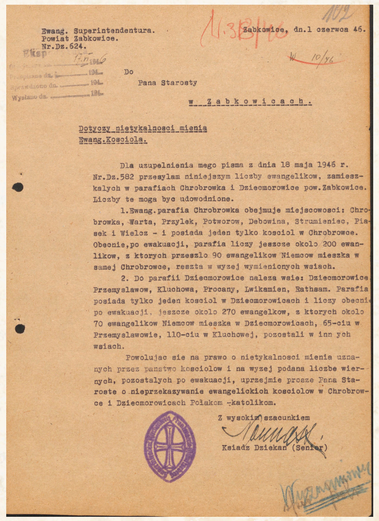

Pismo do Starosty Powiatowego w Ząbkowicach Śląskich z dnia 1 czerwca 1946 roku w sprawie nieprzekazywania ewangelickich kościołów w Chrobrówce i Dziećmierowicach katolikom, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 65a.

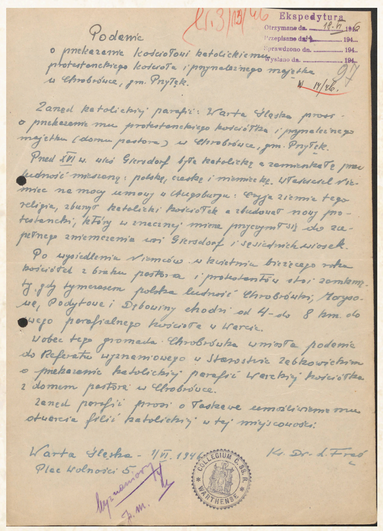

Podanie z dnia 1 czerwca 1946 roku podpisane przez ks. Doktora Ludwika Frąsia w sprawie przekazania kościołowi katolickiemu protestanckiego kościoła i przynależnego majątku w Chrobrówce, gmina Przyłęk, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 65a.

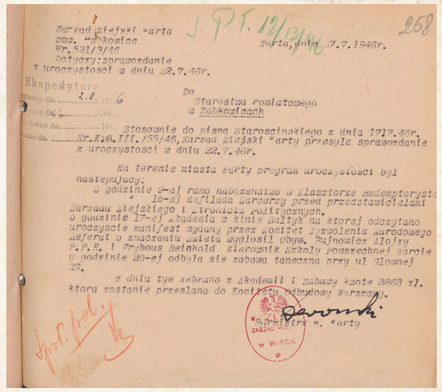

Sprawozdanie z uroczystości w dniu 22 lipca 1946 roku na terenie miasta Warty, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 56.

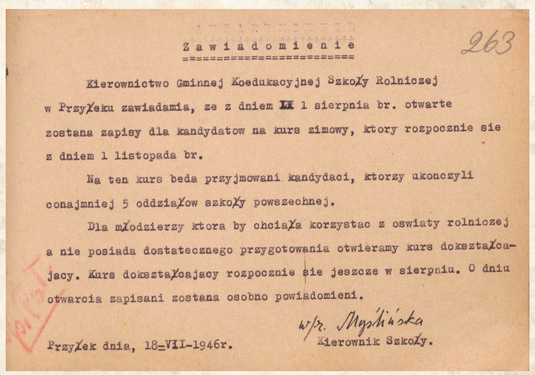

Zawiadomienie z dnia 18 lipca 1946 roku w sprawie kursów organizowanych przez Gminną Koedukacyjną Szkołę Rolniczą w Przyłęku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 56.

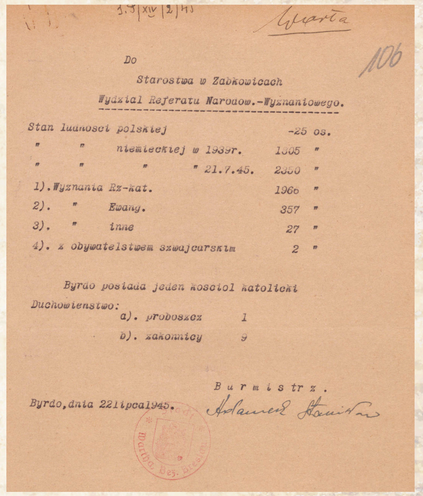

Sprawozdanie o stanie ludności w mieście Warta na dzień 22 lipca 1945 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 89.

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE
OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ĄBKOWICKIEGO

HENRYKÓW

W dniu 8 maja 1945 roku, w wyniku kapitulacji III Rzeszy, zakończyła się II wojna światowa w Europie. Już miesiąc później, bo w czerwcu 1945 roku do Henrykowa zaczęły napływać pierwsze grupy polskich osadników. W kronice klasztornej odnotowano następujące słowa: „do Henrykowa zaczęli napływać Polacy już z początkiem czerwca. Zaraz też kierowali kroki do sławnej świątyni Henrykowskiej”.

Do zakończenia II wojny światowej Henryków pozostawał gminą wiejską. W całym powiecie ząbkowickim znajdowały się 103 gminy wiejskie. Henryków był właśnie jedną z nich. W 1945 roku w Henrykowie pozostawiono siedzibę gminy zbiorowej. W tym czasie utworzono polską gminę zbiorową w Henrykowie, w skład której wchodziło dziewięć następujących gromad: Henryków Stary, Nowy Dwór, Skalice, Raczyce, Wadochowice, Wilczyce, Szestawice, Taszowice, Henryków. Pismem z dnia 28 września 1945 roku ówczesny wójt Juliusz Zończyk informował, że na terenie gminy zamieszkiwało 517 osób ludności polskiej i 2626 osób ludności niemieckiej. Od dnia 31 lipca 1945 roku funkcję wójta gminy Henryków pełnił Juliusz Zończyk. Był on więc pierwszym polskim wójtem w Henrykowie. W pozostałych gromadach władzę przejmowali polscy sołtysi, kształtując polską administrację na wsi.

Według wykazu z dnia 18 sierpnia 1945 roku w gminie Henryków było zaledwie trzech polskich sołtysów: Franciszek Szczepański w Starym Henrykowie (mianowany w dniu 15 sierpnia 1945 roku), Adam Turczyn w Raczycach (mianowany w dniu 15 sierpnia 1945 roku) oraz sołtys Wadochowic, mianowany także tego samego dnia. W pozostałych wsiach funkcję sołtysa sprawowały jeszcze osoby narodowości niemieckiej, z czego wszyscy objęli urzędy w 1945 roku, za wyjątkiem sołtysa Skalic urzędującego od 1938 roku. W wykazie burmistrzów i wójtów powiatu ząbkowickiego z dnia 8 marca 1946 roku jako wójt gminy Henryków widnieje Józef Brojanowski, który deklarował się jako bezpartyjny. Natomiast wójt Juliusz Zończyk został wójtem gminy zbiorowej w Rychnowie (obecnie Topola). Wójt Brojanowski pełnił swoją funkcję już pod koniec 1945 roku.

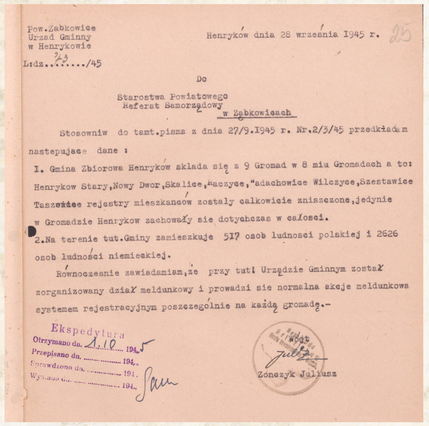

Pow. Ząbkowice
Urząd Gminny
w Henrykowie
Ldz. 74/45

Henryków dnia 28 września 1945 r.

Do
Starostwa Powiatowego
Referat Samorządowy
w Ząbkowicach

Stosownie do tamt. pisma z dnia 27/9.1945 r. Nr.2/3/45 przedkładam następujące dane:

1. Gmina Zbiorowe Henryków składa się z 9 Gromad w 8 miastach Gromadach a to: Henryków Stary, Nowy Dwór, Skalice, Raczyce, Wadochowice Wilczyce, Szestawice Taszowice rejestry mieszkańców zostały całkowicie zniszczone, jedynie w Gromadzie Henryków zachowały się dotychczas w całości.
2. Na terenie tut. Gminy zamieszkuje 517 osób ludności polskiej i 2626 osób ludności niemieckiej.

Równocześnie zawiadamiam, że przy tutl Urzędzie Gminnym został zorganizowany dział meldunkowy i prowadzi się normalną akcję meldunkową systemem rejestracyjnym poszczególnie na każdą gromadę.-

Ekspedytura
Otrzymano dn. 1.10.1945
Przepisano dn. ..... 194..
Sprawdzono dn. ..... 194..
Wysłano dn. ..... 194..

Zończyk Juliusz

Pismo wójta gminy Henryków Juliusza Zończyka do Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach Śląskich z dnia 28 września 1945 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 408.

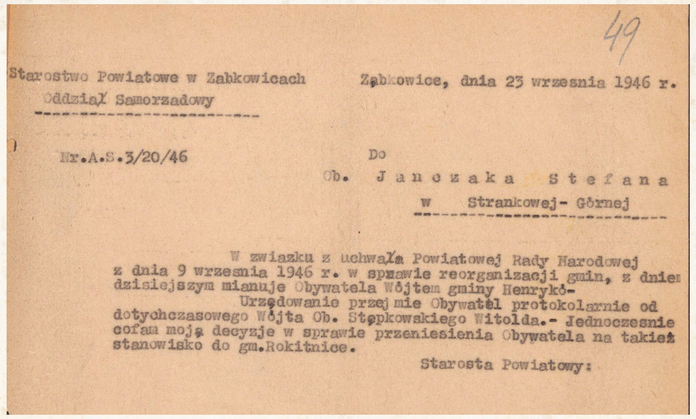

49

Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach
Oddział Samorządowy

Ząbkowice, dnia 23 września 1946 r.

Nr.A.S.3/20/46

Do
Ob. Jańczaka Stefana
w Strankowej-Górnej

W związku z uchwałą Powiatowej Rady Narodowej z dnia 9 września 1946 r. w sprawie reorganizacji gmin, z dnia dzisiejszym mianuję Obywatela Wójtem gminy Henryków.-
Urzędowanie przejmie Obywatel protokolarnie od dotychczasowego Wójta Ob. Stępkowskiego Witolda.- Jednocześnie cofam moją decyzję w sprawie przeniesienia Obywatela na takież stanowisko do gm. Rokitnice.

Starosta Powiatowy:

Pismo z dnia 23 września 1946 roku w sprawie mianowania Stefana Jańczaka wójtem gminy Henryków, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 87.

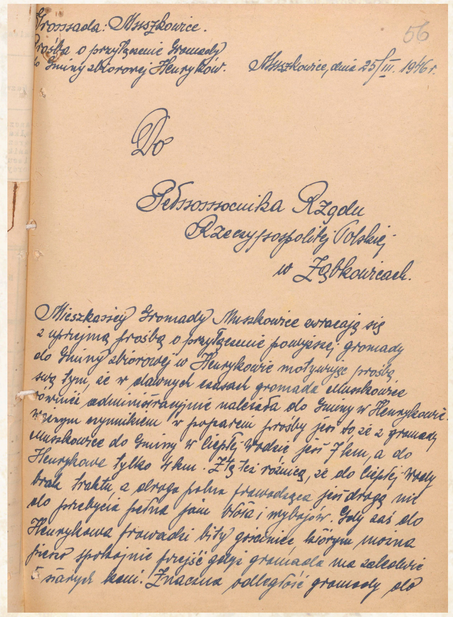

Gromada: Muszkowice.
Prośba o przyłączenie Gromady do Gminy zbiorowej Henryków.

56

Muszkowice, dnia 25/III 1946 r.

Do
Pełnomocnika Rządu
Rzeczypospolitej Polskiej
w Ząbkowicach.

Mieszkańcy Gromady Muszkowice wracają się z uprzejmą prośbą o przyłączenie powyżej gromady do Gminy zbiorowej w Henrykowie motywując prośbę tym, że w dawnych czasach gromada Muszkowice powinni administracyjnie należeć do Gminy w Henrykowie w tym wymiarze w poparciu prośby jest to że z gromady Muszkowice do Gminy w lepszy dojazd jest z tem, a do Henrykowa tylko 4 km. Z tej racji, że do tej Gminy brak traktu z drogą pełną przewodzą jest dotąd nie do przebycia pełną jam błota i wybojów. Gdy zaś do Henrykowa prowadzi bity gościniec którym można jeszcze spokojnie przejść gdyż gromada ma zalesione 5 morgów kami. Zniesienie połączenia gromady do

Prośba mieszkańców gromady Muszkowice z dnia 25 marca 1946 roku w sprawie przyłączenia gromady do gminy zbiorowej w Henrykowie, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 87.

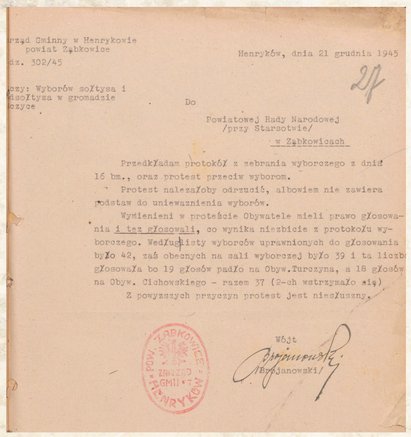

Urząd Gminny w Henrykowie
powiat Ząbkowice
Nr. 302/45

Henryków, dnia 21 grudnia 1945

27

Przedmiot: Wyborów sołtysa i podsołtysa w gromadzie Raczyce

Do
Powiatowej Rady Narodowej
/przy Starostwie/
w Ząbkowicach

Przedkładam protokół z zebrania wyborczego z dnia 16 bm., oraz protest przeciw wyborom.

Protest należałoby odrzucić, albowiem nie zawiera podstaw do unieważnienia wyborów.

Wymienieni w proteście Obywatele mieli prawo głosowania i też głosowali, co wynika niezbicie z protokołu wyborczego. Według listy wyborców uprawnionych do głosowania było 42, zaś obecnych na sali wyborczej było 39 i ta liczba głosowała bo 19 głosów padło na Obyw. Turczyna, a 18 głosów na Obyw. Cichowskiego - razem 37 (2-ch wstrzymało się).

Z powyższych przyczyn protest jest niesłuszny.

Wójt
/Brojanowski/

Pismo Zarządu Gminy w Henrykowie z dnia 21 grudnia 1945 roku do Powiatowej Rady Narodowej w Ząbkowicach Śląskich w sprawie wyborów sołtysa i podsołtysa w gromadzie Raczyce, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 84.

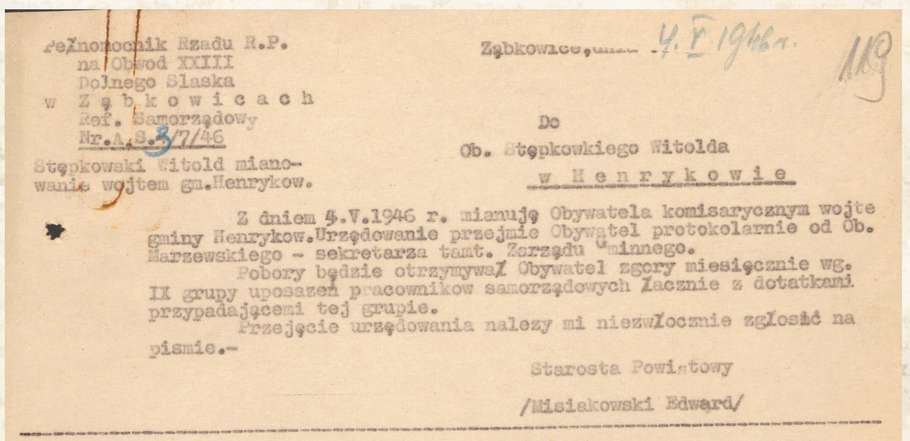

Pełnomocnik Rządu R.P.
na Obwód XXIII
Dolnego Śląska
w Ząbkowicach
Rof. Samorządowy
Nr.A.S.3/7/46

Ząbkowice, dnia 4.V.1946 r.

113

Stępkowski Witold mianowanie wójtem gm. Henryków.

Do
Ob. Stępkowkiego Witolda
w Henrykowie

Z dniem 4.V.1946 r. mianuję Obywatela komisarycznym wójtem gminy Henryków. Urzędowanie przejmie Obywatel protokolarnie od Ob. Marzewskiego - sekretarza tamt. Zarządu Gminnego.
Pobory będzie otrzymywał Obywatel zgóry miesięcznie wg. IX grupy uposażeń pracowników samorządowych łącznie z dodatkami przypadającemi tej grupie.
Przejęcie urzędowania należy mi niezwłocznie zgłosić na piśmie.-

Starosta Powiatowy
/Misiakowski Edward/

Pismo z dnia 4 maja 1946 roku w sprawie mianowania Witolda Stępkowskiego komisarycznym wójtem gminy Henryków, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 85.

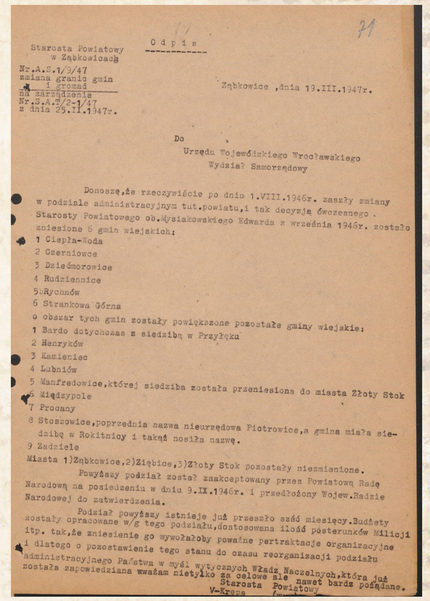

71

Starosta Powiatowy
w Ząbkowicach
Nr.A.S.1/3/47
ustalenia granic gmin
i gromad
na zarządzenie
Nr.A.2/2.1/47
z dnia 25.II.1947r.

Odpis

Ząbkowice, dnia 19.III.1947r.

Do
Urzędu Wojewódzkiego Wrocławskiego
Wydział Samorządowy

Donoszę, że rzeczywiście po dniu 1.VIII.1946r. zaszły zmiany w podziale administracyjnym tut. powiatu, i tak decyzją ówczesnego Starosty Powiatowego ob. Misiakowskiego Edwarda z września 1946r. zostało zniesione 5 gmin wiejskich:
1 Ciepła-Woda
2 Czerniowce
3 Dziemorowice
4 Rudzinnice
5 Rychnów
6 Strankowa Górna
o obszar tych gmin zostały powiększone pozostałe gminy wiejskie:
1 Bardo dotychczas z siedzibą w Przyłęku
2 Henryków
3 Kamieniec
4 Lubnów
5 Wanfredowice, której siedziba została przeniesiona do miasta Złoty Stok
6 Międzypole
7 Procany
8 Stoszowice, poprzednia nazwa nieurzędowa Piotrowice, a gmina miała siedzibę w Rokitnicy i taką nosiła nazwę.
9 Zadziele
Miasta 1) Ząbkowice, 2) Ziębice, 3) Złoty Stok pozostały niezmienione.
Powyższy podział został zaakceptowany przez Powiatową Radę Narodową na posiedzeniu w dniu 9.IX.1946r. i przedłożony Wojew. Radzie Narodowej do zatwierdzenia.
Podział powyższy istnieje już przeszło sześć miesięcy. Budżety zostały opracowane w/g tego podziału, dostosowana ilość posterunków Milicji itp. tak, że zniesienie go wywołałoby poważne pertraktacje organizacyjne i dlatego o pozostawienie tego stanu do czasu reorganizacji podziału administracyjnego Państwa w myśl wytycznych Rządu Naczelnych, która już została zapowiedziana wnoszę nietylko za celowe ale nawet bardzo pożądane.

Starosta Powiatowy
/-/ Grzyb

Pismo Starosty Powiatowego z dnia 19 marca 1947 roku do Urzędu Wojewódzkiego Wrocławskiego w sprawie zmian administracyjnych w powiecie ząbkowickim po dniu 1 sierpnia 1946 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 87.

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ĄBKOWICKIEGO

W maju 1946 roku nastąpiła kolejna zmiana na tym stanowisku, bowiem z dniem 5 maja 1946 roku komisarycznym wójtem gminy Henryków został mianowany Witold Stępkowski. Znów po kilku miesiącach nastąpiła zmiana na tym stanowisku. Nowym wójtem został Stefan Jańczak. Został on mianowany z dniem 23 września 1946 roku. Następną osoba pełniącą urząd wójta gminy Henryków był Antoni Barnet. W dniu 10 kwietnia 1947 roku Wójt Gminy Henryków Antoni Barnet zwracał się z pisemną prośbą do Starostwa Powiatowego w sprawie zwolnienia ze stanowiska wójta. Z dniem 11 kwietnia 1947 roku został zwolniony z pełnionej funkcji. Urzędowanie miał przekazać protokolarnie do dnia 15 kwietnia nowemu wójtowi, którym został Edward Wełnowski. Z dniem 1 stycznia 1948 roku nowym wójtem gminy Henryków został mianowany Władysław Kurek, natomiast wójt Edward Wełnowski został przeniesiony na stanowisko wójta Zarządu Gminnego w Stoszowicach.

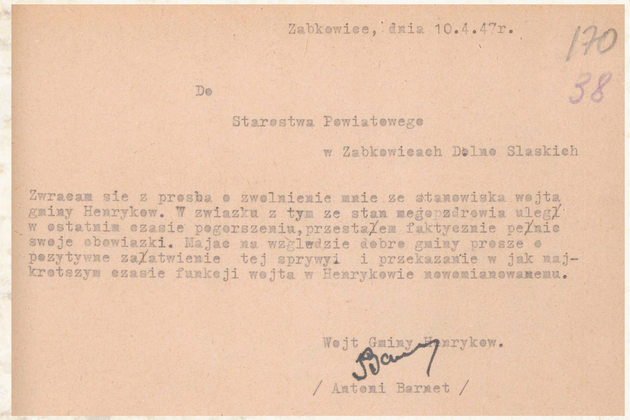

Zabkowice, dnia 10.4.47r.

170
38

De

Starestwa Pewiatewege

w Zabkowicach Dolne Slaskich

Zwracam sie z presba o zwolnienie mnie ze stanowiska wojta gminy Henrykow. W zwiazku z tym ze stan mego zdrewia uległ w ostatnim czasie pogorszeniu, przestałem faktycznie pełnie sweje obowiazki. Majac na wzgledzie dobre gminy presze o pozytywne załatwienie tej sprywyi i przekazanie w jak najkretszym czasie funkcji wojta w Henrykowie nowemianowanemu.

Wojt Gminy Henrykow.

/ Antoni Barnet /

Prośba Antoniego Barneta o zwolnienie ze stanowiska wójta gminy Henryków z dnia 10 kwietnia 1947 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 89.

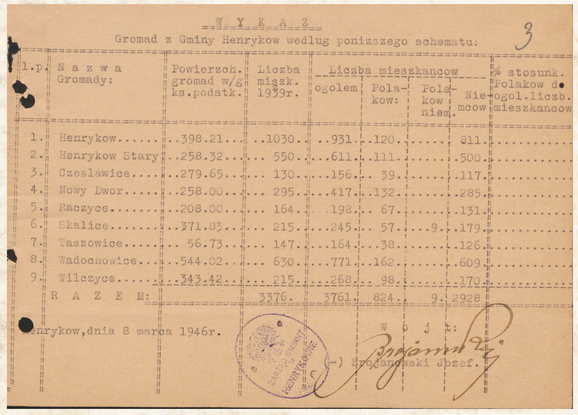

WYKAZ

Gromad z Gminy Henrykow według poniższego schematu:

3

l.p.	Nazwa Gromady:	Powierzch. gromad w/g ks.podatk.	Liczba miszk. 1939r.	Liczba mieszkancow ogolem	Polakow:	Polakow niem.	Niemcow	% stosunk. Polakow do ogol.liczb. mieszkancow
1.	Henrykow	398.21	1030	931	120			011
2.	Henrykow Stary	258.32	550	611	111			500
3.	Czeslawice	279.65	130	156	39			117
4.	Nowy Dwor	258.00	295	417	132			285
5.	Raczyce	208.00	164	198	67			131
6.	Skalice	371.83	215	245	57		9	179
7.	Taszowice	56.73	147	164	38			126
8.	Wadochowice	544.02	630	771	162			609
9.	Wilczyce	343.42	215	268	98			170
	R A Z E M:		3376	3761	824		9	2928

Henrykow, dnia 8 marca 1946r.

W ójt:

(-) Wojciechowski Józef.

Wykaz gromad gminy Henryków z dnia 8 marca 1946 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 126.

HENRYKÓW

Na podstawie Uchwały Powiatowej Rady Narodowej w Ząbkowicach Śląskich z dnia 9 września 1946 roku, z dniem 16 września tego roku gminę Henryków powiększono o gromady Ciepłowody, Cynkowice, Jasieniec Górny, Targowica i Muszkowice, dotychczas wchodzące w skład gminy Ciepłowody, gromady: Krzelków i Czerniowce wchodzące w skład gminy Czerniowce oraz gromadę Jasienica, która wcześniej znajdowała się w granicach gminy Strankowa Górna. Tym samym gmina Henryków stała się jedną z 9 gmin wiejskich w powiecie. W związku z tym w skład nowej, powiększonej gminy Henryków wchodziło aż siedemnaście miejscowości.

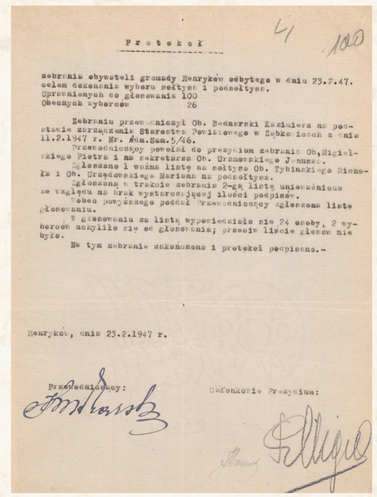

Protokół

4
100

zebrania obywateli gromady Henryków odbytego w dniu 23.2.47. celem dokonania wyboru sołtysa i podsołtysa.
Uprawnionych do głosowania 100
Obecnych wyborców 26

Zebraniu przewodniczył Ob. Bednarski Kazimierz na podstawie zarządzenia Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach z dnia 11.2.1947 r. Nr. Sam.Sam.5/46.

Przewodniczący powołał do prezydium zebrania: Ob. Kiełbińskiego Piotra i na sekretarza Ob. Drzewieckiego Juliana.

Zgłoszono 1 ważną listę na sołtysa Ob. Tybińskiego Michała i Ob. Drzewieckiego Mariana na podsołtysa.

Zgłoszona w trzecim zebraniu 2-gą listę unieważniono ze względu na brak wystarczającej ilości podpisów.

Zabrano powyższego podał Przewodniczący zgłoszone listę głosowaniu.

W głosowaniu za listą wypowiedziało się 24 osoby, 2 wyborców wstrzymało się od głosowania; przeciw liście głosów nie było.

Na tym zebranie zakończono i protokół podpisano.-

Henryków, dnia 23.2.1947 r.

Przewodniczący: Członkowie Prezydium:

Protokół z wyborów sołtysa i podsołtysa w gromadzie Henryków z dnia 23 lutego 1947 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 84.

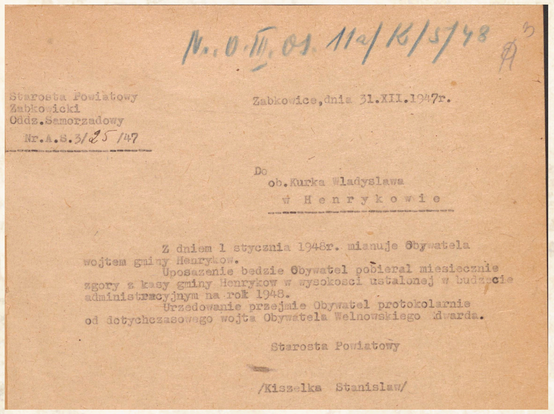

N. O.Ł.01. 11a/K/5/48

Starosta Powiatowy
Ząbkowicki
Oddz.Samorządowy
Nr.A.S.3/25/47

Zabkowice, dnia 31.XII.1947r.

Do
ob.Kurka Władysława
w Henrykowie

Z dniem 1 stycznia 1948r. mianuje Obywatela wójtem gminy Henryków.
Uposażenie będzie Obywatel pobierał miesięcznie zgóry z kasy gminy Henryków w wysokości ustalonej w budżecie administracyjnym na rok 1948.
Urzędowanie przejmie Obywatel protokolarnie od dotychczasowego wójta Obywatela Wełnowskiego Edwarda.

Starosta Powiatowy

/Kiszelka Stanisław/

Pismo z dnia 31 grudnia 1947 roku w sprawie mianowania Władysława Kurka wójtem gminy Henryków, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/45/0 Akta gminy Henryków powiat ząbkowicki, sygn. 3.1/3.

Z dniem 15 czerwca 1946 roku został uruchomiony w Henrykowie Urząd Pocztowy, natomiast jego pierwszym kierownikiem była pani Kazimiera Królicka. W dniu 5 lutego 1948 roku powołano do istnienia Urząd Stanu Cywilnego w Henrykowie. Był to kolejny etap tworzenia zrębów polskiej administracji. Wraz z napływem ludności polskiej, zaczęła narastać konieczność polskiego duszpasterstwa. Polska ludność, która osiedlała się na tych terenach potrzebowała kapłana, który będzie mógł swobodnie się z nimi porozumieć w języku polskim. Na tę symboliczną zmianę nie trzeba było długo czekać, bowiem w ostatnią niedzielę listopada 1945 roku, odbyło się pierwsze nabożeństwo dla Polaków, w trakcie którego wygłoszono kazanie w języku polskim. Liturgię poprowadził znający język polski, ksiądz Gerlich z Krzelkowa. Po wysiedleniu niemieckiego proboszcza opiekę duszpasterską sprawował ksiądz Apolinary Kowalski z Wadochowic. W 1946 roku do Henrykowa przybył ojciec Alberyk Józef Siwek, natomiast w grudniu 1946 roku w Henrykowie pojawił się pierwszy stały proboszcz. Henryków objęli ojcowie cystersi ze Strzyżyca. Ówczesny opat Benedykt Biros oddelegował do Henrykowa ojca Bronisława Chruślickiego i brata Franciszka Bulandę. W 1946 roku dokonano wysiedleń ludności niemieckiej. Praktycznie do końca 1947 roku wysiedlono z Henrykowa prawie całą ludność niemiecką, bowiem według zestawienia na dzień 24 listopada 1947 roku w gminie Henryków zamieszkiwało 5294 Polaków i 11 Niemców.

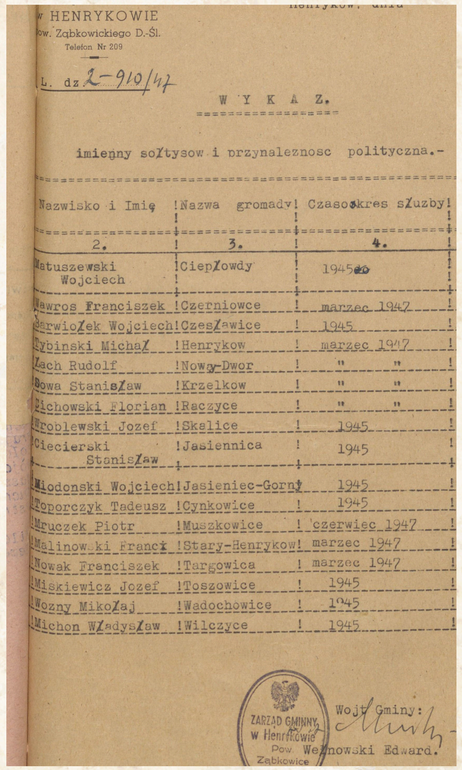

w HENRYKOWIE
pow. Ząbkowickiego D.-Śl.
Telefon Nr 209

L. dz 2-910/47

WYKAZ.

imienny sołtysow i przynalezność polityczna.-

Nazwisko i Imię	Nazwa gromady	Czasokres służby
2.	3.	4.
Matuszewski Wojciech	Ciepłowdy	1945
Pawros Franciszek	Czerniowce	marzec 1947
Parwiołek Wojciech	Czesławice	1945
Tybinski Michał	Henrykow	marzec 1947
Łach Rudolf	Nowy-Dwor	" "
Sowa Stanisław	Krzelkow	" "
Michowski Florian	Raczyce	" "
Wroblewski Jozef	Skalice	1945
Ciecierski Stanisław	Jasiennica	1945
Miodonski Wojciech	Jasieniec-Gorny	1945
Koporczyk Tadeusz	Cynkowice	1945
Mruczek Piotr	Muszkowice	czerwiec 1947
Malinowski Franci	Stary-Henrykow	marzec 1947
Nowak Franciszek	Targowica	marzec 1947
Miskiewicz Jozef	Toszowice	1945
Wozny Mikołaj	Wadochowice	1945
Michon Władysław	Wilczyce	1945

ZARZĄD GMINNY w Henrykowie Pow. Ząbkowice

Wojt Gminy: Wełnowski Edward.

Wykaz imienny sołtysów gminy Henryków z dnia 22 sierpnia 1947 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 89.

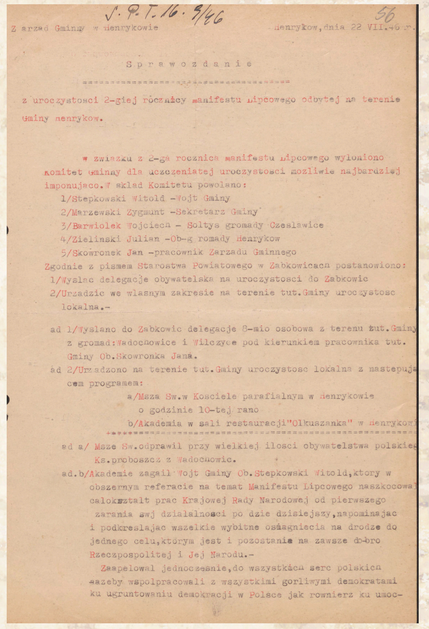

J.P.T.16.9/46

56

Zarząd Gminy w Henrykowie

Henryków, dnia 22 VII.46 r.

Sprawozdanie

z uroczystości 2-giej rocznicy manifestu lipcowego odbytej na terenie Gminy Henryków.

W związku z 2-gą rocznicą manifestu lipcowego wyłoniono komitet Gminny dla uczczenia tej uroczystości możliwie najbardziej imponującego. W skład Komitetu powołano:

1/Stępkowski Witold -Wojt Gminy
2/Marzewski Zygmunt -Sekretarz Gminy
3/Parwiołek Wojciech - Sołtys gromady Czesławice
4/Zielinski Julian -Ob-g rzmady Henryków
5/Skowronek Jan -pracownik Zarządu Gminnego

Zgodnie z pismem Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach postanowiono:
1/wysłać delegacje obywatelską na uroczystości do Ząbkowic
2/Urządzić we własnym zakresie na terenie tut.Gminy uroczystość lokalną.-

ad 1/wysłano do Ząbkowic delegacje 8-mio osobową z terenu tut.Gminy z gromad: Wadochowice i Wilczyce pod kierunkiem pracownika tut. Gminy Ob.Skowronka Jana.

ad 2/Urządzono na terenie tut.Gminy uroczystość lokalną z następującym programem:

a/Msza Św.w Kościele parafialnym w Henrykowie o godzinie 10-tej rano
b/Akademia w sali restauracji "Olkuszanka" w Henrykowie

ad a/ Msze Św.odprawił przy wielkiej ilości obywatelstwa polskiego Ks.proboszcz z Wadochowic.

ad.b/Akademie zagaił Wojt Gminy Ob.Stępkowski Witold,ktory w obszernym referacie na temat Manifestu Lipcowego naszkicował całokształt prac Krajowej Rady Narodowej od pierwszego zarania swej działalności po dzie dzisiejszy,napomykając i podkreślając wszelkie wybitne osiągnięcia na drodze do jednego celu,ktorym jest i pozostanie na zawsze dobro Rzeczpospolitej i Jej Narodu.-

Zespalował jednocześnie,do wszystkich serc polskich ażeby współpracowali z wszystkimi gorliwymi demokratami ku ugruntowaniu demokracji w Polsce jak rychlerz ku unoc-

Sprawozdanie z uroczystości drugiej rocznicy manifestu lipcowego odbytej na terenie Gminy Henryków z dnia 22 lipca 1946 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 56.

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

Po wkroczeniu na dawne ziemie niemieckie wojsk radzieckich administracja z ich rąk zaczęła przechodzić w ręce polskich organów. Już latem 1945 roku do Kamieńca zaczęli napływać działacze, których zadaniem była organizacja polskich struktur administracyjno - partyjnych w poszczególnych miejscowościach gminy. Pierwszym polskim włodarzem Kamieńca po wojnie, który nosił tytuł burmistrza był Jan Dulęba. Został on mianowany na to stanowisko już 14 lipca 1945 roku. Burmistrz Dulęba stał na czele Zarządu Miejskiego w Kamieńcu zaledwie kilka miesięcy, bo do grudnia 1945 roku. Dnia 10 grudnia 1945 roku komisarycznym burmistrzem miasta Kamieniec został Marian Krawczyk. Prócz miasta Kamieniec funkcjonowała gmina zbiorcza z siedzibą w Galonowie, w skład, której wchodziły miejscowości: Galonów (Goleniów), Suchy Bór (Suszka), Pilica (Pilce), Byczany (Byczeń), Stara Wieś (Starczów), oraz Jodłówka (Doboszowice).

KAMIENIEC ZĄBKOWICKI

Na czele tej gminy stał wójt Mieczysław Kozłowski, który był też pierwszym kierownikiem Szkoły Powszechnej w Galonowie. Dnia 1 lutego 1946 roku doszło do zmiany na stanowisku wójta gminy Galanów. Dotychczasowy wójt Mieczysław Kozłowski został odwołany, a jego miejsce zajął wójt Edward Brych. Pełnomocnik Rządu RP na Okręg Administracyjny Dolnego Śląska we Wrocławiu w dniu 15 lutego 1946 roku wydał rozporządzenie na mocy, którego z dniem 1 kwietnia 1946 roku zniesiono ustrój miejski miasta Kamieniec, zniesiono gminę zbiorczą w Galanowie, a jako siedzibę nowoutworzonej gminy zbiorowej obejmującej byłą gminę Galonów i byłe miasto Kamieniec ustanowiono miejscowość Kamieniec.

Dotychczasowy burmistrz Kamieńca Marian Krawczyk został automatycznie wójtem gminy Kamieniec. Pełnił on swoją funkcję do lipca 1948 roku. Na tym stanowisku zastąpił go wójt Józef Demkowicz. Warto wspomnieć, że na obszarze obecnej gminy Kamieniec Ząbkowicki funkcjonowała gmina zbiorcza w Sosnowcach (w Sosnowej). Natomiast z dniem 16 sierpnia 1945 roku postanowiono o przeniesieniu siedziby gminy do miejscowości Rychnów (Topola). Z dniem 16 września 1946 roku do gminy Kamieniec dołączono gromadę Śrem wyłączoną z gminy Rychnów (Topola), która uległa likwidacji.

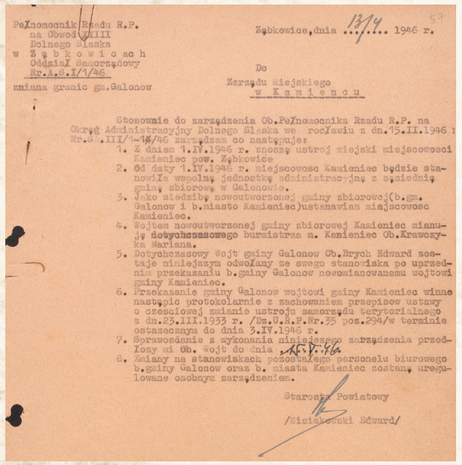

Pełnomocnik Rządu R.P. na Obwód XXIII Dolnego Śląska w Ząbkowicach Oddział Samorządowy Nr.A.S.1/1/46 zmiana granic gm.Galonow

Ząbkowice, dnia 13/4 1946 r.

Do Zarządu Miejskiego w Kamieńcu

Stosownie do zarządzenia Ob.Pełnomocnika Rządu R.P. na Okręg Administracyjny Dolnego Śląska we Wrocławiu z dn.15.II.1946 r. Nr.A.S.III/1-1/46 zarządzam co następuje:

1. Z dniem 1.IV.1946 r. znoszę ustrój miejski miejscowości Kamieniec pow. Ząbkowice
2. Od daty 1.IV.1946 r. miejscowość Kamieniec będzie stanowiła wspólną jednostkę administracyjną z sąsiednią gminą zbiorową w Galonowie.
3. Jako siedzibę nowoutworzonej gminy zbiorowej(b.gm. Galonow i b.miasto Kamieniec)ustanawiam miejscowość Kamieniec.
4. Wójtem nowoutworzonej gminy zbiorowej Kamieniec mianuję dotychczasowego burmistrza m. Kamieniec Ob.Krawczyka Mariana.
5. Dotychczasowy wójt gminy Galonow Ob.Brych Edward zostaje niniejszym odwołany ze swego stanowiska po uprzednim przekazaniu b.gminy Galonow nowomianowanemu wójtowi gminy Kamieniec.
6. Przekazanie gminy Galonow wójtowi gminy Kamieniec winno nastąpić protokolarnie z zachowaniem przepisow ustawy o czasowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego z dn.23.III.1933 r. /Dz.U.R.P.Nr.35 poz.294/w terminie ostatecznym do dnia 5.IV.1946 r.
7. Sprawozdanie z wykonania niniejszego zarządzenia przedłoży mi Ob. wójt do dnia 15.V.46
8. Zmiany na stanowiskach pozostałego personelu biurowego b.gminy Galonow oraz b. miasta Kamieniec zostaną uregulowane osobnym zarządzeniem.

Starosta Powiatowy
/Misiakowski Edward/

Pismo Starosty Powiatowego Edwarda Misiakowskiego w sprawie zniesienia ustroju miejskiego miejscowości Kamieniec oraz zniesienia gminy zbiorowej w Galanowie, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 422.

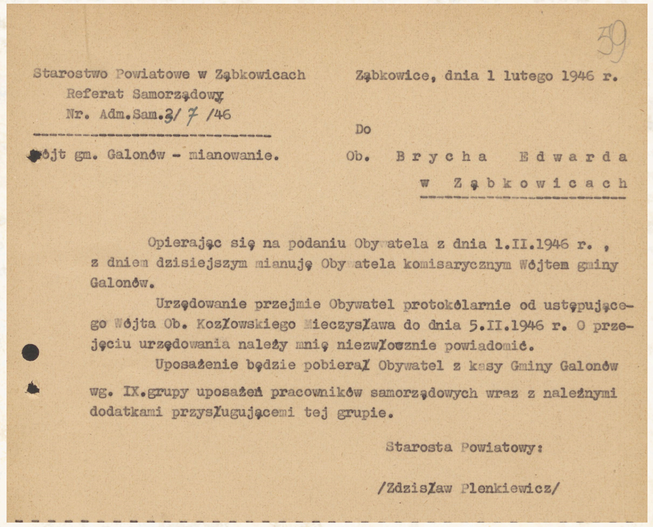

Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach
Referat Samorządowy
Nr. Adm.Sam.3/7/46

Ząbkowice, dnia 1 lutego 1946 r.

Do Ob. Brycha Edwarda w Ząbkowicach

Wójt gm. Galonów - mianowanie.

Opierając się na podaniu Obywatela z dnia 1.II.1946 r., z dniem dzisiejszym mianuję Obywatela komisarycznym Wójtem gminy Galonów.

Urzędowanie przejmie Obywatel protokólarnie od ustępującego Wójta Ob. Kozłowskiego Mieczysława do dnia 5.II.1946 r. O przejęciu urzędowania należy mnie niezwłocznie powiadomić.

Uposażenie będzie pobierał Obywatel z kasy Gminy Galonów wg. IX.grupy uposażeń pracowników samorządowych wraz z należnymi dodatkami przysługującemi tej grupie.

Starosta Powiatowy:
/Zdzisław Plenkiewicz/

Pismo Starosty Powiatowego z dnia 1 lutego 1946 roku w sprawie mianowania Edwarda Brycha komisarycznym wójtem gminy Galanów, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 85.

Edward Brych - Wójt gminy Galanów mianowany w dniu 1 lutego 1946 roku.

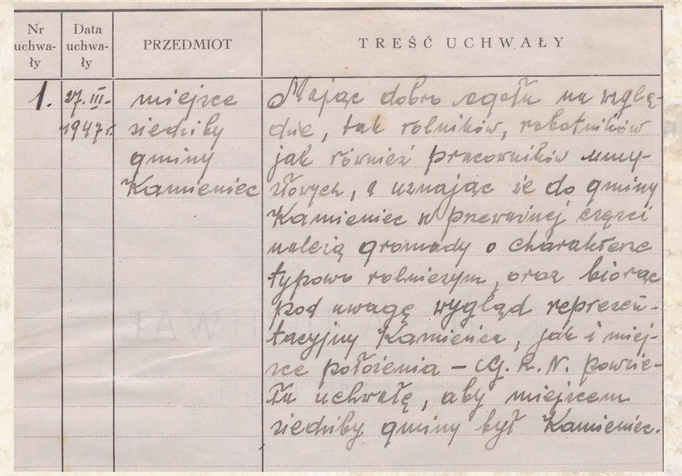

Nr uchwały	Data uchwały	PRZEDMIOT	TREŚĆ UCHWAŁY
1.	27.III.1947 r.	miejsce siedziby gminy Kamieniec	Mając dobro rzeczy na względzie, tak rolników, robotników jak również pracowników umysłowych, a uznając że do gminy Kamieniec w przeważnej części należą gromady o charakterze typowo rolniczym, oraz biorąc pod uwagę wygląd reprezentacyjny Kamieńca, jak i miejsce położenia – cg. K.N. powiatu uchwałę, aby miejscem siedziby gminy był Kamieniec.

Księga uchwał Gminnej Rady Narodowej w Kamieńcu Ząbkowickim - Uchwała z dnia 27 marca 1947 roku w sprawie siedziby gminy Kamieniec Ząbkowicki, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/46/0 Akta gminy Kamieniec Ząbkowicki powiat ząbkowicki, sygn. 43.

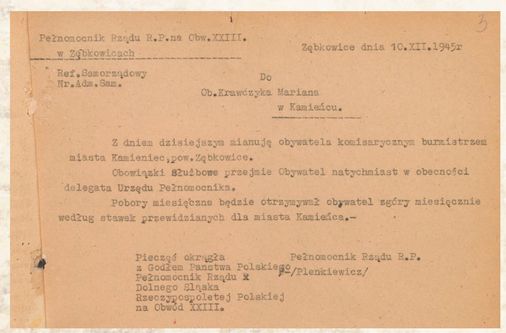

Pełnomocnik Rządu R.P. na Obw.XXIII. w Ząbkowicach

Ząbkowice dnia 10.XII.1945r

Ref.Samorządowy Nr.Adm.Sam.

Do Ob.Krawczyka Mariana w Kamieńcu.

Z dniem dzisiejszym mianuję obywatela komisarycznym burmistrzem miasta Kamieniec,pow.Ząbkowice.

Obowiązki służbowe przejmie Obywatel natychmiast w obecności delegata Urzędu Pełnomocnika.

Pobory miesiąbzne będzie otrzymywał obywatel zgóry miesiącznie według stawek przewidzianych dla miasta Kamieńca.-

Pieczęć okrągła z Godłem Państwa Polskiego Pełnomocnik Rządu R.P. Dolnego Śląska Rzeczypospolitej Polskiej na Obwód XXIII.

Pełnomocnik Rządu R.P.
/Plenkiewicz/

Pismo w sprawie nominacji Mariana Krawczyka komisarycznym burmistrzem miasta Kamieniec z dnia 10 grudnia 1945 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/46/0 Akta gminy Kamieniec Ząbkowicki powiat ząbkowicki, sygn. 3.1/3.

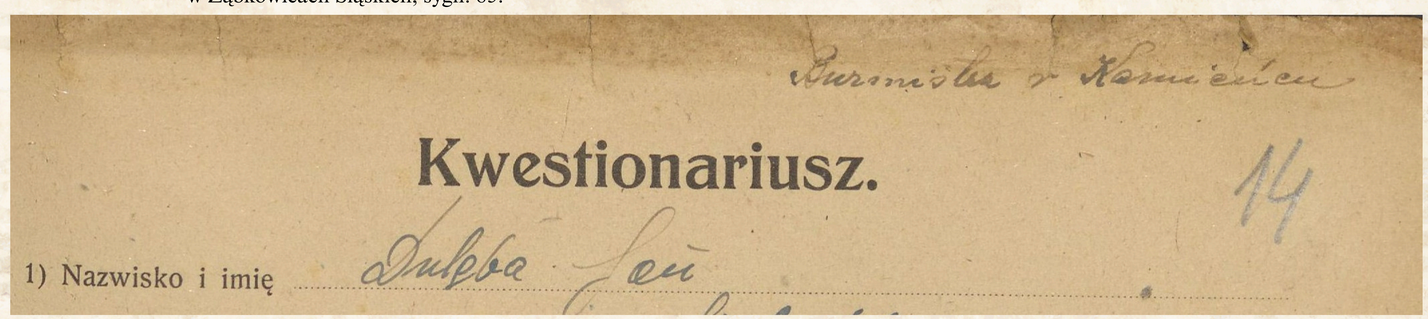

Burmistrz w Kamieńcu

Kwestionariusz.

14

1) Nazwisko i imię Dulęba Jan

Kwestionariusz osobowy pierwszego powojennego burmistrza w Kamieńcu - Jana Dulęby, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 79.

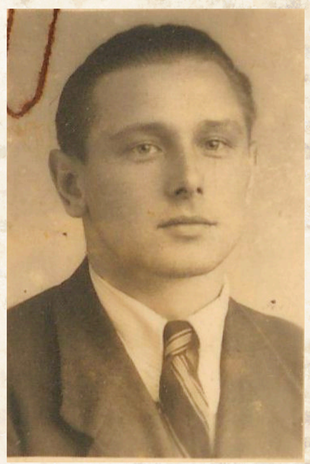

Jan Dulęba - Burmistrz Kamieńca Ząbkowickiego mianowany w dniu 14 lipca 1945 roku.

ARCHIWA PAŃSTWOWE ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

W omawianym okresie dziejów gminy Kamieniec Ząbkowicki widać początki życia politycznego, administracyjnego oraz społeczno - kulturalnego. Zorganizowano wówczas Urząd Pocztowo - Telekomunikacyjny Kamieniec I oraz Kamieniec II, powstała polska Szkoła Powszechna w Kamieńcu oraz w Goleniowie Śląskim. W tym czasie organizowano Szkołę Pszczelarską w Byczeniu. Wraz z przejściem tych terenów pod polską administrację doszło do wysiedlenia ludności niemieckiej. W gminie Kamieniec Ząbkowicki doszło do jednego z pierwszych dużych wysiedleń na terenie obecnego powiatu ząbkowickiego, bo już w listopadzie 1945 roku wysiedlono dużą liczbę ludności niemieckiej z Goleniowa, Starczowa i Kamieńca. Kolejne duże wysiedlenia miały miejsce w kwietniu oraz w sierpniu 1946 roku.

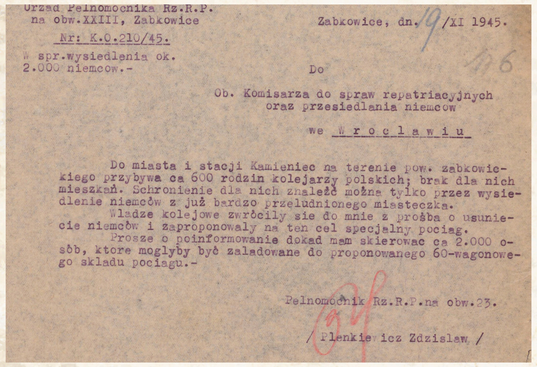

Urząd Pełnomocnika Rz.R.P.
na obw.XXIII, Zabkowice

Zabkowice, dn. 19/XI 1945.

Nr: K.O.210/45.

w spr.wysiedlenia ok.
2.000 niemcow.-

Do

Ob. Komisarza do spraw repatriacyjnych
oraz przesiedlania niemcow

we Wroclawiu

Do miasta i stacji Kamieniec na terenie pow. zabkowickiego przybywa ca 600 rodzin kolejarzy polskich; brak dla nich mieszkań. Schronienie dla nich znaleźć można tylko przez wysiedlenie niemców z już bardzo przeludnionego miasteczka.
Władze kolejowe zwróciły się do mnie z prośbą o usunięcie niemców i zaproponowały na ten cel specjalny pociąg.
Prosze o poinformowanie dokad mam skierowac ca 2.000 osób, ktore mogłyby być załadowane do proponowanego 60-wagonowego składu pociągu.-

Pełnomocnik Rz.R.P.na obw.23.

/ Plenkiewicz Zdzislaw /

Pismo Pełnomocnika Rządu RP na obwód XXIII Zdzisława Plenkiewicza z dnia 19 listopada 1946 roku do Komisarza do spraw repatriacyjnych oraz przesiedlenia Niemców w sprawie wysiedlenia około 2000 Niemców, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 228

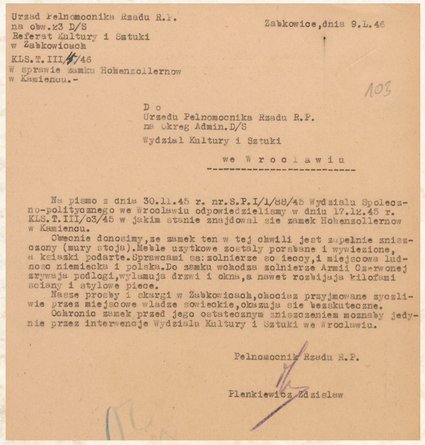

Urząd Pełnomocnika Rządu R.P.
na obw.23 D/S
Referat Kultury i Sztuki
w Ząbkowicach

Zabkowice, dnia 9.II.46

KLS.T.III/46
W sprawie zamku Hohenzollernow
w Kamieniu.-

Do
Urzędu Pełnomocnika Rządu R.P.
na Okręg Admin.D/S
Wydział Kultury i Sztuki
we Wrocławiu

Na pismo z dnia 30.11.45 r. nr.S.P.I/1/88/45 Wydziału Społeczno-politycznego we Wrocławiu odpowiedzieliśmy w dniu 17.IX.45 r. KLS.T.III/63/45 w jakim stanie znajdował się zamek Hohenzollernow w Kamieniu.
Obecnie donosimy,ze zamek ten w tej chwili jest zupełnie zniszczony (mury stoją).Meble użytkowe zostały porabane i wywiezione, a kriaski podarte.Opuszczani są żołnierze sowieccy,a miejscowa ludnosc niemiecka i polska.Do zamku wchodzą żołnierze Armii Czerwonej zrywają podłogi,wyłamują drzwi i okna,a nawet rozbijają kilofami ściany i stylowe piece.
Nasze prosby i skargi w Ząbkowicach,chociaż przyjmowane życzliwie przez miejscowe władze sowieckie,okazują się bezskuteczne.
Ochronić zamek przed jego ostatecznym zniszczeniem możnaby jedynie przez interwencje Wydziału Kultury i Sztuki we Wrocławiu.

Pełnomocnik Rządu R.P.

Plenkiewicz Zdzislaw

Pismo Pełnomocnika Rządu RP Zdzisława Plenkiewicza z dnia 9 lutego 1946 roku w sprawie zamku Hohenzollernów w Kamieńcu, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 401.

KAMIENIEC ZĄBKOWICKI

Wraz z napływem polskiej ludności zaczęło kształtować się życie religijne. Na tym obszarze posługiwał ksiądz Apolinary Wałęga w latach (1946 - 1948) oraz ksiądz Tadeusz Rojek (od 1945 roku), w sąsiednim Goleniowie należącym do parafii w Starczowie - ksiądz Andrzej Urbański. Lokalna ludność, która przybywała na te ziemie angażowała się w życie społeczności poprzez organizację Ochotniczej Straży Pożarnej w Kamieńcu oraz w Goleniowie, czy różnych stowarzyszeń (przykładem jest choćby istniejące do dziś Koło Łowieckie „Jeleń"). Pierwsze powojenne lata to również okres powolnej degradacji kamienieckiego pałacu. W zachowanych materiałach można przeczytać, jak wyglądał pałac po pożarze, co działo się w jego wnętrzach.

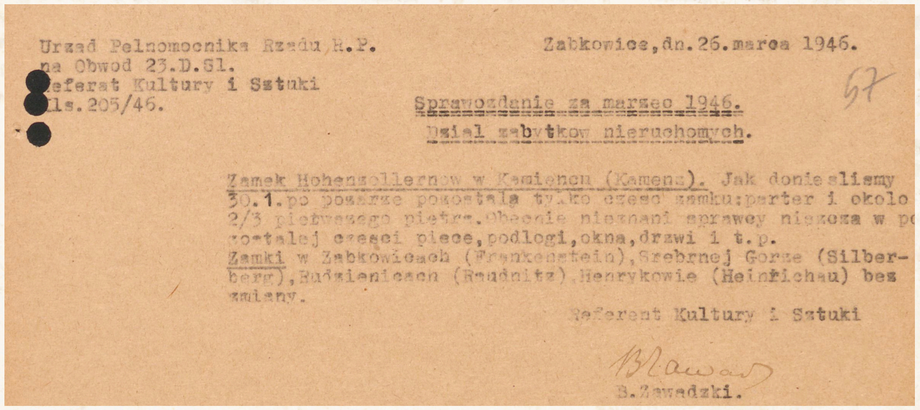

Urzad Pełnomocnika Rzadu R.P.
na Obwod 23.D.Sl.
Referat Kultury i Sztuki
Nr.S.205/46.

Zabkowice, dn. 26. marca 1946.

Sprawozdanie za marzec 1946.
Dział zabytkow nieruchomych.

Zamek Hohenzollernow w Kamiencu (Kamenz). Jak donieslismy 30.1. po pozarze pozostała tylko czesc zamku: parter i okolo 2/3 pierwszego piętra. Obecnie nieznani sprawcy niszczą w pozostałej czesci piece, podlogi, okna, drzwi i t.p.
Zamki w Zabkowicach (Frankenstein), Srebrnej Gorze (Silberberg), Rudzienicach (Raudnitz), Henrykowie (Heinrichau) bez zmiany.

Referent Kultury i Sztuki

B. Zawadzki.

Sprawozdanie za marzec 1946 roku Dział zabytków nieruchomych Referatu Kultury i Sztuki Urząd Pełnomocnika Rządu RP na Obwód 23 Dolnego Śląska z dnia 26 marca 1946 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 401.

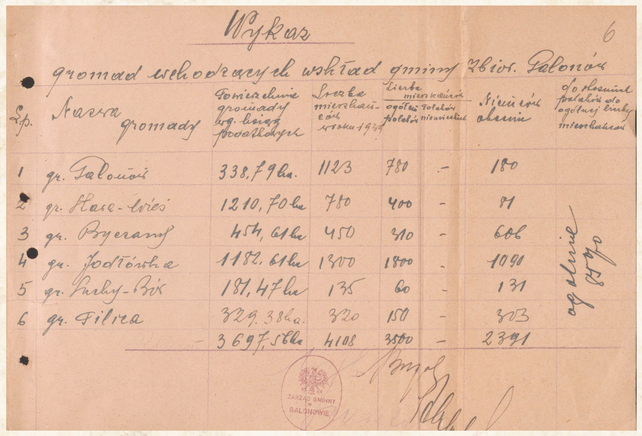

Wykaz

6

gromad wchodzących w skład gminy zbior. Galanów

L.p.	Nazwa gromady	Powierzchnia gromady hg. lasy powiatkowe	Liczba mieszkańców na rok 1945	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba mieszkańców tubylcy	Liczba mieszkańców nietubylcy	Nieruchomości obcemi	Stosunek procentowy do ogólnej liczby mieszkańców
1	gr. Galanów	338,79 ha.	1123	780	-	180		
2	gr. Stare-Wieś	1210,70 ha	780	400	-	81		
3	gr. Byczany	454,61 ha	450	310	-	606		
4	gr. Jodłówka	1182,61 ha	1300	1800	-	1091		
5	gr. Ruby-Bór	181,47 ha	135	60	-	131		
6	gr. Filica	329,38 ha.	320	150	-	303		
		3697,56 ha	4108	3500	-	2391		

Wykaz gromad wchodzących w skład gminy zbiorczej Galanów z 1946 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 126.

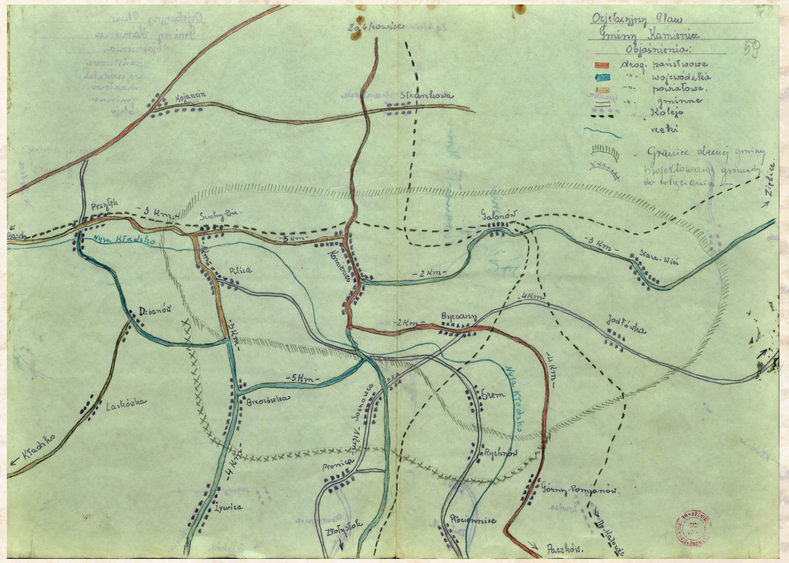

Mapa obecnej gminy Kamieniec Ząbkowicki z 1946 roku.

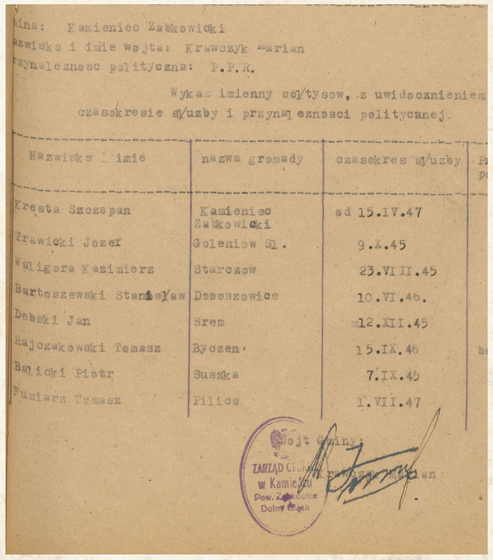

Gmina: Kamieniec Ząbkowicki
Nazwisko i imie wojta: Krawczyk Marian
Przynalezność polityczna: P.P.R.

Wykaz imienny sołtysów, z uwidocznieniem czasokresu służby i przynależności politycznej.

Nazwisko i imie	nazwa gromady	czasokres służby	P.
Kręsta Szczepan	Kamieniec Ząbkowicki	od 15.IV.47	
Trawicki Józef	Goleniów Śl.	9.X.45	
Waligora Kazimierz	Starczow	23.VII.45	
Bartoszewski Stanisław	Dębosz̄owice	10.VI.46.	
Dębski Jan	Srem	12.XII.45	
Rajczakowski Tomasz	Byczen	15.IX.46	
Bulicki Piotr	Suszka	7.IX.45	
Fusiarz Tomasz	Filica	1.VII.47	

Wójt Gminy
ZARZĄD GMINY w Kamieńcu Pow. Ząbkowice Dolny Śląsk

Wykaz imienny sołtysów gminy Kamieniec Ząbkowicki z dnia 6 września 1947 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/5/0 Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 89.

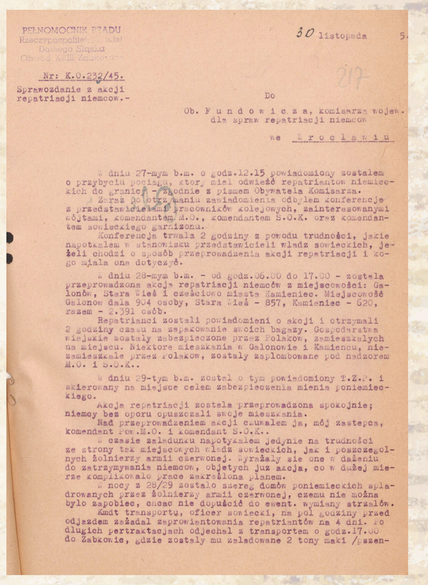

PEŁNOMOCNIK RZĄDU
Rzeczypospolitej Polskiej
Dolnego Śląska
Obwód 23
Zabkowice

30 listopada

Nr: K.O.223/45.
Sprawozdanie z akcji
rejstracji niemcow.-

Do
Ob. F u n d o w i c z a, komisarza wojew.
dla spraw repatriacji niemcow
we W r o c l a w i u

W dniu 27-mym b.m. o godz.12.15 powiadomiony zostałem o przybyciu pociągu, który miał odwieźć repatriantow niemieckich do granicy razem z pismem Obywatela Komisarza.
Zaraz po otrzymaniu zawiadomienia odbyłem konferencję z przedstawicielami przyrowników kolejowych, zainteresowanymi odjazdami, komendantem M.O., komendantem S.O.K. oraz komendantem sowieckiego garnizonu.
Konferencja trwała 2 godziny z powodu trudności, jakie napotkałem w stanowisku przedstawicieli władz sowieckich, jeżeli chodzi o sposób przeprowadzenia akcji repatriacji i co się działo ono dotyczyło.
W dniu 28-mym b.m. - od godz.06.00 do 17.00 - została przeprowadzona akcja repatriacji niemców z miejscowości: Galanów, Stara Wieś i częściowo miasta Kamieniec. Miejscowość Galanów dała 904 osoby, Stara Wieś - 857, Kamieniec - 520, razem - 2.291 osób.
Repatrianci zostali powiadomieni o akcji i otrzymali 2 godziny czasu na zapakowanie swoich bagaży. Gospodarstwa rolnicze zostały zabezpieczone przez Polaków, zamieszkałych na miejscu. Miejsca mieszkania w Galanowie i Kamieńcu, zamieszkiwane przez polaków, zostały zaplombowane pod nadzorem M.O. i S.O.K..
W dniu 29-tym b.m. został o tym powiadomiony T.Z.P. i skierowany na miejsce celem zabezpieczenia mienia poniemieckiego.
Akcja repatriacji została przeprowadzona spokojnie; niemcy bez oporu opuszczali swoje mieszkania.
Nad przeprowadzeniem akcji czuwałem ja, mój zastępca, komendant P.O.M.O. i komendant S.O.K..
W czasie załadunku napotykałem jedynie na trudności ze strony tzw. miejscowych władz sowieckich, jak i poszczególnych żołnierzy armii czerwonej. Sprzeczały się one w dążeniu do zatrzymywania niemców, objętych już akcją, co w dużej mierze zlikwidowano przez wezwania pisemne.
W nocy z 28/29 zostało szereg domów poniemieckich splądrowanych przez żołnierzy armii czerwonej, czemu nie można było zapobiec, czego nie dopuścił do svent. wysłany strażnik.
Komit transportu, oficer sowiecki, na pół godziny przed odjazdem zażądał zaprowiantowania repatriantów na 4 dni. Po długich pertraktacjach odjechał z transportem o godz.17.00 do Ząbkowic, gdzie zostały mu załadowane 2 tony mąki pszennej.

Sprawozdanie z akcji repatriacji Niemców z miejscowości Galanów, Stara Wieś i częściowo miasta Kamieniec z dnia 30 listopada 1945 roku, Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, zespół numer 84/2/0 Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 228.

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

Ósmego maja 1945 roku do Ząbkowic (Frankenstein) wkroczyły oddziały Armii Czerwonej wchodzące w skład 80 Dywizji Strzeleckiej. W mieście utworzono komendanturę wojskową zachowując jednak niemiecką administrację oraz policję porządkową, co wynikało z faktu zamieszkiwania miasta w 100% przez Niemców. Dwa tygodnie później do miasta dotarła grupa urzędników mających utworzyć struktury polskiej administracji na czele z Pełnomocnikiem Rządu Tadeuszem Mącznikiem. Administracja radziecka początkowo niechętna do współpracy w kolejnych dniach przydzieliła dla potrzeb kilkunastu urzędników budynki przy ulicy Hindenburgstrasse (ob. 1-go maja), gdzie zorganizowano biura urzędu pełnomocnika. Na terenie powiatu, podobnie jak w innych rejonach Dolnego Śląska doszło do sytuacji, w której w jednym czasie władzę sprawowały trzy organy; sowiecki, niemiecki i polski. W połowie lipca 1945 roku nominację na burmistrza Ząbkowic otrzymał Ludwik Sufajda, pełniący wcześniej obowiązki inspektora samorządowego w powiecie olkuskim. W styczniu 1946 roku na stanowisku zastąpił go Józef Leon Majewski.

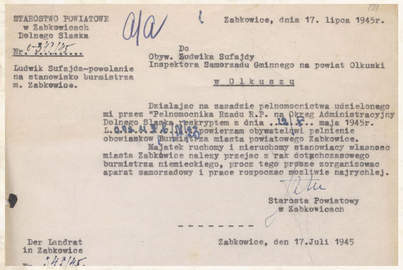

STAROSTWO POWIATOWE w Ząbkowicach Dolnego Śląska
Nr. 2225
Ludwik Sufajda-powołanie na stanowisko burmistrza m. Ząbkowice.

Ząbkowice, dnia 17. lipca 1945r.

Do
Obyw. Ludwika Sufajdy
Inspektora Samorządu Gminnego na powiat Olkuski
w Olkuszu

Działając na zasadzie pełnomocnictwa udzielonego mi przez Pełnomocnika Rządu R.P. na Okręg Administracyjny Dolnego Śląska pismem z dnia ..lipca 1945r. L.GAB.N.1.2.1.1.1.1 powierzam obywatelowi pełnienie obowiązków Burmistrza miasta powiatowego Ząbkowice.
Majątek ruchomy i nieruchomy stanowiący własność miasta Ząbkowice należy przejąć z rąk dotychczasowego burmistrza niemieckiego, proszę tego prędze zorganizować aparat samorządowy i prace rozpocząć możliwie najrychlej.

Starosta Powiatowy w Ząbkowicach

Der Landrat in Zabkowice

Zabkowice, den 17.Juli 1945

Nominacja Ludwika Sufajdy na stanowisko pierwszego burmistrza miasta Ząbkowice
(Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 11).

Józef Leon Majewski, od stycznia 1946 do października 1948 roku, burmistrz Ząbkowic Śląskich
(Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Powiatowa Rada Narodowa w Ząbkowicach sygn. 89).

ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE

Równolegle z organizacją administracji rozpoczęto przygotowania do uruchomienia placówek oświatowych.W powojennych Ząbkowicach uroczysta inauguracja roku szkolnego odbyła się już 4 września 1945 roku w Szkole Podstawowej położonej przy dzisiejszej ulicy Krzywej. Pierwszymi nauczycielami, którzy rozpoczęli tu pracę byli kierownik Wincenty Przegrzałek, oraz Józef Koryczan i Kazimiera Dziewięcka.W lipcu 1947 roku, w związku z dalszym napływem osadników, a tym samym wzrostem liczby uczącej się młodzieży, podjęto decyzję o utworzeniu drugiej placówki oświatowej. Na siedzibę szkoły przeznaczono budynek dawnego gimnazjum przy ówczesnym Placu Zgody (obecnie Plac Marii Skłodowskiej-Curie). Pierwsi uczniowie w klasach młodszych I-IV naukę w szkole rozpoczęli 3 września 1947 roku.

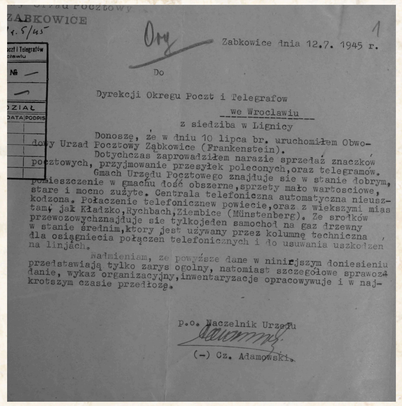

ZĄBKOWICE
(.8/45

Ząbkowice dnia 12.7. 1945 r.

Do
Dyrekcji Okręgu Poczt i Telegrafów
we Wrocławiu
z siedziba w Lignicy

Donoszę, że w dniu 10 lipca br. uruchomiłem Obwodowy Urząd Pocztowy Ząbkowice (Frankenstein).
Dotychczas zaprowadziłem narazie sprzedaż znaczków pocztowych, przyjmowanie przesyłek poleconych,oraz telegramów.
Gmach Urzędu Pocztowego znajduje się w stanie dobrym, pomieszczenie w gmachu dość obszerne,sprzęty mało wartościowe, stare i mocno zużyte. Centrala telefoniczna automatyczna nieuszkodzona. Połączenie telefoniczne powiecie,oraz z większymi miastami; jak Kłodzko,Wychboch,Ziębice (Münsterberg). Ze środkow przewozowych znajduje się tylko jeden samochód na gaz drzewny w stanie średnim,który jest używany przez kolumnę techniczną dla osiągnięcia połączeń telefonicznych i do usuwania uszkodzeń na linjach.
Zamienium, że powyższe dane w niniejszym doniesieniu danie, wykaz organizacyjny,inwentaryzacje opracowywuje i w najkrótszym czasie prześlę.

P.o. Naczelnik Urzędu
(-) Os. Adamowski.

Sprawozdanie Czesława Adamowskiego dotyczące uruchomienia urzędu pocztowego w Ząbkowicach Śląskich, 10.07.1945 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Dyrekcja Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu sygn. 824).

Od połowy października zorganizowano również klasy starsze V-VII. Pierwszą dyrektorką szkoły została Cecylia Dzidzińska. Poza szkolnictwem podstawowym, we wrześniu 1945 roku dzięki zaangażowaniu Heleny Kuczkowskiej w Ząbkowicach zorganizowano również szkołę średnią - Państwowe Gimnazjum i Liceum Koedukacyjne, w którym naukę rozpoczęło 294 uczniów, podzielonych na 7 oddziałów klasowych. Ostatnią placówką oświatową jaka powstała w powojennych Ząbkowicach była Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, zlokalizowana w dawnym seminarium nauczycielskim przy ulicy Wrocławskiej. Uroczysta inauguracja roku szkolnego 1947/1948 odbyła się 3 września 1947 roku. W utworzonych wówczas 8 klasach, naukę rozpoczęło 300 uczniów.

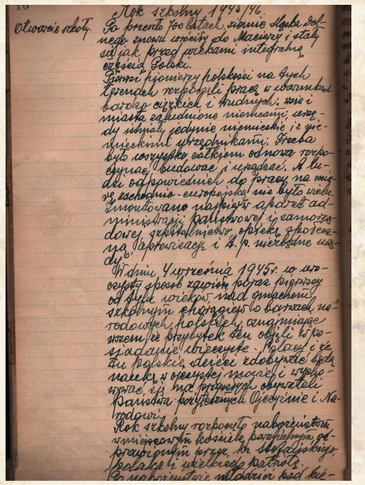

Fragment kroniki Szkoły Podstawowej nr 1 w Ząbkowicach Śląskich z opisem uroczystego rozpoczęcia roku szkolnego, które odbyło się 4 września 1945 roku (Archiwum Szkoły Podstawowej nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Ząbkowicach Śląskich).

Uroczystość nadania sztandaru dla hufca ZHP w Ząbkowicach Śląskich, rok 1945 (zbiory Bogumił Leda).

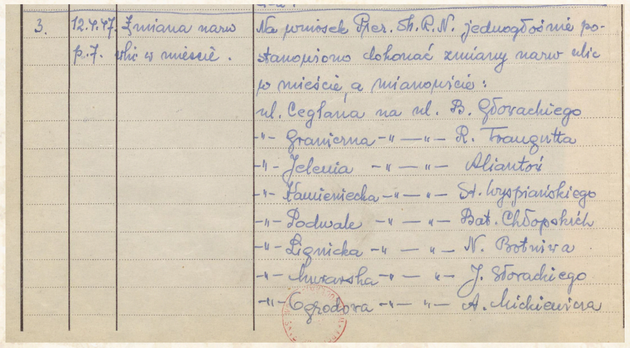

3.	12.4.47. p.7.	Zmiana nazw ulic w mieście.

Na wniosek Rer. Sh. R.N. jednogłośnie postanowiono dokonać zmiany nazw ulic w mieście a mianowicie:
ul. Cegłana na ul. B. Głowackiego
-"- Granitna -"- -"- R. Traugutta
-"- Jelenia -"- -"- Atlantów
-"- Kamieniecka -"- -"- St. Wyspiańskiego
-"- Podwale -"- -"- Bat. Chłopskich
-"- Lignicka -"- -"- N. Barbara
-"- Kwarcsta -"- -"- J. Słowackiego
-"- Ogrodowa -"- -"- A. Mickiewicza

Uchwała Miejskiej Rady Narodowej w Ząbkowicach Śląskich dotycząca zmian nazewnictwa ulic, 12.04.1947 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Ząbkowicach Śląskich sygn. 23).

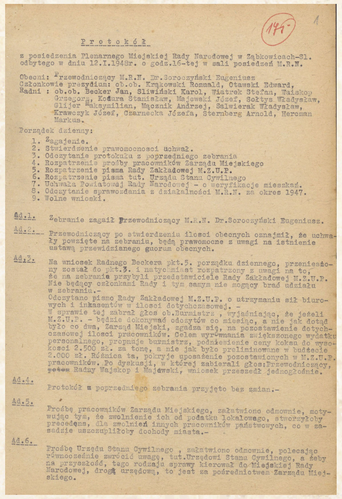

Protokół
z posiedzenia Tymczasowego Miejskiej Rady Narodowej w Ząbkowicach-Śl. odbytego w dniu 12.1.1948r. o godz.16-tej w sali posiedzeń M.R.N.

Obecni: Przewodniczący M.R.N. Dr.Borczyński Eugeniusz
Członkowie prezydium: ob.ob. Kmiecowski Romuald, Otawski Edward,
Radni: ob.ob. Becker Jan, Sliwiński Karol, Wiatrek Stefan, Zaiczek Jerzy, Ku Fedora Sebastian, Majewski Józef, Sobrys Władysław, Stiger Wilhelmina, Wycnik Andrzej, Sikierzak Władysław, Krzewczyk Józef, Otarnacho Józefa, Sternberg Arnold, Herzman Marian.

Porządek dzienny:
1. Zagajenie.
2. Stwierdzenie prawomocności uchwał.
3. Odczytanie protokółu z poprzedniego zebrania
4. Rozpatrzenie projektu prezydiumu Zarządu Miejskiego
5. Rozpatrzenie pisma Rady Zakładowej M.R.N.
6. Rozpatrzenie pisma Ust. Urzędu Stanu Cywilnego
7. Uchwała Powiatowej Rady Narodowej w sprawie mieszkań.
8. Odczytanie sprawozdania z działalności M.R.N. za okres 1947.
9. Wolne wnioski.

Ad.1. Zebranie zagaił Przewodniczący M.R.N. Dr.Borczyński Eugeniusz.

Ad.2. Przewodniczący po stwierdzeniu liczbi obecnych członkiń, na uchwały powzięte na zebraniu, będą prawomocne z uwagi na istnienie ustawy, przewidzianego quorum obecnych.

Ad.3. Na wniosek Beckera pkt.5. porządku dziennego, przeniesiony został do pkt.9. i natychmiast rozpatrzony z uwagi na to, że na zebranie przybył przedstawiciel Rady Zakładowej M.R.N.W. Nie będąc członkiem Rady i tym samym nie mogąc brać udziału w zebraniu.-
Odczytano pismo Rady Zakładowej M.R.N.W. o utrzymania się biurowych i inkasentów z liczbi dotychczasowej.
W sprawie tej zabrał głos Sliwiński K., wyjaśniając, że jeżeli M.R.N.W. - będzie zobowiązał odczyta do miasina, a nie jak dotąd było co dwa, Zarząd Miejski, zgdzi się, na zmniejszenie dotychczasowej liczbi pracowników. Celem wyrównania zaległego wzdtku przewodniczący, prosiło burmistrza, zdecydowanie cwy tzbwa do wysokości 2.500 zł. na tonę, a nie jak było prolizmowane w budżecie 2.000 zł. Mądzie, że jest to pomnożone przez wszystkich członków Zarządu, pracowników. Po dyskusji, w której zabierali głos: Przewodniczący, pełnom Rady Wojtkow i Majewski, wniosek przeszedł jednogłośnie.

Ad.4. Protokół w poprzedniego zebrania przyjęto bez zmian.-

Ad.5. Prośbę przewodnika Zarządu Miejskiego, załatwiono odmownie, motywując tym, że zwolnienie ich od podatku lokalowego, stanowiłoby precedens, a ubytek ten pokryliby pozostałe podatkowych, co w zdecydowanie uniemożliwiłoby dochody miasta.-

Ad.6. Prośbę Urzędu Stanu Cywilnego, załatwiono odmownie, polecając równocześnie zwrócić uwagę, tut.Urzędowi Stanu Cywilnego, a aby ta sprawa, nie była podana, jako wniosek do Miejskiej Rady Narodowej, drogą urzędową, to jest za pośrednictwem Zarządu Miejskiego.

Protokół z posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Ząbkowicach Śląskich, 12.01.1948 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Ząbkowicach Śląskich sygn. 65).

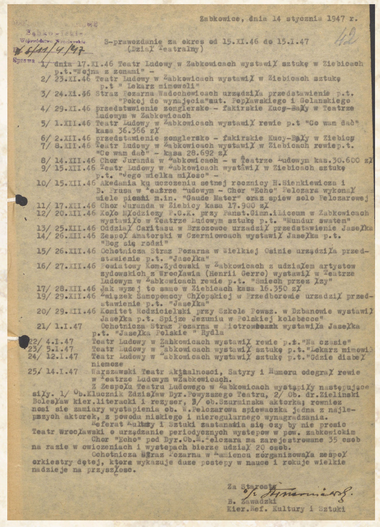

Ząbkowice, dnia 14 stycznia 1947 r.

Sprawozdanie za okres od 15.XI.46 do 15.I.47
(Dział teatralny)

1/ dnia 17.XI.46 Teatr ludowy w Ząbkowicach wystawił sztukę w Ziębicach p.t."Ojciec a Syn"
2/ 23.XI.46 Teatr ludowy w Ząbkowicach wystawił w Ziębicach sztukę p.t." Lekarz wiejski"
3/ 24.XI.46 Strzał Zenarna Radcowickich urządził przedstawienie p.t. "Pokój do wynajęcia"wst. reżyserskiego Z Gołaszewskiego
4/ 29.XI.46 przedstawienie zespolerzko - fakirskie Kung-saXy w Teatrze ludowym w Ząbkowicach
5/ 1.XII.46 Teatr ludowy w Ząbkowicach wystawił rewie p.t "Co wam dać" kass 36.266 zł
6/ 2.XII.46 przedstawienie zespolerzko - fakirskie Kung-saXy w Ziębicy
7/ 8.XII.46 Teatr ludowy w Ząbkowicach wystawił w Ziębicach rewie p.t. "Co wam dać" - kass 28.692 zł
8/ 14.XII.46 Chor Jurunda w Ząbkowicach - w Teatrze ludowym kas.30.600 zł
9/ 15.XII.46 Teatr ludowy w Ząbkowicach wystawił w Ziębicach sztukę p.t. "Nego wielka miłość" -
10/ 15.XII.46 Odbędzie się uroczysta sesja rocznicy N.Mickiewicza i B. Prusa w "salce" ludowym - Chor "Echo" wykonał wykonał piosnki m.in. "Gaude Mater" oraz solo śpiew solo tekstowy;
11/ 17.XII.46 Chor Jurunda w Ziębicy kass 17.900 zł
12/ 20.XII.46 Koło Młodzieży T.S.L. przy Zenarnie Wiem.Aldicoum w Ząbkowicach wystawiło w Teatrze ludowym sztukę p.t. "Sundur sweten"
13/ 25.XII.46 Oddział Czytelni w Grzesowie urządził przedstawienie JasełKa
14/ 26.XII.46 Sekcja Amatorski w Gwoździanach wystawił JasełKa p.t. "Dog się rodzi"
15/ 26.XII.46 Ochotnicza Straż Pożarna w Wielkiej Ołinie urządziła przedstawienie p.t. "JasełKa"
16/ 27.XII.46 Teatr ludowy Km.Sydowski w Ząbkowicach z udziałem artystów sydowskich w WrocŁawiu (Henril Gerre) wystawił w Teatrze ludowym w Ząbkowicach rewie p.t. "Jedziemy przez Ky"
17/ 28.XII.46 Jak wyżej to samo w Ziębicach kass 16.950 zł
18/ 29.XII.46 "Młodzi Zespołowi Chłopcy" w przedmiocie urządził przedstawienie p.t. "JasełKa"
20/ 29.XII.46 Komitet Rodzicielski przy szkole Zenar. w Ochocicie wystawił JasełKa p.t. Opłon Jezusa w żelaznej kolebecie"
21/ 1.I.47 Ochotnicza Straż Pożarna w Letrzebsach wystawiła JasełKa p.t. "JasełKa Ziemi" Ryki
22/ 4.I.47 Teatr ludowy w Ząbkowicach wystawił rewie p.t."Co dzwie"
23/ 5.I.47 Teatr ludowy w Ząbkowicach wystawił sztukę p.t."Lekarz wiejski"
24/ 12.I.47 Teatr ludowy w Ząbkowicach wystawił sztukę p.t."Dzie diabeł niemowa"
25/ 14.I.47 Łazurowski Teatr aktualności, satyry i humoru odegrał rewie w teatrze ludowym w Ząbkowicach.

Z Zespołu Teatru Ludowego w Ząbkowicach wystąpiły następujące siły. 1/ Ob.Kluczek Zdzisław Dyr.Wycwiczego Teatru, 2/ Ob. Dr.Zielinski Bolesław kier.literacki i reżyser, 3/ ob.Szurinska aktorka rewiesz nemi sie numery wystąpienia ob. w Welonarna spiewacka jedna z najlepszych aktorek, z powodu niskiego i nieregularnego wynagrodzenia.
Teatr Wrocławski o urządzenie periodycznych wystaw w pom. ambulatorium
Chor "Echo" pod Dyr.Ob.Welonarna ma zarejestrowane 35 osob na razie w ćwiczeniach i występach bierze udział 20 osob.
Ochotnicza Straż Pożarna w Gwiencu zorganizowała zespoł orkiestry dętej, która wykonuje duże postępy w nauce i rokuje wielkie nadzieje na przyszłość.

Za zgodność
B. Kowalski
Kier.Sek. Kultury i Sztuki

Sprawozdanie z działalności Teatru Miejskiego w Ząbkowicach Śląskich (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 18).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE
OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ĄBKOWICKIEGO

W powojennej rzeczywistości istotną rolę odgrywała kultura a Ąbkowice należały do niewielu miast na mapie ówczesnej Polski, gdzie niespełna dwa miesiące po zakończeniu wojny odbywały się przedstawienia teatralne. Powstanie miejskiego teatru było związane z przybyciem do Ąbkowic w pierwszej połowie czerwca 1945 roku grupy pasjonatów z powiatu rzeszowskiego amatorsko zajmujących się wystawianiem sztuk teatralnych. Przychylne nastawienie lokalnych władz samorządowych spowodowało, że już 7 lipca 1945 roku w budynku dawnego hotelu pod Złotym Lwem (obecnie ZCKIT), odbyło się pierwsze przedstawienie teatralne pod tytułem „Zdobywamy Ąbkowice". Tym spektaklem zespół aktorów zdobył również sympatię miejscowej ludności polskiej. Kolejną sztukę teatralną zatytułowaną „Wojna z żonami" w reżyserii Zdzisława Klucznika wystawiono trzy tygodnie później. Ogółem do końca 1945 roku w Ąbkowicach wystawiono 38 spektakli teatralnych.

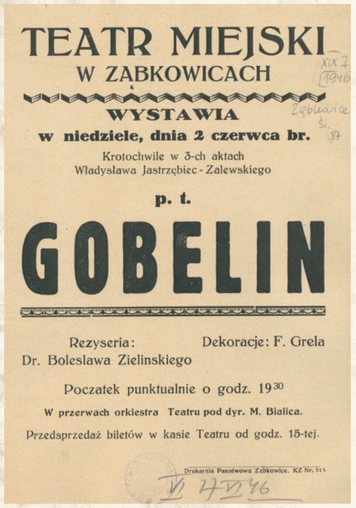

Plakat Teatru Miejskiego w Ąbkowicach reklamujący przedstawienie teatralne Gobelin w reżyserii Bolesława Zielińskiego, 1946 rok (Zbiory Biblioteki Narodowej w Warszawie).

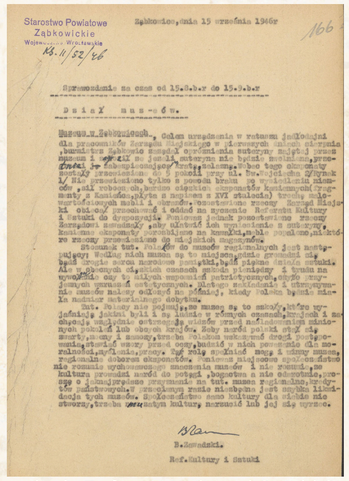

Sprawozdanie Referatu Kultury i Sztuki Starostwa Powiatowego w Ąbkowicach Śląskich dotyczące muzeum w Ąbkowicach, 15.09.1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ąbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ąbkowicach Śląskich, sygn. 18).

ĄBKOWICE ŚLĄSKIE

W 1946 roku obowiązki reżysera objął nauczyciel miejscowego liceum dr Bolesław Zieliński, który doświadczenie zdobyte podczas prowadzenia zespołów polonijnych w Stanach Zjednoczonych postanowił wykorzystać teraz dla podniesienia poziomu artystycznego miejskiego teatru. We wrześniu 1946 roku Teatr Miejski został przejęty przez Powiatową Radę Narodową, której członkowie wobec nadchodzących wyborów do Sejmu zdecydowali również o zmianie nazwy na Teatr Ludowy. W proteście przeciwko tej decyzji z funkcji kierownika literackiego i reżysera zrezygnował wówczas Bolesław Zieliński, który jako były oficer armii generała Hallera a do roku 1926 prezydent miasta Łucka, nie był wygodny dla ówczesnych władz. Pomimo zmian kadrowych teatr kontynuował swoją działalność aż do lat 60-tych XX wieku.

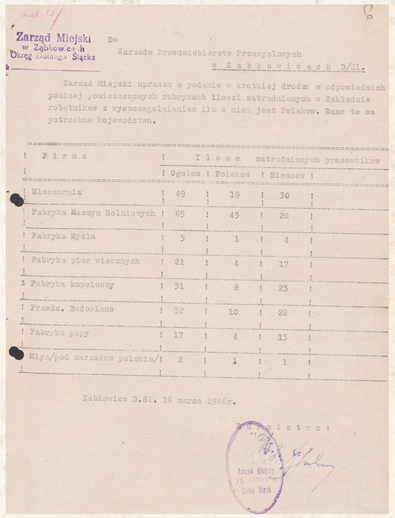

Wykaz przedsiębiorstw i zakładów funkcjonujących na terenie Ąbkowic z uwzględnieniem liczby zatrudnionych pracowników, 16.03.1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ąbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ąbkowicach Śląskich, sygn. 407).

Po ustabilizowaniu się sytuacji administracyjno - politycznej rozpoczęto organizację kolejnych struktur samorządu terytorialnego jakimi były rady narodowe, tworzone przez system delegowania przedstawicieli z organizacji społeczno-politycznych, jak również osób, które brały czynny udział w walce zbrojnej z okupantem, cywilnej akcji samoobrony i oporu lub akcji odbudowy państwowości polskiej w zakresie politycznym, społecznym, gospodarczym, kulturalnym. W Ąbkowicach inauguracyjne posiedzenie Miejskiej Rady Narodowej (MRN) odbyło się 29 marca 1947 roku. W składzie Prezydium MRN znaleźli się Eugeniusz Matuszewski - przewodniczący MRN, Karol Kudzia - wiceprzewodniczący oraz Jan Kuśmider, Józef Poniatowski i Jan Włodarczyk jako członkowie Prezydium. W pierwszym okresie działalności Miejska Rada Narodowa odbyła trzy posiedzenia Prezydium oraz jedno Plenum. W czasie spotkań omówiono najważniejsze kwestie związane z funkcjonowaniem miasta. Poza tym powołano też komisje: Finansowo-Budżetową, Kulturalno - Oświatową, Kontroli Społecznej, Sanitarną i Lokalową, które miały współdziałać z istniejącymi referatami Zarządu Miejskiego.

Grupa pracowników Państwowej Wytwórni Urządzeń Teletechnicznych która powstała wiosną 1946 roku w zabudowaniach fabryki piór wiecznych HARO przy ówczesnej ulicy Polnej (ob. Ludwika Waryńskiego) (E. Krzyżan, K. Busłowicz, M. Jurczak, S. Kryciński, S. Połubiński, G. Sadlak) (zbiory prywatne).

Pamiątkowe zdjęcie uczestników I Powiatowego Kursu Aktywu Partyjnego Polskiej Partii Robotniczej zorganizowanego w lipcu 1946 roku w Ąbkowicach. W środku Edward Misiakowski, starosta powiatu ąbkowickiego) (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Komitet Wojewódzki PZPR we Wrocławiu, 82/1199/0/8.1.24.1).

Poczet sztandarowy Komitetu Polskiej Partii Robotniczej w Ąbkowicach czasie pochodu z okazji święta 1-go maja (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Komitet Wojewódzki PZPR we Wrocławiu, 82_1199_0_0_1_900).

Strażacy z jednostki w Ąbkowicach Śląskich, rok 1947 (Zbiory Izby Pamiątek Regionalnych w Ąbkowicach Śląskich).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE
OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

Siódmego maja 1945 roku w godzinach porannych Ziębice (Münsterberg) zostały zajęte przez Oddziały wchodzące w skład 59 Armii dowodzonej przez generała Iwana Korownikowa. Władzę w mieście przejęła radziecka komendantura wojenna, która wzorem innych miejscowości na terenie Dolnego Śląska zachowała administrację niemiecką, w tym policję jako służbę porządkową. Miasto znalazło się w granicach administracyjnych Obwodu nr 23 Okręgu Administracyjnego Dolnego Śląska. Oficjalnie powołanie administracji polskiej w Ziębicach nastąpiło 29 maja 1945 roku a stanowisko burmistrza objął pochodzący z województwa kieleckiego Wacław Czarnecki. Jego zastępcą został Jan Kaczor z Mielca. Wśród pierwszych polskich urzędników znaleźli się również; Janusz Grolman – kierownik Referatu Opieki Społecznej, Tomasz Powroźnik – kierownik Referatu Mieszkaniowego, Janusz Wasiak – kierownik Referatu Finansowo-Budżetowego, Adam Orłowski – kierownik Referatu Aprowizacji i Handlu oraz Referatu świadczeń rzeczowych, Józef Ślusarczyk – kierownik Referatu Meldunkowego i ruchu ludności oraz Referatu Wojskowego.

ZIĘBICE

Biura referatów Zarządu Miejskiego mieściły się w ratuszu oraz budynku Komunalnej Kasy Oszczędności. W skład majątku miejskiego wchodziły też gazowania, rzeźnia, wodociągi, młyn oraz majątek rolny położony w pobliskim Nieszkowie. Równolegle z organizacją administracji następował proces przejmowania zakładów i przedsiębiorstw. W przypadku Ziębic były to; cukrownia, browar, zakłady wyrobów kamionkowych, fabryka konserw, młyn, dwie drukarnie, wytwórnia oleju, mleczarnia oraz warsztaty samochodowe. Warto podkreślić, że w Ziębicach już wówczas przebywała grupa kilkudziesięciu Polaków, którzy jako robotnicy przymusowi pracowali w fabryce konserw oraz zakładach kamionki.

Dla zapewnienia bezpieczeństwa do Ziębic skierowano kilku milicjantów, którzy zorganizowali posterunek Milicji Obywatelskiej. Pierwszym komendantem Posterunku MO w Ziębicach został mianowany kapral (plutonowy) Stanisław Mądrala. Siedzibą posterunku był początkowo budynek hotelu „Zum Rautenkranz" (Rynek 31) a od grudnia 1947 roku, pomieszczenia znajdujące się na parterze miejskiego Ratusza. Do połowy października 1945 roku służbę w organach MO na terenie Ziębic pełniło 13 funkcjonariuszy, jednak wskutek decyzji ząbkowickiej Komendy Powiatowej, ze służby zwolniono dwóch milicjantów, natomiast czterech przeniesiono do Ząbkowic Śląskich.

Szkic ilustrujący pozycje 1074 pułku strzeleckiego Armii Czerwonej w okolicach Ziębic 7 maja 1945 roku (źródło https://pamyat-naroda.ru/).

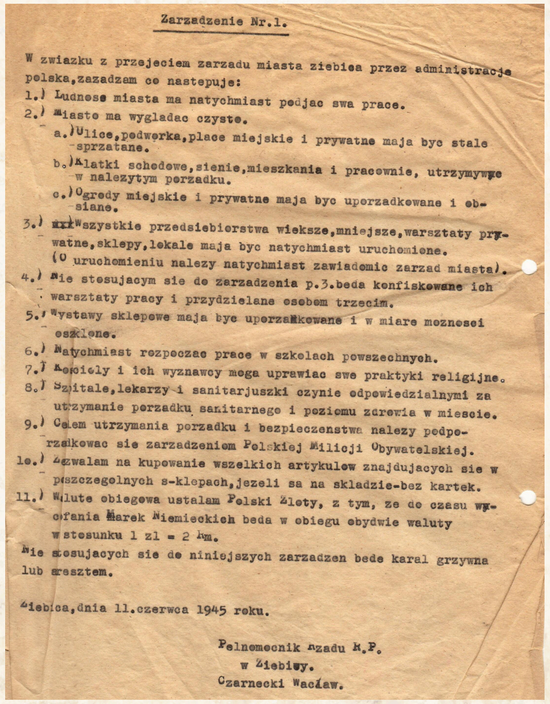

Zarządzenie Nr.1.

W zwiazku z przejeciem zarzadu miasta ziebica przez administracje polska,zazadzam co nastepuje:

1.) Ludnosc miasta ma natychmiast podjac swa prace.
2.) Miasto ma wygladac czyste.
a.) Ulice,podwerka,place miejskie i prywatne maja byc stale sprzatane.
b.) Klatki schodowe,zienie,mieszkania i pracownie, utrzymywane w nalezytym porzadku.
c.) Ogrody miejskie i prywatne maja byc uporzadkowane i obsiane.
3.) Wszystkie przedsiebiorstwa wieksze,mniejsze,warsztaty prywatne,sklepy,lokale maja byc natychmiast uruchomione.
(O uruchomieniu nalezy natychmiast zawiadomic zarzad miasta).
4.) Nie stosujacym sie do zarzadzenia p.3.beda konfiskowane ich warsztaty pracy i przydzielane osobom trzecim.
5.) Wystawy sklepowe maja byc uporzadkowane i w miare moznosci oszklone.
6.) Natychmiast rozpoczac prace w szkolach powszechnych.
7.) Koscioly i ich wyznawcy moga uprawiac swe praktyki religijne.
8.) Szpitale,lekarzy i sanitarjuszki czynie odpowiedzialnymi za utrzymanie porzadku sanitarnego i poziomu zdrowia w miescie.
9.) Celem utrzymania porzadku i bezpieczenstwa nalezy podporzadkowac sie zarzadzeniom Polskiej Milicji Obywatelskiej.
10.) Zezwalam na kupowanie wszelkich artykulow znajdujacych sie w poszczegolnych s-klepach,jezeli sa na skladzie-bez kartek.
11.) Walute obiegowa ustalam Polski Zloty, z tym, ze do czasu wydania Marek Niemieckich beda w obiegu obydwie waluty w stosunku 1 zl = 2 Rm.

Nie stosujacych sie do niniejszych zarzadzen bede karal grzywna lub aresztem.

Ziebica,dnia 11.czerwca 1945 roku.

Pelnomocnik Rzadu R.P.
w Ziebicy.
Czarnecki Wacław.

Zarządzenie nr 1 pierwszego burmistrza miasta Ziębic (Pełnomocnik Rządu) Wacława Czarneckiego, 11.06.1945 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Zarząd Miejski i Miejska Rada Narodowa w Ziębicach).

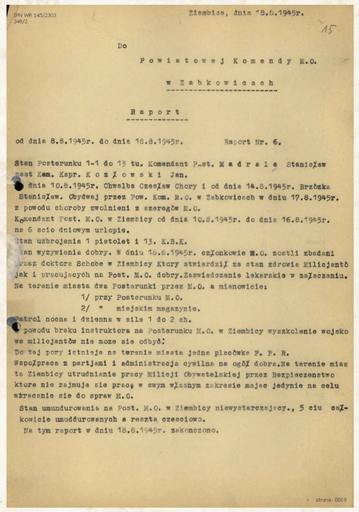

Ziembice, dnia 18.8.1945r.

Do
Powiatowej Komendy N.O.
w Ząbkowicach

Raport

od dnia 8.8.1945r. do dnia 18.8.1945r. Raport Nr. 6.

Stan Posterunku 1-1 do 13 tu. Komendant P.st. Madrela Stanisław zast. Kom. Kapr. Kosjowski Jan.
W dniu 10.8.1945r. Chwalba Czesław Chory i od dnia 14.8.1945r. Brzeska Stanisław. Obydwaj przez Pow. Kom. N.O. w Ząbkowicach w dniu 17.8.1945r.
z powodu choroby zwolnieni z szeregów N.O.
Komendant Post. N.O. w Ziembicy od dnia 10.8.1945r. do dnia 16.8.1945r. na 6 sote dniowym urlopie.
Stan uzbrojenia 1 pistolet i 13. K.B.K.
Stan wyzywienia dobry. W dniu 16.8.1945r. osjonkowie N.O. zostali zbadani przez doktora Schobe w Ziembicy Ktory stwierdził ze stan zdrowia milicjantó jak i pracujacych na Post. N.O. dobry.Zaświadczenia lekarskie w aktach.
Na terenie miasta dwa Posterunki przez N.O. a mianowicie:
1/ przy Posterunku N.O.
2/ " miejskim magazynie.
Kontrol nocna i dzienna w sile 1 do 2 ch.
Z powodu braku instruktora na Posterunku N.O. w Ziembicy wyszkolenie wojska we milicjantów nie może sie odbyć.
Do tej pory istnieje na terenie miasta jedna placówka P. P. R.
Współpraca z partjami i administracja cywilna na ogół dobra.Na terenie miasta tu Ziembicy utrudnienie pracy Milicji Obywatelskiej przez Bezpieczeństwo ktore nie zajmuje sie pracą w swym własnym zakresie majac jedynie na celu wzajemnie sie do spraw N.O.
Stan umundurowanie na Post. N.O. w Ziembicy niewystarczajcy., 5 ciu osjkowicie umudurowanych a reszta częściowo.
Na tym raport w dniu 18.8.1945r. zakończono.

Sprawozdanie Posterunku MO w Ziębicach, sierpień 1945 (IPN Wrocław).

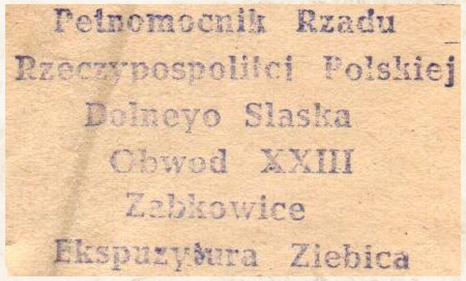

Pieczęć nagłówkowa Pełnomocnika Rządu RP na XXIII Obwód Dolnego Śląska Ząbkowice, Ekspozytura w Ziębicach.

Kartka na chleb wydawana od czerwca 1945 roku w Ziębicach (IPN Wrocław).

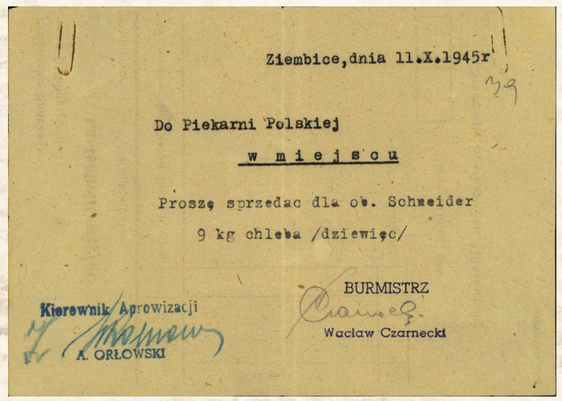

Ziembice,dnia 11.X.1945r

Do Piekarni Polskiej
w miejscu

Proszę sprzedac dla ob. Schneider
9 kg chleba /dziewięć/

Kierownik Aprowizacji
A. ORŁOWSKI

BURMISTRZ
Wacław Czarnecki

Pismo burmistrza Ziębic Wacława Czarneckiego zezwalające na sprzedaż 9 kg chleba (IPN Wrocław).

plutonowy Stanisław Mądrala - od maja 1945 do października 1948 roku Komendant Posterunku MO w Ziębicach (IPN Wrocław).

Albin Nowicki, powołany na stanowisko burmistrza Ziębic w listopadzie 1948 roku (Zdjęcie z roku 1925, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny - Archiwum Ilustracji sygn.3/1/0/2/1124).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

Równolegle, działalność rozpoczęła też Placówka Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego. Początkowo skierowano do niej kilku funkcjonariuszy z województwa małopolskiego, którzy między innymi prowadzili śledztwa w sprawach byłego zastępcy burmistrza Ziębic Konrada Wiesenthala, oskarżonego o zatwierdzenie w marcu 1945 roku wyroku śmierci na trzech obywatelach polskich, jak również osób nadzorujących obóz pracy dla kobiet funkcjonujący na terenie fabryki konserw. W późniejszym okresie realizując odgórne wytyczne funkcjonariusze PUBP prowadzili rozpracowanie miejscowej ludności starając się ustalić byłych członków Armii Krajowej, funkcjonariuszy przedwojennej Policji Państwowej czy też oficerów Wojska Polskiego. Od lipca 1945 roku Zarząd Miejski koordynował akcję osiedleńczą w trakcie, której do końca 1945 roku w Ziębicach osiedlono 1700 osób narodowości polskiej. W grudniu 1945 roku w mieście zamieszkiwało 1807 Polaków oraz 6671 Niemców.

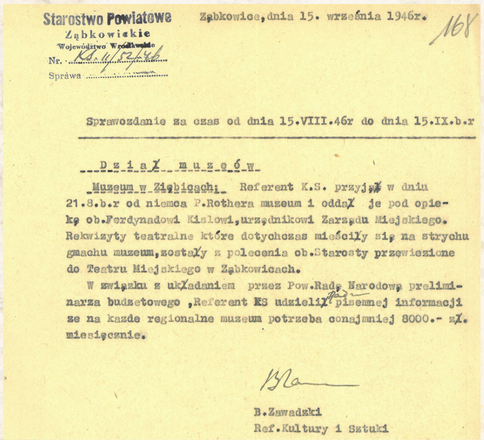

Starostwo Powiatowe Ząbkowickie
Wojewódzkie Wydziałowe
Nr. Kd.4/1946
Sprawa

Ząbkowice, dnia 15. września 1946r.

168

Sprawozdanie za czas od dnia 15.VIII.46r do dnia 15.IX.b.r

Dział Muzeów

Muzeum w Ziębicach. Referent K.S. przyjął w dniu 21.8.b.r od niemca P.Rothera muzeum i oddał je pod opiekę ob.Ferdynandowi Kislowi, urzędnikowi Zarządu Miejskiego. Rekwizyty teatralne które dotychczas mieściły się na strychu gmachu muzeum, zostały z polecenia ob.Starosty przewiezione do Teatru Miejskiego w Ząbkowicach.

W związku z ukazaniem przez Pow.Radę Narodową preliminarza budżetowego, Referent KS udzielił pisemnej informacji że na każde regionalne muzeum potrzeba conajmniej 8000.- zł. miesięcznie.

B.Zawadzki
Ref.Kultury i Sztuki

Sprawozdanie Referatu-Kultury i Sztuki Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach dotyczące muzeum w Ziębicach, 15.09.1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 18).

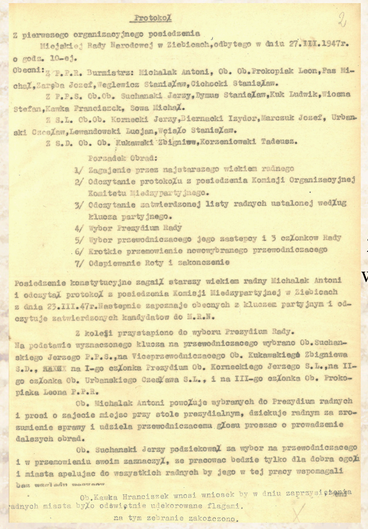

Protokół

z pierwszego organizacyjnego posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Ziębicach, odbytego w dniu 27.III.1947r. o godz. 10-ej.

Obecni: Z P.P.R. Burmistrz: Michalak Antoni, Ob. Ob. Prokopiak Leon, Pan Michoń, Karpa Józef, Sęgiełnicz Stanisław, Olchocki Stanisław.
Z P.P.S. Ob.Ob. Suchanski Jerzy, Dymus Stanisław, Kuk Ludwik, Wiosna Stefan, Kanka Franciszek, Soma Michał.
Z S.L. Ob.Ob. Kornecki Jerzy, Czarnecki Izydor, Marcsuk Józef, Urbański Czesław, Lewandowski Janina, Tylko Stanisław.
Z S.D. Ob. Ob. Rukowski Zbigniew, Korzeniowski Tadeusz.

Porządek Obrad:
1/ Zagajenie przez najstarszego wiekiem radnego
2/ Odczytanie protokołu z posiedzenia Komisji Organizacyjnej Komitetu Międzypartyjnego.
3/ Odczytanie zatwierdzonej listy radnych ustalonej według klucza partyjnego.
4/ Wybór Prezydium Rady
5/ Wybór przewodniczącego jego zastępcy i 3 członków Rady
6/ Krótkie przemówienie nowowybranego przewodniczącego
7/ Odegranie Roty i zakończenie

Posiedzenie konstytucyjne zagaił starszy wiekiem radny Michalak Antoni i odczytał protokół z posiedzenia Komisji Międzypartyjnej w Ziębicach z dnia 23.III.47r. Następnie zapoznaje obecnych z kluczem partyjnym i odczytuje zatwierdzonych kandydatów do R.N.M.

Z kolei przystąpiono do wyboru Prezydium Rady. Na podstawie wyznaczonego klucza na przewodniczącego wybrano Ob. Suchanskiego Jerzego P.P.R., na Wiceprzewodniczącego Ob. Rukowskiego Zbigniewa P.P.S., RAZEM na I-go członka Prezydium Ob. Kornieckiego Jerzego S.L., na II-go członka Ob. Urbańskiego Czesława S.L., i na III-go członka Ob. Prokopiaka Leona P.P.R.

Ob. Michalak Antoni powołuje wybranych do Prezydium radnych i prosi o zajęcie miejsc przy stole prezydialnym, dziękuje radnym za zrozumienie sprawy i udziela przewodniczącemu głos prosząc o prowadzenie dalszych obrad.

Ob. Suchanski Jerzy podziękował za wybór na przewodniczącego i w przemówieniu swoim zaznaczył, że pracować będzie tylko dla dobra ogółu i miasta apelując do wszystkich radnych by jego w tej pracy wspomagali [illegible]

Ob. Kanka Franciszek wnosi wniosek by w dniu zapoznania [illegible] radnych miasta było odświętnie udekorowane flagami.
na tym zebranie zakończono.

Protokół posiedzenia organizacyjnego Miejskiej Rady Narodowej w Ziębicach, 27.03.1947 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Zarząd Miejski i Miejska Rada Narodowa w Ziębicach sygn. 66).

ZIĘBICE

Należy jednak podkreślić typowo przemysłowy charakter miasta o czym świadczy fakt, że w styczniu 1946 roku zarejestrowano 59 małych gospodarstw, które przydzielono przesiedleńcom oraz repatriantom. Po akcji wysiedlenia ludności niemieckiej, którą przeprowadzono wiosna 1946 roku do Ziębic skierowano kolejnych osadników. Ostatecznie w marcu 1947 roku na terenie gminy Ziębice osiedlono 3564 przesiedleńców z Centralnej Polski oraz 2936 repatriantów.

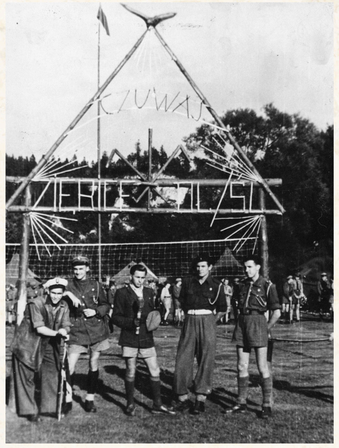

Harcerze z Hufca w Ziębicach na obozie w Ojcowie, rok 1948 w środku komendant hufca Wiesław Furman (Zbiory B.Leda).

Strażacy z Ziębic w trakcie obchodów Święta Ludowego, rok 1946 (Zbiory Izby Pamiątek Regionalnych w Ząbkowicach Śląskich).

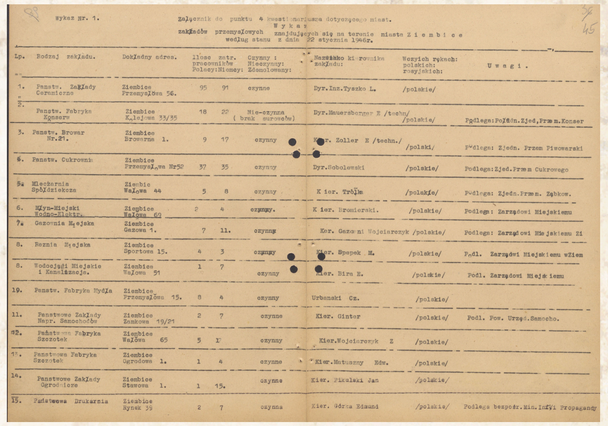

Załącznik do punktu 4 pisma okólnego dotyczącego miast.
Wykaz zakładów przemysłowych znajdujących się na terenie miasta Ziembice według stanu z dnia 22 stycznia 1946r.

Lp.	Rodzaj zakładu.	Dokładny adres.	Ilość zatr. pracowników Polaków	Ilość zatr. pracowników Niemców	Czynny i Nieczynny Zdemolowany	Nazwisko kierownika zakładu:	Wszystkich pracowników polskich:	Uwagi.
1.	Państw. Zakłady Cukrownicze	Ziembice Przemysłowa 56.	95	91	czynne	Dyr.Inż.Tyszko L.	/polskie/	
2.	Państw. Fabryka Konserw	Ziembice Kilińska 33/35	18	20	Nie-czynna (brak surowca)	Dyr.Mauersberger E /techn/	/polskie/	Podlega: Pol.Min.Ziem.Prm m.Konser
3.	Państw. Browar Nr.21.	Ziembice Browarna 1.	9	17	czynny	Dyr. Zoller E /techn./	/polski/	Podlega: Zjedn. Przem Piwowarski
4.	Państw. Cukrownia	Ziembice Przemysłowa Nr50	37	35	czynny	Dyr.Sobolewski	/polskie/	Podlega: Zjed.Prm m Cukrowego
5a	Mleczarnia Spółdzielcza	Ziembic Wałowa 44	5	8	czynny	Kier. Trójle	/polskie/	Podlega: Zjedn.Prm m. Zabkow.
6.	Młyn-Miejski Kołodziejski.	Ziembice Wałowa 60	2	4	czynny.	Kier. Bronierski.	/polskie/	Podlega: Zarządowi Miejskiemu
7.	Garbornia Miejska	Ziembice Garbowa 7.	7	11.	czynny	Kier. Gerhard Wojciechowski	/polskie/	Podlega: Zarządowi Miejskiemu Zi
8.	Rzeźnia Miejska	Ziembice Sportowa 15.	4	3	czynny	Kier. Spopek M.	/polskie/	Podl. Zarządowi Miejskiemu w Ziem
8.	Wodociągi Miejskie i Kanalizacja.	Ziembice Wałowa 51	1	7	czynny	Kier. Birn E.	/polskie/	Podl. Zarządowi Miejskiemu
10.	Państw. Fabryka Wyrobów	Ziembice Przemysłowa 15.	8	4	czynny	Urbanski Cz.	/polskie/	
11.	Państwowe Zakłady Mech. Samochodów	Ziembice Bankowa 19/21	2	7	czynne	Kier. Gintor	/polskie/	Podl. Pow. Urząd.Samocho.
12.	Państwowa Fabryka Szczotek	Ziembice Wałowa 65	5	1	czynny	Kier.Wojciechowski Z	/polskie/	
13.	Państwowa Fabryka Szczotek Ogrodowych	Ziembice Ogrodowa 1.	1	4	czynne	Kier.Matuszny Edw.	/polskie/	
14.	Państwowe Zakłady Ogrodnicze	Ziembice Stawowa 1.	1	15.	czynne	Kier. Piekielni Jan	/polskie/	
15.	Państwowa Drukarnia	Ziembice Rynek 39	2	7	czynna	Kier. Górna Edmund	/polskie/	Podlega bezpośr. Min.Info. Propagandy

Wykaz zakładów pracy znajdujących się na terenie miasta Ziębice (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 407).

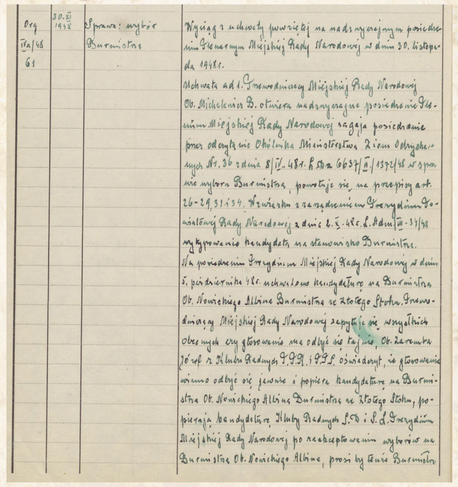

Org. 1946/48 61

30.XI 1948

Sprawa: wybór Burmistrza

Wzgląd z uwagi powołanie na nadzwyczajnym posiedzeniu Plenarnym Miejskiej Rady Narodowej z dnia 30. listopada 1948r.

Odnosi się do Prezydium Miejskiej Rady Narodowej Ob. Mikołajem B. otwiera nadzwyczajne posiedzenie Plenarnym Miejskiej Rady Narodowej zagaja posiedzenie przez odczytanie Obwieszczenia Ministerstwa Ziem Odzyskanych Nr. 36 z dnia 8/IX.48r. B.Dz. 663/3/1324/48 w sprawie wyboru Burmistrza powołuje się na przepisy art. 26-29, 31 i 33 Rozporządzenia Prezydium Tymczasowej Rady Narodowej z dnia 1.3.46r. D.Dz. 7-33/48 wykonywanie kandydata na stanowisko Burmistrza.

Na przewodniczącego Prezydium Miejskiej Rady Narodowej z dnia 1. października 1946 wskazuje kandydaturę na Burmistrza Ob. Nowickiego Albina Burmistrza ze Starego Stołu. Przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej zapytuje się wszystkich obecnych czy głosowanie nie odbyć się tajnie. Ob. Zarzecka Józef z Klubu Radnych P.P.R. i P.P.S. oświadcza, że głosowanie winno odbyć się jawnie i popiera kandydaturę na Burmistrza Ob. Nowickiego Albina Burmistrza ze Starego Stołu, popierają kandydaturę Klubu Radnych P.P. i S.L. Przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej po przeprowadzeniu wyborów na Burmistrza Ob. Nowickiego Albina, prosi by Pan Burmistrz

Protokół posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Ziębicach w trakcie którego na stanowisko burmistrza miasta powołano Albina Nowickiego, 30.11.1948 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Ziębicach, sygn. 50).

W marcu 1947 roku odbyło się posiedzenie organizacyjne Miejskiej Rady Narodowej, na którym przystąpiono do zatwierdzenia listy radnych, ustalonej według klucza partyjnego, oraz dokonano wyboru Prezydium. Na stanowisko przewodniczącego powołano Jerzego Suchedniowskiego a skład Prezydium uzupełnili Zbigniew Kukawski, Jerzy Kornecki, Czesław Urbański i Leon Prokopiak. Miesiąc później wyłoniono skład komisji stałych (były to komisje: finansowo-budżetowa, oświaty, kontroli społecznej), a także komisji czasowych (komisja kontroli przedsiębiorstw miejskich, komisja majątku miejskiego Międzypole). W listopadzie 1945 roku Wacława Czarneckiego na stanowisku Burmistrza Ziębic zastąpił Antoni Michalak. Na tej decyzji, podobnie jak w wielu innych przypadkach zaważyła przedwojenna przeszłość burmistrza Czarneckiego, który jako przedwojenny oficer w ówczesnym ustroju nie mógł zajmować tak eksponowanego stanowiska.

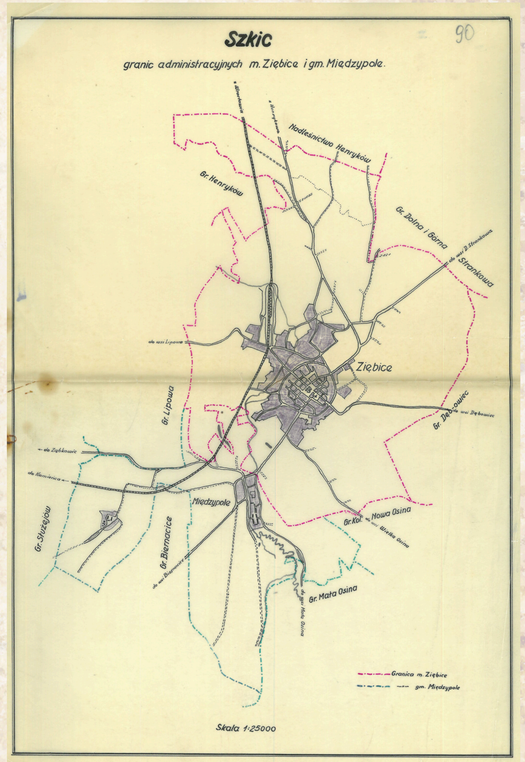

Szkic

granic administracyjnych m. Ziębice i gm. Międzypole.

Nadleśnictwo Henrykówek
Gr. Henrykówek
Gr. Żelaźno / Bożna
Gr. Stożkowiec
Ziębice
Gr. Lipowa
Gr. Zabkowice
Gr. Zelaźno
Międzypole
Gr. Bierniatice
Gr. Kłoś
Gr. Mała Osina
Granica m. Ziębice
gm. Międzypole
Skala 1:25000

Szkic sytuacyjny granic administracyjnych miasta Ziębic oraz gminy Międzypole (Nieszków) (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 227).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

Do położonego w północno-zachodnim krańcu Gór Złotych miasta Złoty Stok (Reichenstein) 8 maja 1945 roku wkroczyły Oddziały 904 pułku strzeleckiego dowodzonego przez podpułkownika Michaiła Riazanowa oraz 898 pułku strzeleckiego dowodzonego przez pułkownika Konstantina Dimitrijewicza Nikołajewa. W mieście przebywało wówczas 4217 mieszkańców, w tym wielu uciekinierów, którzy ewakuowali się z terenów zagrożonych działaniami wojennymi. Wzorem innych dolnośląskich miejscowości w Złotym Stoku, przemianowanym wkrótce na Równe, powstała radziecka komendantura wojenna, jednak dla potrzeb porządkowych utrzymano niemiecką administrację w tym policję.

Stanisław Janczak - burmistrz Złotego Stoku od października 1945 do lutego 1946 roku (IPN Wrocław).

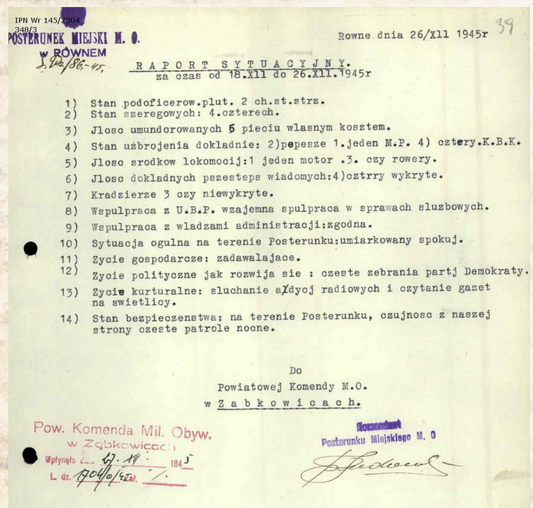

IPN Wr 145/2048
348/3

POSTERUNEK MIEJSKI M. O.
w RÓWNEM
L.dz.86-47.

Rowne dnia 26/XII 1945r

39

RAPORT SYTUACYJNY.
za czas od 18.XII do 26.XII.1945r

1) Stan podoficerow.plut. 2 ch.st.strz.
2) Stan szeregowych: 4.czterech.
3) Jlosc umundorowanych 5 pieciu wlasnym kosztem.
4) Stan uzbrojenia dokladnie: 2)pepesze 1.jeden M.P. 4) cztery.K.B.K.
5) Jlosc srodkow lokomocij:1 jeden motor .3. czy rowery.
6) Jlosc dokladnych pszestep wiadomych:4)cztrry wykryte.
7) Kradzierze 3 czy niewykryte.
8) Wspulpraca z U.B.P. wzajemna spulpraca w sprawach sluzbowych.
9) Wspulpraca z wladzami administracji:zgodna.
10) Sytuacja ogulna na terenie Posterunku:umiarkowany spokuj.
11) Zycie gospodarcze: zadawalajace.
12) Zycie polityczne jak rozwija sie : czeste zebrania partj Demokraty.
13) Zycie kurturalne: sluchanie sluchoj radiowych i czytanie gazet na swietlicy.
14) Stan bezpieczenstwa: na terenie Posterunku, czujnosc z naszej strony czeste patrole noone.

Do
Powiatowej Komendy M.O.
w Zabkowicach.

Pow. Komenda Mil. Obyw.
w Ząbkowicach
Wpłynęło dn. 27.XII. 1945
L. dz. 1204/2/Tel.

Komendant
Posterunku Miejskiego M. O

Sprawozdanie Posterunku MO w Złotym Stoku sygnatowane podpisem pierwszego komendanta plutonowego Piotra Sadowskiego, grudzień 1945 (IPN Wrocław).

ZŁOTY STOK

Do ochrony odcinka granicy polsko - czechosłowackiej przebiegającej w pobliżu miasta, skierowano żołnierzy 2 batalionu 25 pułku piechoty z Kłodzka, którzy zajęli budynek dawnego urzędu celnego zlokalizowanego przy drodze do Paczkowa. Pierwszym dowódcą oddziału był kpt Onufry Szarejko. W październiku 1945 roku sformowano 11 Oddział Ochrony Pogranicza w składzie, którego znalazła się 49 komenda odcinka w Paczkowie oraz pięć strażnic, w tym oznaczona nr 229 w Złotym Stoku.

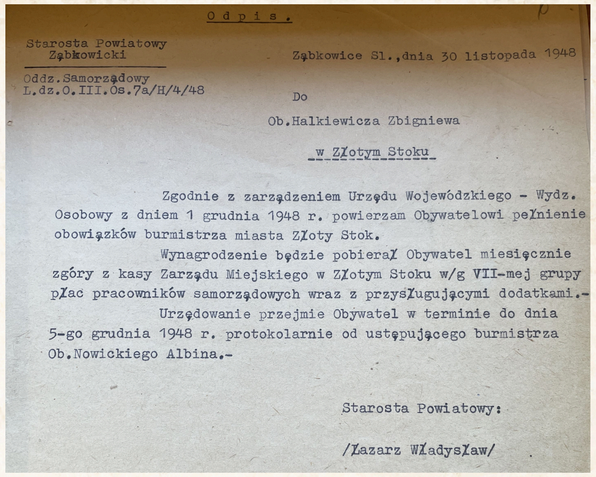

Odpis.

Starosta Powiatowy
Ząbkowicki

Oddz.Samorządowy
L.dz.O.III.Os.7a/H/4/48

Ząbkowice Śl.,dnia 30 listopada 1948

Do
Ob.Halkiewicza Zbigniewa
w Złotym Stoku

Zgodnie z zarządzeniem Urzędu Wojewódzkiego - Wydz. Osobowy z dniem 1 grudnia 1948 r. powierzam Obywatelowi pełnienie obowiązków burmistrza miasta Złoty Stok.

Wynagrodzenie będzie pobierał Obywatel miesięcznie zgóry z kasy Zarządu Miejskiego w Złotym Stoku w/g VII-mej grupy płac pracowników samorządowych wraz z przysługującymi dodatkami.-

Urzędowanie przejmie Obywatel w terminie do dnia 5-go grudnia 1948 r. protokolarnie od ustępującego burmistrza Ob.Nowickiego Albina.-

Starosta Powiatowy:

/Łazarz Władysław/

Nominacja Zbigniewa Halkiewicza na stanowisko burmistrza miasta Złoty Stok, 30.11.1948 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 1/71).

Kpr Eugeniusz Góra Komendant Posterunku MO w Złotym Stoku od 23.05.1947- 30.04.1949.

W czerwcu 1945 roku rozpoczęto organizację biur Zarządu Miejskiego, który ulokowano w Ratuszu a miesiąc później na stanowisko pierwszego burmistrza Złotego Stoku powołano Jana Michałowskiego, który sprawował swój urząd do października 1945 roku. Jego zastępcą był pochodzący z okolic Buska Zdroju Bartłomiej Piotrowski a obowiązki sekretarza sprawował Józef Wrzos. Ponadto, wśród pierwszych polskich pracowników znaleźli się Janina Kwocińska, Ludwik Krętowski, Stefan Dudała, Władysław Gładek, Michał Młotkowski, Antoni Górecki, Helena Świerczek, Stefan Markiewicz oraz Władysław Polita. W październiku 1945 roku Jana Michałowskiego zastąpił Stanisław Janczak.

Albin Nowicki (pierwszy z lewej) oraz Zbigniew Halkiewicz burmistrz miasta Złoty Stok od sierpnia 1947 do listopada 1948 roku (zdjęcie z grudnia 1948 roku, zbiory prywatne).

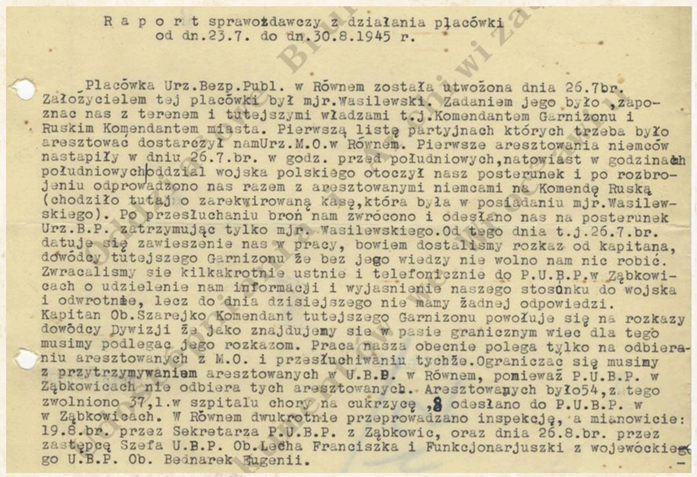

Raport sprawozdawczy z działania placówki
od dn.23.7. do dn.30.8.1945 r.

Placówka Urz.Bezp.Publ. w Równem została utworzona dnia 26.7br. Założycielem tej placówki był mjr.Wasilewski. Zadaniem jego było ,zapoznac nas z terenem i tutejszymi władzami t.j.Komendantem Garnizonu i Ruskim Komendantem miasta. Pierwszą listę partyjnach których trzeba było aresztowac dostarczył namUrz.M.O.w Równem. Pierwsze aresztowania niemców nastapiły w dniu 26.7.br. w godz. przed południowych,natomiast w godzinach południowych oddział wojska polskiego otoczył nasz posterunek i po rozbrojeniu odprowadzono nas razem z aresztowanymi niemcami na Komendę Ruską (chodziło tutaj o zarekwirowaną kasę,która była w posiadaniu mjr.Wasilewskiego). Po przesłuchaniu broń nam zwrócono i odesłano nas na posterunek Urz.B.P. zatrzymując tylko mjr. Wasilewskiego.Od tego dnia t.j.26.7.br. datuje się zawieszenie nas w pracy, bowiem dostaliśmy rozkaz od kapitana, dowódcy tutejszego Garnizonu że bez jego wiedzy nie wolno nam nic robić. Zwracaliśmy sie kilkakrotnie ustnie i telefonicznie do P.U.B.P.w Ząbkowicach o udzielenie nam informacji i wyjasnienie naszego stosunku do wojska i odwrotnie, lecz do dnia dzisiejszego nie mamy żadnej odpowiedzi. Kapitan Ob.Szarejko Komendant tutejszego Garnizonu powołuje się na rozkazy dowódcy Dywizji że jako znajdujemy sie w pasie granicznym wiec dla tego musimy podlegac jego rozkazom. Praca nasza obecnie polega tylko na odbieraniu aresztowanych z M.O. i przesłuchiwaniu tychże.Ograniczać się musimy z przytrzymywaniem aresztowanych w U.B.B. w Równem, ponieważ P.U.B.P. w Ząbkowicach nie odbiera tych aresztowanych. Aresztowanych było54,z tego zwolniono 37,1.w szpitalu chory na cukrzycę ,8 odesłano do P.U.B.P. w w Ząbkowicach. W Równem dwukrotnie przeprowadzano inspekcją, a mianowicie: 19.8.br. przez Sekretarza P.U.B.P. z Ząbkowic, oraz dnia 26.8.br. przez zastępcę Szefa U.B.P. Ob.Lecha Franciszka i Funkcjonarjuszki z wojewódzkiego U.B.P. Ob. Bednarek Eugenii.

Sprawozdanie dotyczące działalności Placówki Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Złotym Stoku, sierpień 1945 (IPN Wrocław).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

W budynku byłego sądu (ob. ulica 3 maja 19) ulokowano posterunek Milicji Obywatelskiej, którego obsada składała się początkowo z sześciu funkcjonariuszy oraz Placówkę Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego. Według spisu ludności z sierpnia 1945 roku byli w niej zatrudnieni; Edward Jedynak, Kazimierz Biskup, Stefan Gajda, Stanisław Molga, Motek Chrzanowski oraz Stanisław Polaczyński. W kolejnych tygodniach w Złotym Stoku zorganizowano kolejne instytucje w tym urząd pocztowy, którego naczelnikiem został pochodzący z Jędrzejowa Jerzy Wilczyński. W lipcu 1945 roku pierwszy polski sklep otworzył Stefan Knap z Wielunia. We wrześniu 1945 roku otwarto szkołę podstawową, której pierwszym kierownikiem był Władysław Kolenda.

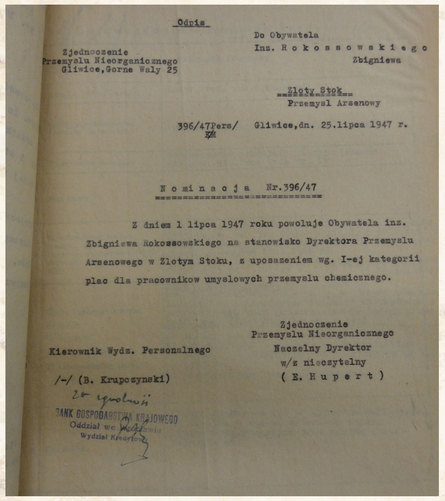

Odpis

Do Obywatela
Ins. Rokossowskiego
Zbigniewa

Złoty Stok
Przemysł Arsenowy

Zjednoczenie
Przemysłu Nieorganicznego
Gliwice, Górne Wały 25

396/47Pers/ Gliwice, dn. 25.lipca 1947 r.

Nominacja Nr.396/47

Z dniem 1 lipca 1947 roku powołuje Obywatela ins. Zbigniewa Rokossowskiego na stanowisko Dyrektora Przemysłu Arsenowego w Złotym Stoku, z uposażeniem wg. I-ej kategorii płac dla pracowników umysłowych przemysłu chemicznego.

Zjednoczenie
Przemysłu Nieorganicznego
Naczelny Dyrektor
w/z nieczytelny
(E. Hupert)

Kierownik Wydz. Personalnego
/-/ (B. Krupczyński)

Za zgodność
BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
Oddział we Wrocławiu
Wydział Kadrowy

Nominacja inżyniera Zbigniewa Rokossowskiego na stanowisko Dyrektora zakładów "Przemysł Arsenowy" w Złotym Stoku (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Bank Gospodarstwa Krajowego Oddział we Wrocławiu, sygn. 205).

Inżynier Zbigniew Rokosowski od X 1946-10 X 1949 dyrektor zakładów "Przemysł Arsenowy" w Złotym Stoku, (IPN Wrocław).

ZŁOTY STOK

Istotnym wydarzeniem dla miasteczka stało się przejęcie w połowie czerwca 1945 roku kopalni oraz huty arsenu. Pierwszym dyrektorem przedsiębiorstwa funkcjonującego, jako „Przemysł Arsenowy", które podporządkowano Zjednoczeniu Przemysłu Nieorganicznego w Gliwicach, został inż. Bolesław Maszewski. Na uwagę zasługuje fakt, że wśród kadry kierowniczej zakładów znalazła się wówczas inżynier Ewa Szajner - absolwentka Wydziału Chemii Politechniki Lwowskiej. Kopalnię uruchomiono w listopadzie 1945 roku a przy wydobyciu pracowało początkowo 70 pracowników.

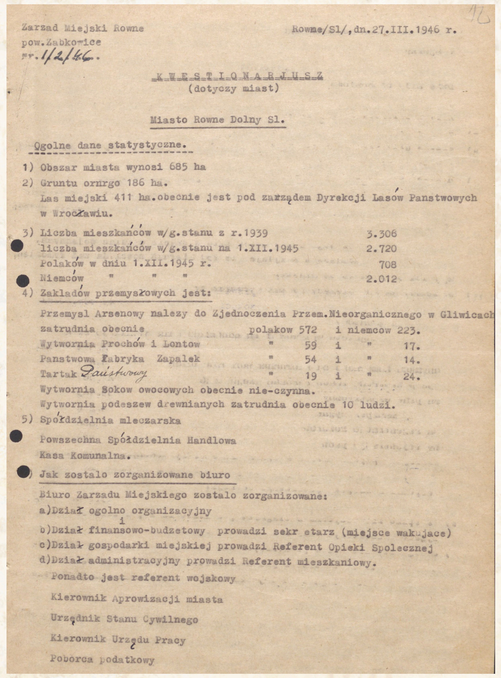

Zarząd Miejski Równe
pow. Ząbkowice
nr. 1/2/46.

Równe/Śl/, dn. 27.III.1946 r.

KWESTIONARJUSZ
(dotyczy miast)

Miasto Równe Dolny Śl.

Ogólne dane statystyczne.

1) Obszar miasta wynosi 685 ha
2) Gruntu ornego 186 ha.
Las miejski 411 ha. obecnie jest pod zarządem Dyrekcji Lasów Państwowych w Wrocławiu.
3) Liczba mieszkańców w/g. stanu z r.1939 3.306
Liczba mieszkańców w/g. stanu na 1.XII.1945 2.720
Polaków w dniu 1.XII.1945 r. 708
Niemców " " " 2.012
4) Zakładów przemysłowych jest:
Przemysł Arsenowy należy do Zjednoczenia Przem. Nieorganicznego w Gliwicach
zatrudnia obecnie polaków 572 i niemców 223.
Wytwornia Prochów i Lontów " 59 i " 17.
Państwowa Fabryka Zapałek " 54 i " 14.
Tartak Państwowy " 19 i " 24.
Wytwornia Soków owocowych obecnie nie-czynna.
Wytwornia podeszew drewnianych zatrudnia obecnie 10 ludzi.
5) Spółdzielnia mleczarska
Powszechna Spółdzielnia Handlowa
Kasa Komunalna.
Jak zostało zorganizowane biuro
Biuro Zarządu Miejskiego zostało zorganizowane:
a) Dział ogólno organizacyjny
b) Dział finansowo-budżetowy prowadzi sekretarz (miejsce wakujące)
c) Dział gospodarki miejskiej prowadzi Referent Opieki Społecznej
d) Dział administracyjny prowadzi Referent mieszkaniowy.
Ponadto jest referent wojskowy
Kierownik Aprowizacji miasta
Urzędnik Stanu Cywilnego
Kierownik Urzędu Pracy
Poborca podatkowy

Opis Złotego Stoku (Równe), sporządzony w marcu 1946 roku (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 407).

Huta Arsenu w Złotym Stoku, 1949 (IPN Wrocław).

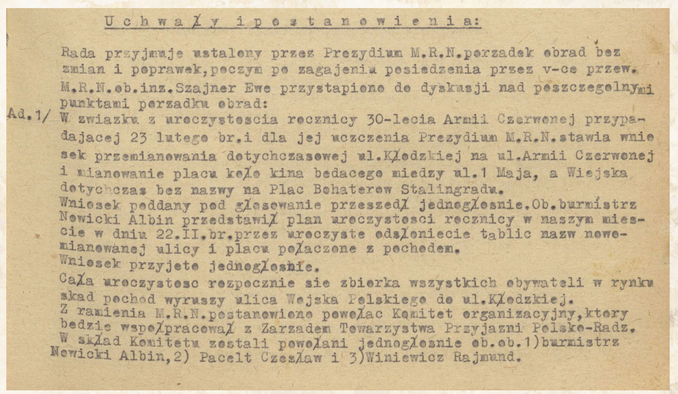

Uchwały i postanowienia:

Rada przyjmuje ustalony przez Prezydium M.R.N. porządek obrad bez zmian i poprawek, poczym po zagajeniu posiedzenia przez v-ce przew. M.R.N. ob. inż. Szajner Ewę przystąpiono do dyskusji nad poszczególnymi punktami porządku obrad:

Ad.1/ W związku z uroczystością rocznicy 30-lecia Armii Czerwonej przypadającej 23 lutego br. i dla jej uczczenia Prezydium M.R.N. stawia wniosek przemianowania dotychczasowej ul. Kłodzkiej na ul. Armii Czerwonej i mianowanie placu koło kina będącego między ul. 1 Maja, a Wiejską dotychczas bez nazwy na Plac Bohaterów Stalingradu.
Wniosek poddany pod głosowanie przeszedł jednogłośnie. Ob. burmistrz Nowicki Albin przedstawił plan uroczystości rocznicy w naszym mieście w dniu 22.II. br. przez uroczyste odsłonięcie tablic nazw nowemianowanej ulicy i placu połączone z pochodem.
Wniosek przyjęto jednogłośnie.
Cała uroczystość rozpocznie się zbiórką wszystkich obywateli w rynku skąd pochód wyruszy ulicą Wojska Polskiego do ul. Kłodzkiej.
Z ramienia M.R.N. postanowiono powołać Komitet organizacyjny, który będzie współpracował z Zarządem Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radz.
W skład Komitetu zostali powołani jednogłośnie ob. ob. 1) burmistrz Nowicki Albin, 2) Pacelt Czesław i 3) Winiewicz Rajmund.

Uchwała Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Złotym Stoku w sprawie przemianowania ulic, 8.01.1948 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Złotym Stoku, sygn.138.

W latach 1946-1948 działalność zakładu koncentrowała się głównie na rozpoznawaniu metod i procesów technologicznych stosowanych w okresie międzywojennym. Przynosiło to jednak mizerne efekty głównie ze względu na fakt, skierowania do pracy w kopalni osób nieposiadających doświadczenia oraz przygotowania zawodowego w zakresie górnictwa. Wspomniana powyżej inżynier Ewa Szajner, jak również dyrektor zakładów inżynier Zbigniew Rokossowski, posiadali wyższe wykształcenie chemiczne z praktyką związaną z pracą w laboratorium. W okresie poprzedzającym czerwcowe Referendum oraz styczniowe wybory do Sejmu nastąpiły zmiany w składzie Zarządu Miejskiego. Stanowisko burmistrza miasta objął pochodzący z Łodzi Stanisław Żółkiewicz, sekretarza Zarządu Miejskiego Michał Młotkowski a sekretarza Komitetu Miejskiego Polskiej Partii Robotniczej Gibel (Leon) Szmul.

Pracownicy zakładów "Przemysł Arsenowy" na obchodach święta 1-go maja w Ząbkowicach Śląskich (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Komitet Wojewódzki PZPR we Wrocławiu, sygn.82_1199_0_0_1_899).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

Zarząd gminy w Ciepłowodach został utworzony w lipcu 1945 roku a na stanowisko pierwszego wójta gminy nominację otrzymał Antoni Burgier. Gmina obejmowała wówczas sołectwa Baldwinowice (Balmowice), Cienkowice (Cynkowice), Janówka (Jasieniec Górny), Muszkowice, Kobylą Głowę (Kobielów), Piotrowice Polskie (Piotrkówka) i Targowicę. Centrum administracyjne gminy stanowiły Ciepłowody, gdzie funkcjonowała stacja kolejowa, urząd pocztowy, posterunek MO oraz placówka PUBP.

CIEPŁOWODY

We wrześniu 1946 roku Powiatowa Rada Narodowa podjęła decyzję o likwidacji gminy Ciepłowody. Sołectwa; Cienkowice, Ciepłowody, Janówka, Muszkowice i Targowica stały się części gminy Henryków, natomiast wsie; Baldwinowice, Kobyla Głowa i Piotrowice Polskie (Piotrkówka) zostały włączone go istniejącej do 1954 roku gminy Zwrócona (Procany).

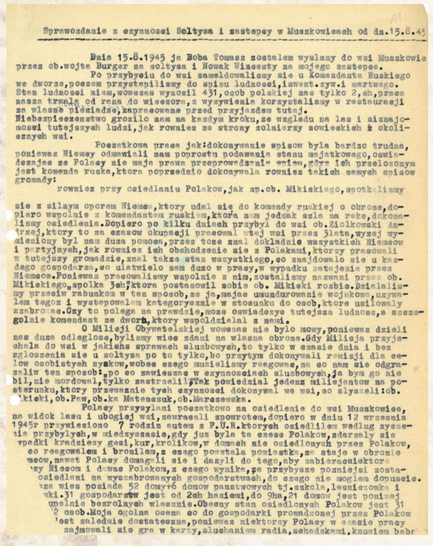

Sprawozdanie z czynności sołtysa wsi Muszkowice, sierpień 1945 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Akta gminy Henryków, 78).

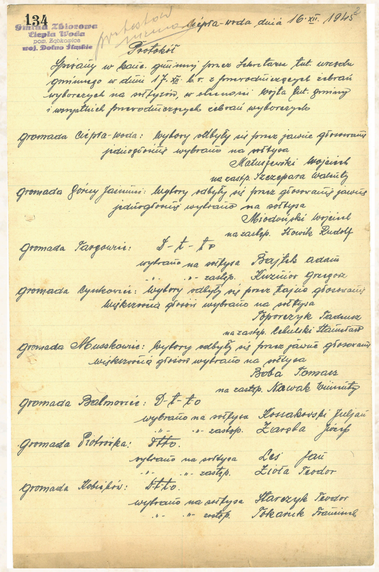

Wykaz sołtysów wsi gminy Ciepłowody, 16.12.1945 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich).

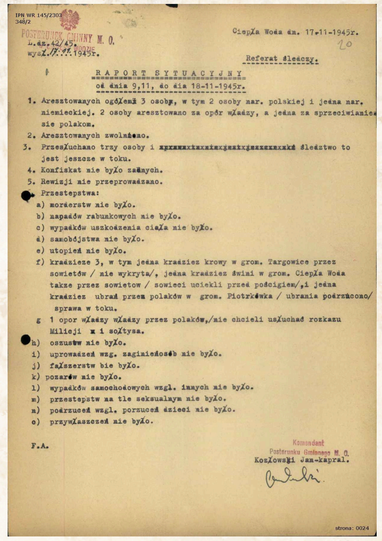

Sprawozdanie komendanta Posterunku MO w Ciepłowodach, 17.11.1945 (IPN Wrocław).

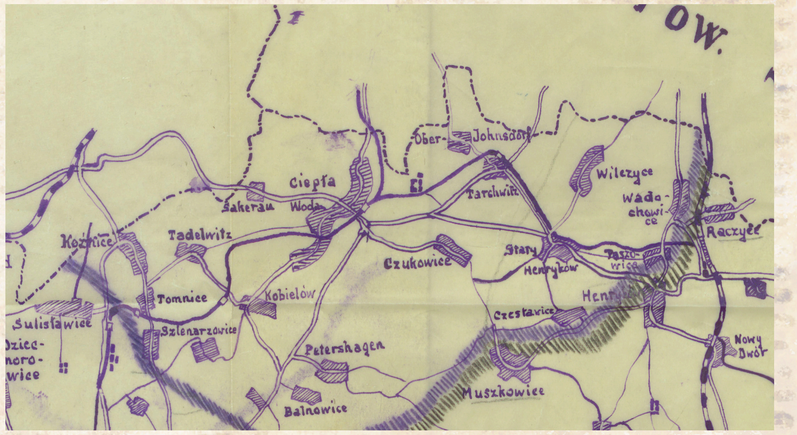

Jedna z pierwszych powojennych map, na której zaznaczono miejscowości wchodzące w skład gminy Ciepłowody (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Dyrekcja Okręgowa Poczty we Wrocławiu, sygn. 2114).

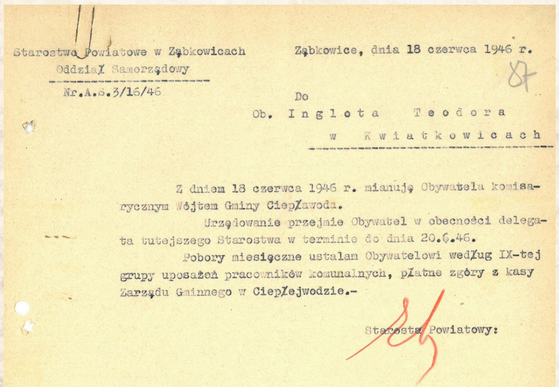

Nominacja Teodora Inglota na stanowisko wójta gminy Ciepłowody (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, 78).

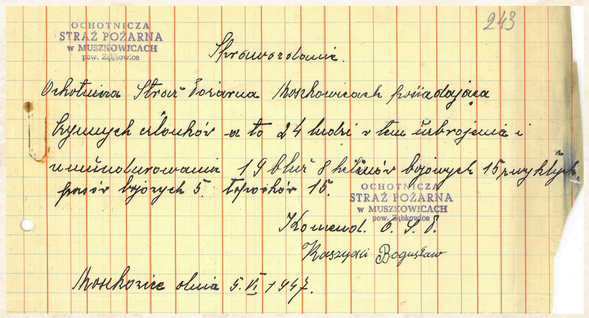

Sprawozdanie komendanta Ochotniczej Straży Pożarnej w Muszkowicach, 05.06.1947 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 220).

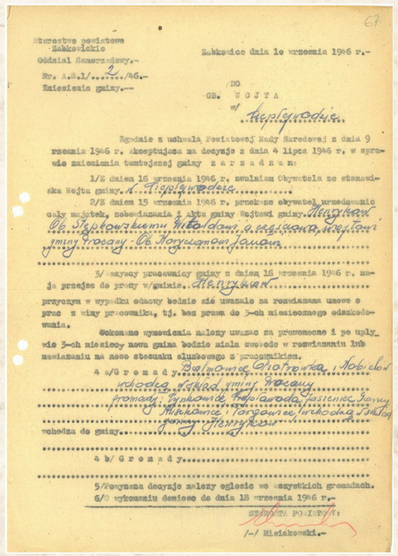

Pismo Starosty Powiatu ząbkowickiego Edwarda Misiakowskiego, dotyczące likwidacji gminy Ciepłowody, 10.09.1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich).

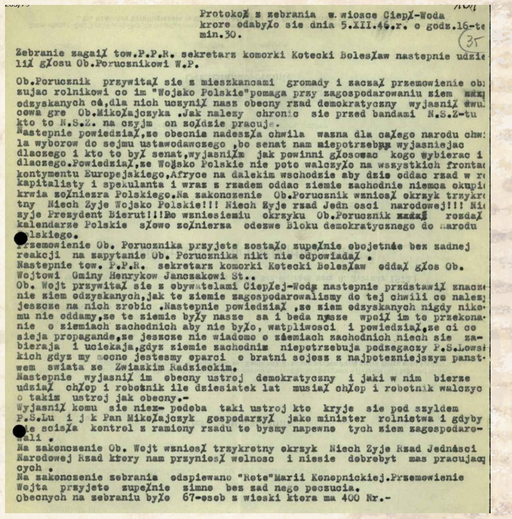

Protokół z zebrania we wsi Ciepłowody w okresie poprzedzającym wybory do Sejmu, grudzień 1946 (IPN Wrocław).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ĄBKOWICKIEGO

STOSZOWICE

Po zakończeniu II wojny światowej na terenie dzisiejszej gminy Stoszowice utworzono zarządy gminne w Rudnicy (Rudzienice) oraz Budzowie (Rokitnice). W Srebrnej Górze powstał składający się z pięciu Referatów Zarząd Miejski. W lipcu 1945 roku nominację na stanowisko burmistrza otrzymał Jerzy Habuz, którego w listopadzie zastąpił na stanowisku Stanisław Cymbalista.

Warto podkreślić, że w powojennym okresie na terenie miejscowości funkcjonowało kilka zakładów i przedsiębiorstw branży włókienniczej oraz elektrotechnicznej, które w późniejszym okresie wskutek decyzji władz centralnych zostały zlikwidowane. Urządzenia produkcyjne trafiły między innymi do Bielawy, Dzierżoniowa, Wrocławia czy też Zielonej Góry.

W efekcie kolejnych podziałów administracyjnych jakie przeprowadzono na terenie ówczesnego powiatu ząbkowickiego w drugiej połowie 1946 roku powołano Zarząd Gminy w Stoszowicach (Piotrowice) a następnie nowy organ samorządu terytorialnego Gminną Radę Narodową. W składzie nowo powstałej gminy znalazły się wsie Stoszowice, Budzów, Lutomierz (Kwiatkowice), Rudnica (Rudzienice), Grodziszcze, Jemna, Polana (Żdanów), Mikołajów i Srebrna Góra. Pierwszym wójtem gminy Stoszowice został Teodor Inglot a sekretarzem Kazimierz Król. W Srebrnej Górze, która utraciła prawa miejskie, na stanowisko sołtysa powołano ostatniego burmistrza Bartłomieja Stawiarskiego

Od czerwca 1945 roku na terenie gminy rozpoczęto proces osiedlania ludności polskiej, która przybywała na teren powiatu ząbkowickiego w ramach akcji repatriacyjnej z kresów wschodnich. W miejscowościach gminy Stoszowice znaleźli się też przesiedleńcy z województwa kieleckiego, krakowskiego i rzeszowskiego.

Równolegle z akcją osiedleńczą prowadzono działania związane z uruchamianiem placówek oświatowych w efekcie których do końca 1945 roku w większości miejscowości powstały szkoły podstawowe.

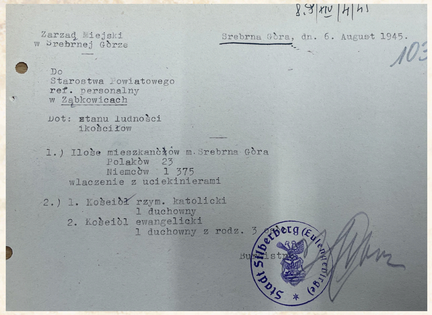

Zarząd Miejski
w Srebrnej Górze

Srebrna Góra, dn. 6. August 1945.

Do
Starostwa Powiatowego
ref. personalny
w Ząbkowicach

Dot: stanu ludności
zkołchiżów

1.) Ilość mieszkańców m.Srebrna Góra
Polaków 23
Niemców 1 375
właczenie z uciekinierami

2.) 1. Kobietki rzym. katolicki
1 duchowny
2. Kobietki ewangelicki
1 duchowny z rodz. 3

Sprawozdanie statystyczne dotyczące liczby mieszkańców miasta Srebrna Góra, sierpień 1945 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 15).

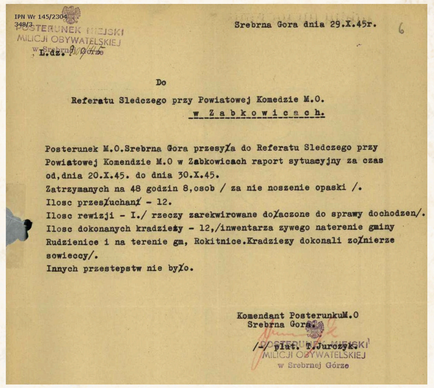

IPN W 145/2304
SPRAWOZDANIE MILICJI OBYWATELSKIEJ
L.dz.

Srebrna Gora dnia 29.X.45r.

Do
Referatu Sledczego przy Powiatowej Komedzie M.O.
w Ząbkowicach.

Posterunek M.O.Srebrna Gora przesyłA do Referatu Sledczego przy Powiatowej Komendzie M.O w Ząbkowicach raport sytuacyjny za czas od.dnia 20.X.45. do dnia 30.X.45.
Zatrzymanych na 48 godzin 8,osob / za nie noszenie opaski /.
Ilosc przesłuchanÍ - 12.
Ilosc rewizji - I./ rzeczy zarekwirowane dołączone do sprawy dochodzen/.
Ilosc dokonanych kradzieży - 12,/inwentarza zywego naterenie gminy Rudzienice i na terenie gm, Rokitnice.Kradzieży dokonali zołnierze sowieccy/.
Innych przestepstw nie było.

Komendant PosterunkuM.O
Srebrna Gora
/-/ plut. T.Jurczyk

SPRAWOZDANIE MILICJI OBYWATELSKIEJ w Srebrnej Górze

Sprawozdanie Posterunku MO w Srebrnej Górze, 29.10.1945 (IPN Wrocław).

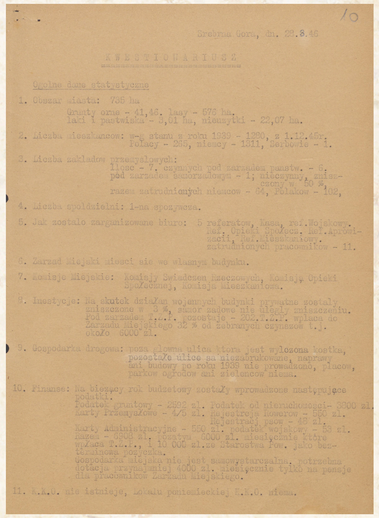

Srebrna Góra, dn. 28.3.46

KWESTIONARIUSZ

Kwestionariusz statystyczny dotyczący opisu miasta Srebrna Góra,28.03.1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 407).

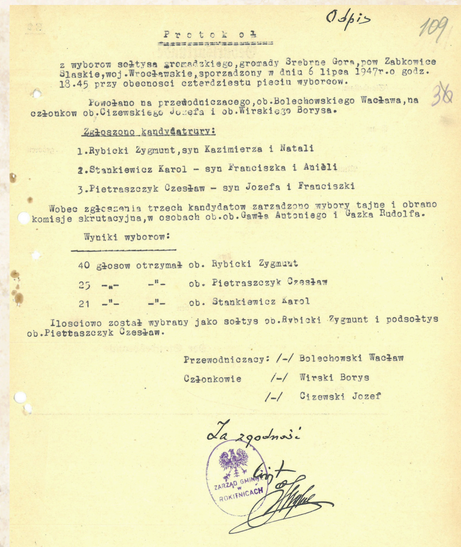

Odpis 109

Protokół

z wyborów sołtysa gromadzkiego,gromady Srebrna Góra,pow Ząbkowice Slaskie,woj.Wrocławskie,sporządzony w dniu 6 lipca 1947r.o godz. 18.45 przy obecnosci czterdziestu pięciu wyborców.

Powołano na przewodniczącego,ob.Bolechowskiego Wacława,na członkow ob.Cizewskiego Józefa i ob.Wirskiego Borysa.

Zgłoszono kandydatury:

1.Rybicki Zygmunt,syn Kazimierza i Natali
2.Stankiewicz Karol - syn Franciszka i Anieli
3.Pietraszczyk Czesław - syn Józefa i Franciszki

Wobec zgłoszenia trzech kandydatów zarządzono wybory tajne i obrano komisje skrutacyjna,w osobach ob.ob.Jawła Antoniego i Jazka Rudolfa.

Wyniki wyborów:

40 głosow otrzymał ob. Rybicki Zygmunt
25 -"- -"- ob. Pietraszczyk Czesław
21 -"- -"- ob. Stankiewicz Karol

Ilosciowo został wybrany jako sołtys ob.Rybicki Zygmunt i podsołtys ob.Pietraszczyk Czesław.

Przewodniczący: /-/ Bolechowski Wacław
Członkowie /-/ Wirski Borys
/-/ Cizowski Józef

Za zgodność

ZARZĄD GMINY w ROKITNICACH

Protokół wyborów sołtysa gromady Srebrna Góra, 6.07.1947 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Powiatowa Rada Narodowa i Wydział Powiatowy w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 89).

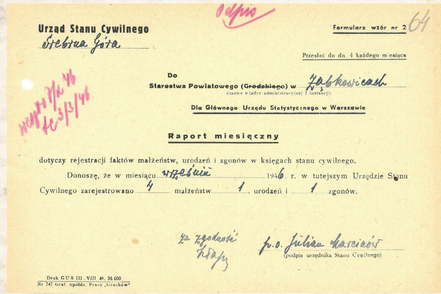

Urząd Stanu Cywilnego
Srebrna Góra

Formularz wzór nr 2

Przesłać do dn. 4 każdego miesiąca

Do
Starostwa Powiatowego (Grodzkiego) w Ząbkowicach
(nazwa w razie administracyjnej i siedziba)

Dla Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie

Raport miesięczny

dotyczy rejestracji faktów małżeństw, urodzeń i zgonów w księgach stanu cywilnego.

Donoszę, że w miesiącu wrzesniu 1946 r. w tutejszym Urzędzie Stanu Cywilnego zarejestrowano 4 małżeństw, 1 urodzeń i 1 zgonów.

Za zgodność
p.o. Julian Kasperek
(podpis urzędnika Stanu Cywilnego)

Sprawozdanie statystyczne Urzędu Stanu Cywilnego w Srebrnej Górze, dotyczące małżeństw, urodzeń i zgonów, wrzesień 1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 15).

Pracownicy Wytwórni nr 21 Zjednoczenia Przemysłu Lotniczego w Srebrnej Górze w czasie obchodów święta 1-go maja w Ząbkowicach, rok 1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Komitet Wojewódzki PZPR we Wrocławiu, sygn.82_1199_0_0_1_902_0001.

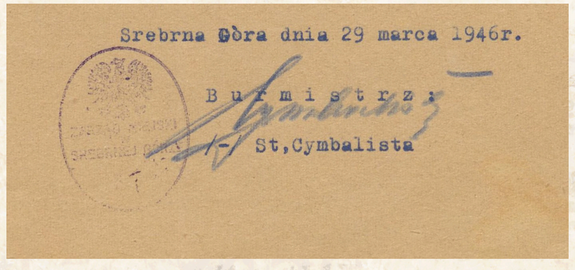

Srebrna Góra dnia 29 marca 1946r.

Burmistrz:
/-/ St,Cymbalista

Podpis burmistrza miasta Srebrna Góra Stanisława Cymbalisty, 29.03.1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich, sygn. 40).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ĄBKOWICKIM

ZIĘBICE

FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ĄBKOWICKIEGO

STOSZOWICE

Gmina Stoszowice na jednej z pierwszych powojennych map powiatu ąbkowickiego, rok 1946 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Dyrekcja Okręgu Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu, sygn. 836).

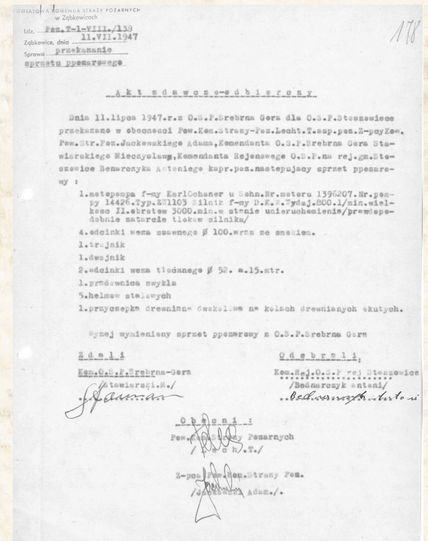

Protokół przekazania motopompy przez jednostkę Ochotniej Straży Pożarnej w Srebrnej Górze do Ochotniej Straży Pożarnej w Stoszowicach, 11.07.1947 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Starostwo Powiatowe w Ąbkowicach Śląskich, sygn. 220).

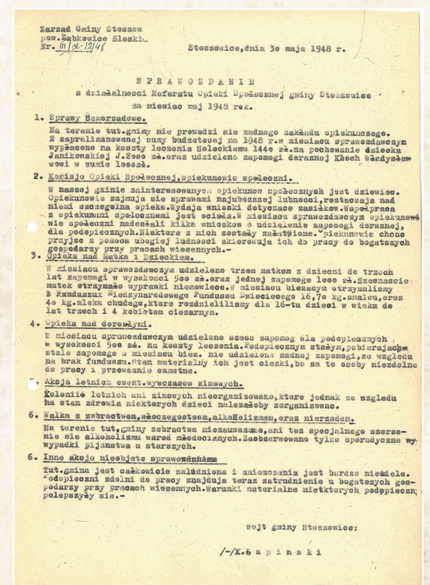

Sprawozdanie z działalności Referatu Opieki Społecznej gminy Stoszowice, maj 1948 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Akta gminy Stoszowice, sygn. 34).

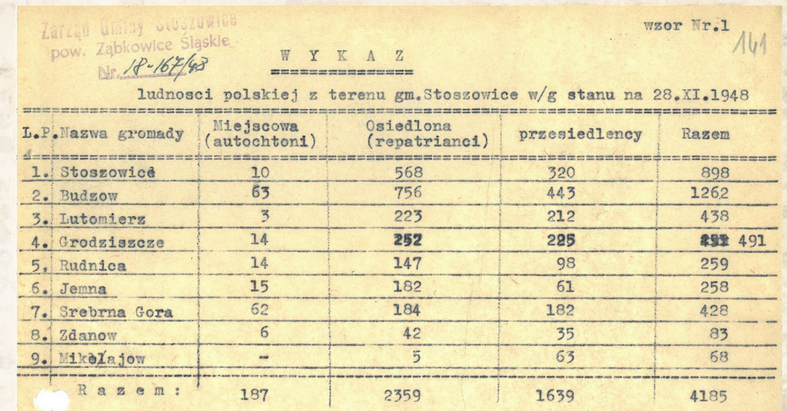

Zestawienie liczy ludności zamieszkującej na terenie gminy Stoszowice, 28.11.1948 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim, Akta gminy Stoszowice, sygn. 34).

Kadra ząbkowickiego hufca ZHP w Srebrnej Górze, 1946 rok. Stoją od prawej: Franciszek Wajsprych-Orszański, Stanisław Pałetko, Jan Miernik, Karol Lorens.Poniżej kadra hufca od lewej: Andrzej Żmudziński, Maciej Szychowski, Waldemar Janusz, Zdzisław Domaszewski, Zbigniew Dutkiewicz. (zbiory B.Leda).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

Ząbkowice, Uproszczony plan zagospodarowania, rok 1948 (Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Urząd Wojewódzki Wrocławski, sygn.82/331/0/17.9/XVIII/222).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ĄBKOWICKIM

ZIĘBICE

FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU

80 LAT POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TERENIE POWIATU ZĄBKOWICKIEGO

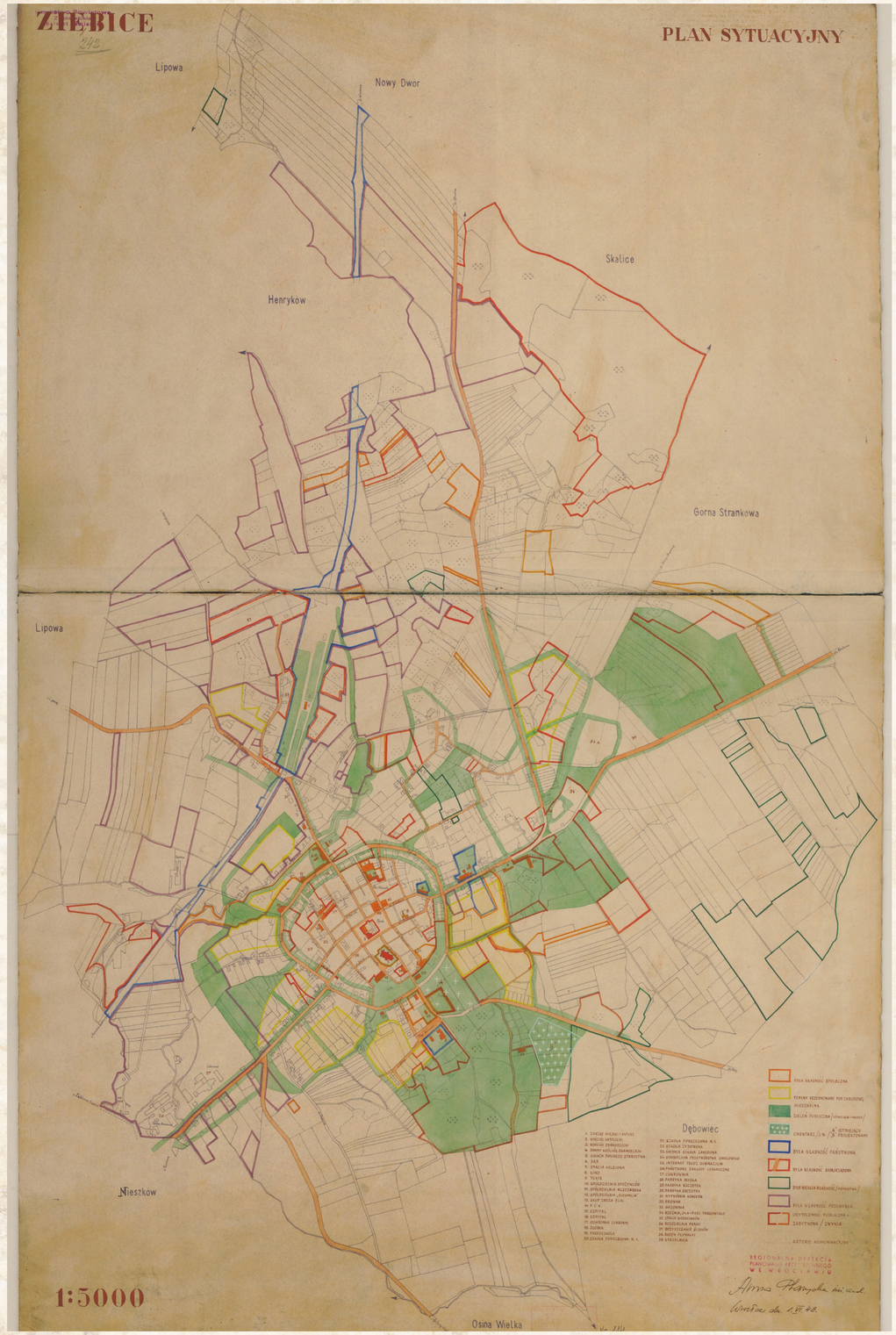

Ziębice, Plan sytuacyjny, rok 1948
(Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Urząd Wojewódzki Wrocławski, sygn.82/331/0/17.9/XVIII/229).

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE WE WROCŁAWIU
ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM
ZIĘBICE
FUNDACJA KSIĘSTWO ZIĘBICKIE

OPRACOWANIE WYSTAWY ORAZ WYBÓR MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH: BARTOSZ GRYGORCEWICZ, KLAUDIA PINTAL, ŁUKASZ PINTAL
MATERIAŁY ARCHIWALNE ORAZ IKONOGRAFICZNE POCHODZĄ Z ZASOBU ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU, ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO WE WROCŁAWIU ODDZIAŁ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM ORAZ INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU, MUZEUM FILUMENISTYCZNEGO W BYSTRZYCY KŁODZKIEJ I MUZEUM ZIEMI KŁODZKIEJ W KŁODZKU